

Reg. No 70

સ્વ૦ નિર્મળગવરીબહેનના સ્મરણાર્થે.

પાગલ પસંદગી.

II 17 4
1926 1926

મંત્રાલય

ખેડા પાગલ મંડળ.

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

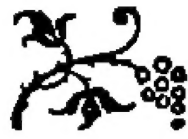
અનુક્રમાક ૧૨૫૫૫ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ખગોળ ૫૨૬૭૧

વિષય ૬ - : ૬૨૧

સ્વ. સૌ. નિર્મલાગવરીબહેનના સ્મરણાર્થે.

પાગલ પસંદગી.

ભૈરવી.

છે સહુના હરિ, જીવે નહિ નાતિ જાતિરે.
અનુ ભજે ભાવે, તેજ ખરે કાવે;
આંતે ઠરાવે સ્વજ્ઞાતિ રે. છં

આવૃત્તિ ૧ લી.

સને ૧૯૨૬.

પ્રત ૧૫૦૦.

સંગ્રાહક:-ખેડા પાગલ મંડળ.

પ્રકાશક:-શાનુ મહારાજ ઉર્ફે-

ભટ્ટ રેવાશંકર બાલાશંકર, ખેડા.

મૂલ્ય આપવા જણાસુ માટે રૂ. ૧-૦-૦

નહિ તો ફક્ત પોસ્ટેજ ... રૂ. ૦-૨-૦

વિચારવાળું
સંસ્કૃતિવાદી

૧૨૬૫૫

પ્રાચીન કોપીરાઈટ-સંગ્રહ

સવિનય આભાર.

આ પુસ્તક અત્રેના હેડ એકાઉન્ટન્ટ રા. રા. ગીરધરલાલ
કેશવલાલ ઠાકોરે પોતાની સંસ્કારી પુત્રી સ્વ. સૌ. નિર્મળ-
ગવરીબહેનના સ્મરણાર્થે પ્રસિદ્ધ કરવા અને અધિકારી વર્ગમાં
વિના મૂલ્યે બહેનવા જે સહાય કરી છે તે બદલ જેડા
પાગલ મંડળ તેમનો અંતઃકરણપૂર્વક આભાર માને છે.

પ્રકાશક.

ખાસ સુચના.

પત્ર વ્યવહાર, જવાબ માટે ટીકીટો બીડી, મંગુભાઈ
મંછારામ દવે. એકાઉન્ટ એપ્રીસ, જેડા, એ શરનામે કરવો.

મુદ્રક:-રતીલાલ બાળકૃષ્ણ ત્રિવેદી.

મુદ્રણસ્થાન:-સરસ્વતી પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ,

ભટવાડી પોળ આગળ, ઉમરેઠ. (જેડા)

પ્રકાશક:-શત્રુ મહારાજ જેડા.

અનુક્રમણિકા:—

સુચના:—(મૈ)=ભૈરવી.

ભજન નં.	પૃ. નં.
૨૭૦ અઘહર મંગળકર શ્રીવરનો સંબંધ.	૨૧૬
૩૩ અજપા જપ કરના હોતો.	૬૪
૩૨ અજપા જપ જપીલે પ્રાણી (મૈ)	૬૩
૩૨૨ અજળ ખુમારી ચડી, હાંહારે ભાઈ, અજળ૦ (મૈ)	૨૫૦
૩૫ અનહદકી ધૂન સુનલે પ્રાણી (મૈ)	૭૪
૧૦૦ અળ તુમ કળ સુમરોગે રામ	૧૧૮
૧૬૯ અળ તુમ સમજ સમજ મન મેરા	૧૬૭
૨૯૦ અમર નહિ કેઢની કાયા, જાણે સૌ રંક ને રાયા;	૨૩૦
૧૯૦ અમૃતરસના પ્યાસી રાજ	૧૮૩
૨૯૯ અમારી લેજો પ્રભુ સંભાળ, અમે તો છીએ૦ (મૈ)	૨૩૫
૩૧૮ અમારે સંતની જોવા, અમારે સંત છે દેવા.	૨૪૮
૧૧૭ અમે તો આજ તમારા, જે દિનના મહેમાન	૧૨૭
૧૪૨ અમે તો જ્ઞાનના યોગી	૧૫૦
૨૯૪ અશરણુ શરણુ તરણુ તારણુ.	૨૩૨
૩૧ અષ્ટલ કમલ ઉપર મન યહ ફરેરે	૬૧
૨૬૮ અહંકાર મમકાર કહાડો	૨૧૬
૮ અજ્ઞાનનું સ્વરૂપ (સંસ્કૃત સાથે)	૧૨
૧૫૨ અંતકાળે વાલમ વહેલા આવજોરે	૧૫૭
૧૮૫ અંતર થતું એજ ગુંજન સદા રમ્ય	૧૭૮
૨૩૦ અંતે ઇશ ખરા	૨૦૮

૨૦૯. અંધેરી દુનીયા, બજન વીના (મૈ)	૧૯૬
૪૨ આખર મરના હૈ બાઇ મરના	૮૦
૧૭૪ આજ સગુણ સ્વરૂપ મી પાહીલે	૧૭૧
૧૧૪ આટલો સંદેશો મારા ગુરજને કૈને	૧૨૬
૮૦ આદિત્યે અનુપરણા આશ તમારીરે	૧૦૭
૬૧ આ દુનિયા જૂહી, મનકું ત્હાં કેમ મોહયું	૯૪
૧૯૪ આનંદની હેલીમા આવોને નાહીએ	૧૮૬
૨૮૨ આનંદ મંગળ કંઈ આરતિ	૨૨૪
૨૭૯ આરતિ દત્તાત્રય પ્રભુચી	૨૨૨
૩૦૬ આરે અવસરયાં જોણે સદ્ગુરુ સેવ્યા.	૨૪૦
૨૯૨ આ સંસારમાં રે જનમ્યા, ગોવિંદના શુણુ ગાવા.	૨૩૧
૧૮૮ આવી મારી ઝુંપડીમા આજ મારા સ્વામિ	૧૮૧
૧૭૨ આવો અરે સૌ આવો રે	૧૬૯
૨૭૫ આવો આવોને દીન દયાળ (થાળ)	૨૧૮
૧૫૧ ઇતના તો કરના સ્વામિ જ્ય પ્રાણુ તનસેં નિકસે.	૧૫૬
૧૬ ઇશ્વર સાક્ષાત્કાર કેમ કરવો? (અંગ્રેજી સાથે)	૩૬
૧૭ -કીતો-ના પ્રયોગની રીતિ (-કીતો-)	૪૦
૧૯ ઇશ્વરનું રાજ્ય તમારી અંદર છે (-કીતો-)	૪૬
૨૮૫ ઉતારો આરતિ શ્રીકૃષ્ણુ ઘેર આવ્યા	૨૨૬
૧૪૫ ઉમાકે કંથ મતવાલા	૧૫૨
૨૩૭ ઉરે વસ્યા શ્રીહરિ દૃઢ ધ્યાઉં	૨૦૯
૨૦ “ૐ” એજ એક સત્ય છે. (અંગ્રેજી સાથે)	૫૦
૧૧ “ૐ” કારનો જ્ય તથા ધ્યાન (સંસ્કૃત સાથે)	૨૧
૨૭૮ ૐ જ્ય આનંદ મૂર્તિ	૨૨૧

૨૧ ઔં બોલો, ઔં બોલો, ઔં બોલો ભાઈ (મૈ) (ધૂન)	૫૪
૧૨૩ ઔં રટને, તારો અસવર જાય અમાગી.	૧૩૨
૨ ઔં સત્ય જ્ઞાનમનંતં. (આરંભનું મંગળાચરણ)	૨
૨૪૯ એકહી સાધે સખ સધે.	૨૧૨
૧૮૬ કર્તવ્યને કરજે રે.	૧૭૬
૨૧૯ કદી કેમે કોઈને દુભવ માં	૨૦૬
૧૫૦ કયા કયા ન કર રહા હૈ, દુનિયામેં નામ તેરા.	૧૫૬
૩૨૪ કયા કરતા હે ગુમાન તું, જનના જરૂર હૈ.	૨૫૧
૧૦૪ કયું ગફલતમે પડા, દિવાનાં	૧૧૯
૩૨૭ કર ગુજરાન ગરીબીમેં, મગરૂબી કીસપર કરતા રે.	૨૫૩
૨૦૮ કરના ફકીરી, ભજના સાહેબ. (મૈ)	૧૯૫
૨૮૬ કર્પુરગૌરં કરંણાવતારં.	૨૨૬
૨૪૦ કર બનતું પર કાજ.	૨૧૦
૨૪૪ કરી લ્યો કામ ક્રોધ પર જય.	૨૧૧
૨૬૧ કરો હરિ વૃત કિરતન દિન વળશે.	૨૧૪
૨૫૫ કરો સરવની સેવ રીઝે શ્રી દેવાધિ દેવ.	૨૧૩
૨૧૫ કહોં દે, ઇશ એકજ, એકજ છે.	૨૦૦
૨૬ કૃપા કરી બડી આજ, ગુરૂરાયાં	૫૭
૨૪૧ કાજ કરે જગરાજ (અમારાં)	૨૧૦
૧૨૬ કાયા માયા કોઈકી ના ભઈ.	૧૩૪
૧૫૩ કીન્ને દેખા કનૈયા.	૧૫૬
૨૭૧ કુકામ પર હરિ ભગ્યો શ્રીહરિ.	૨૧૬
૩૦ કુંડલિનીકું જાગ્રત કરશે. (મૈ)	૬૦
૨૪૧ કેવા કૃષ્ણ કુપાળ (અમારાં)	૨૦૮

૨૫૭ કેવા મોટા જગરાય, કેવા છોટા થઇ જાય.	૨૧૩
૭૦ કેાઇ મને કૃષ્ણ બતાવો.	૧૦૦
૧૩૨ કેાઇ વીરલા વીણા, અલખ નામની વગાડે.	૧૩૮
૧૩૩ કેાઇ વીરલા સોની, સોનાનું કુન્દન બતાવે.	૧૩૯
૧૪૧ અપી જવુ પ્રેમમાં ત્હારા.	૧૪૯
૧૯૬ અખર નહિ હે જીગમેં પલકી.	૧૮૮
૨૫૬ અમા રાજ રણછોડ શ્રી હાકોરના હાકોર.	૨૧૩
૨૩૮ ખાન પાન શયનની ન પરવા.	૨૧૦
૨૧૮ ગુણ ગાએ જે ચાહે તે થાએ સદાય	૨૦૬
૧૩૧ ગુરુ ઐ, ગુરુ ઐ, ગુરુ ઐ, તુંતો જપી લે મનવા. (ધૂન)	૧૩૭
૨૫ ગુરુ ઐ, ગુરુ ઐ, ગુરુ બોલો ભાઇ (મૈ)	૫૮
૧૦૮ ગુરુ કૃપાંજન પાયો મેરે ભાઇ.	૧૨૨
૯૩ ગુરુકી અજબ કલા ભાઇ.	૧૧૪
૧૩૮ ગુરુજી મુક્ત થવાનો, અપૂર્વ માર્ગ બતાવજોરે.	૧૪૬
૯૨ ગુરુદત્ત નિરંજન બનમો.	૧૧૪
૮૬ ગુરુને ખાત સુનાયા બે.	૧૧૧
૨૩ ગુરુ ખિન કૌન કરે સહાઇ.	૫૫
૧૮૧ ગુરુ ખિન કૌન બતાવે ખાટ.	૧૭૬
૧૬૩ ગુરુ ખિન કૌન સહાઇ નરકમેં	૧૬૪
૫૭ ગુરુ વિણ ગમ નવ પડે.	૯૨
૨૨ ગુરુ હમ વારી તોપર જાઉ.	૫૫
૩૨૬ ગોરે ગોરે મુખકો, ગુમાન છાડ આવરે.	૨૫૩
૧૬૫ ગોવર્ધન ધારી (૨) તુજ ખીન મોરી.	૧૬૫
૫૬ ગોવિંદ કૃષ્ણ હરિ, પ્રેમે ભજો	૯૧

૯૯ ગોવિંદ કૃષ્ણ હરિ, બોલોને લેયાં	૧૧૭
ધરમાં કે કોઈ બાહ્ય પ્રદેશે.	૪૪
૧૨૪ ચરણ કમળે ચિત્ત જોડોરે.	૧૩૩
૫૪ ચાક્ષો જમ્બે ગોકુળ રૂડા ગામમારે.	૮૯
૨૧૬ છે એક અદલા, 'વિણ બીજો અદલા' નથી.	૨૦૧
૨૭૩ છે સહુના હરિ, જીવે નહિ નાતિ જાતિરે.	૨૧૭
૫૮ જન્મ મરણ નહિ ટળે, ભજન વિનાં	૯૨
૯૧ જમકા અજળ તડાકા બે.	૧૧૩
૨૮ જપ, જપ, જપ, ઐકારા	૫૯
૩૧૩ જય ગંગાધર, હર શિવ, જય ગિરિજાધીશા.	૨૪૩
૩૧૫ જય જગદાધારા, જય જગદાધારા,	૨૪૬
૩૧૬ જય જય કૃષ્ણ કમલ દલ લોચન.	૨૪૬
૮૪ જય જય ગુરૂ મહારાજ ગુરૂ.	૩૧૦
૧૨૫ જય જય જય જગરાયારે.	૧૩૪
૧૦૯. ૩૧૬ (પેરા ૨)-જય જય, જય જય, ત્રિભોવન ત્રાતા. ૧૨૨-૨૪૭	
૨૮૮ જય જય દત્તરાજ યોગી.	૧૧૨
૩૨૯ જય જય સદ્ગુરૂ શ્રી કૃપાળ, કરુણા કરી આવો (થાળ)	૨૫૫
૪૫ જય જય સદ્ગુરૂ સ્વામિ.	૮૩
૨૭૭ જય દેવ જય દેવ જાનકીના સ્વામિ.	૨૨૦
૮૧ જય પ્રેમ ! જય પ્રેમ !	૨૨૪
૧૫૮ જય રામ કૃષ્ણ ગોવિંદ હરિ. (ધૂન)	૧૬૧
૧૫૬ જય રામ કૃષ્ણ ધૂન લાગી રહી.	૧૬૦
૩૧૭ જય જય રામકૃષ્ણ, હરિ વિદુઆ નારાયણ હરિ.	૨૪૭
૩૧૪ જય શંકર દેવા, જય શંકર દેવા.	૨૪૪

(૮)

જય સદ્ગુરુ જય, જય સદ્ગુરુ જય. (ધૂન).	૮૩
૨૭૬ જય સદ્ગુરુવર પાવન.	૨૧૯
૨૮૪ જય સદ્ગુરુ સ્વામિ.	૨૨૫
૨૬૫ જાણે મન માનું એ માલિકને માનુરે.	૨૧૫
૨૨૭ જાણોને વખાણોને શ્રીકૃષ્ણ સદારે.	૨૦૮
૧૯૯ જાના હે જરૂર ખંદા (મૈ).	૧૯૦
૨૦૭ જિના જરૂરી રામ તેરે લીયે (મૈ).	૧૯૫
૩૦૩ જુરે આપ સંભાળો વિરા આપમા.	૨૩૮
૧૬૪ જીવન સાર વિસારા, ક્યોં મન.	૧૬૫
૧૪૩ જીસ રાહમેં ચલતે હે હમ.	૧૫૦
૨૯૭ જેના રામ સ્વામી, તેને શી હોય ખામી.	૨૩૪
૨ જેને શૈવ જનો પુજે શિવ કહી	૩
૨૩૫ જે શ્રીહરિને સર્વસ્વ ધારે.	૨૦૯
૨૫૪ જે એક વશ થાય તો તે એક બસ થાય.	૨૧૩
૧૭૯ જેગન ધન પાવના દીન આરા	૧૭૪
૧૪૬ જે મરણ એ જીંદગીની છે અરે ! હેલ્લી દશા.	૧૫૮
૬૮ જેયું નહિ સુખ જગમારે.	૯૯
૧૦૫ ઝટપટ રે, તજ ખટપટ, તું મન મારા	૧૨૦
૨૦૦ ઝોલી ભરકે લાના ચેલા. (મૈ.)	૧૯૦
૧૩૯ તન્મય થાવું રે, સદ્ગુરુના દૈવી ધ્યાનમાં રે.	૧૪૯
૬૫ તમે હજવે હોડી હાંકો રે.	૯૯
૧૬૮ તારો નેડો લાગ્યો મુજને, રાજ રણુછોડ રે.	૧૬૬
૬૩ ત્હારે શરણે આવ્યો પ્યારા.	૯૬
૧૭૮ તાજી પાડીને રામ નામ લીજીએ રે.	૧૭૩

(૯)

૫૦ ત્રિપદમયિ “ તત્ત્વમસિ ” કેા વિચાર.	૮૬
૮૫ તીન શીરે સહા હાથ.	૧૧૦
૧૫૪ તું તો રામ સુમર, જગ લડવા દે.	૧૫૯
૧૨૮ તું ધીમે ગાડી હાંકરે.	૧૩૬
૧૯૭ તુમ બોલો મેરી રસના હરિ રે હરિ.	૧૮૯
૭૮ તું રામ સુમર કયો સોતા હૈ. (મૈ)	૧૦૫
૧૦૨ તૂંહિ તૂંહિ રટ દિલદાર.	૧૧૮
૧૮૪ તોહો રામ મિલેગે.	૧૭૭
૨૨૩ દહ રહી ચહી હરિ ગુણ ગાઓ	૨૦૭
૬૦ દયાળુ રામ રાજ ભરોસો આપ ભારી	૯૩
૭૨ દાવો કરે શું તુજથીરે નંદના લાલા	૧૦૨
૨૫૧ દુઃખડાં આવે છે નિજ પાપે	૨૧૨
૧૭૫ દુનિયા રૂડીને શું કરશે પ્રભુ જેના બેલી	, ૧૭૨
૨૦૧ દુનીયા રૂપી દરબારમા (મૈ)	૧૯૧
૧૧૯ દોડ માં ગમાર દૂર, ઇશ્વર છે આંહી	૧૨૯
૬૨ ધન્ય ઘડી શુભ દિવસ આજનો સંત પધાર્યા બારણે	૯૫
૨૦૬ ધન્ય જાહલા (મૈ)	૧૯૪
૨૬૯ ધર્મી થઇ ધણીને ભાવે ભજી લ્યો ભાઇ	૨૧૬
૨૧૭ ધૂનો	૨૦૩ થી ૨૦૬
૨૧૦ નજર ન આવે આતમ જ્યોતિ (મૈ)	૧૯૬
નમસ્તે સતે તે જગત્કારણાય (સમાપ્તિનું મંગળાચરણ)	૩૪
૧૯૨ નમી નમી પાય લાગુરે	૧૮૪
૧૪૭ નાથ કહું કે તાત કહું હું	૧૫૩
૬૬ નાથ તમે સાથ મહારી રહેજો	૯૮

૧૧૧ નામ છે નામ છે નામ છે રે, મારી સનમનું ૐ ૐ નામ છે	૧૨૩
૧૬૨ નારાયણનું નામજ લેતાં વારે તેને તજીએ રે	૧૬૩
૯૪ નામને નદીયા હુળી જાય	૧૧૫
૧૯૫ પગે ધુંધરૂં રે, પગે ધુંધરૂં રે	૧૮૮
૧૦ પ્રણવ ધ્યાન (સંસ્કૃત સાથે)	૧૮
૧૦ પ્રણવની ઉપાસના (સંસ્કૃત સાથે)	૧૪
૨૮૩ પ્રથમ સમરૂં સોરઠી સોમનાથ	૨૨૫
૧૮૦ પધારોને પ્રેમથી ગુરુદેવ	૧૭૫
૧૭૦ પ્રભુ એક નામ તેરા સુખકારી	૧૬૮
૪૮ પ્રભુ તેરી મહિમા અપરંપાર	૮૫
૭૩ પ્રભુને પ્રેમે ભજશે, તે રહેજો ભવજલ તરશે	૧૦૨
૭૪ પ્રભુને ભજીલોને પ્રાણી	૧૦૩
૨૨૦ પ્રભુ પંથ પકડ પ્રિય બાધ આહિ	૨૦૬
૧૩૬ પ્રભુ ભાવના ભૂખ્યા	૧૪૨
૧૨૦ પ્રભુ શું લાજ લેવી ધારી	૧૨૯
૭૯ પ્રભુ સમ કોણ દયાળ	૧૦૬
૧૧૫ પ્રભુ સુનલે ખીનતીયા હમારીરે	૧૨૬
૨૧૩ પરમેશ પ્રભુ ! પરમેશ પ્રભુ !	૧૯૮
૧૨ પરા પૂજા	૨૪
૧૮૭ પળ ના તમને ભૂલું વર એ	૧૮૦
૩૩૦ પાગલ કોઇ સત મળ્યો નહારો-પાગલ કર્યા.	૨૫૬
૭૭ પ્યારે “ હરિ ૐ હરિ ૐ બજને (મૈ.)	૧૦૫
૬૪ પ્રાણી માત્ર પ્રભુનાં સરજેલાં	૯૬
૮૩ પ્રિયતમ પ્રભુ કરીએ વંદના	૧૦૯

૨૪૮ પોતાને દ્યો પીછાણી રે	૨૧૨
૧૨૯ પંકજ-દલગતજલમિવ.	૧૩૬
૨૦૩ ફકીરી કર અખતાર. [મૈ.]	૧૯૨
૩૨૫ બચ્ચા મત કરના અભિમાન.	૨૫૨
૨૦૨ અહમરૂપસેં દેખ જગતકું. (મૈ.)	૧૯૨
૫૨ અહ વચારે મન, વિરામ્યુ જેતું. તાપ ત્રિવિધ નહિ.	૮૮
૩૧૨ ,, તે ગગાદીક તીથો નાહો.	૨૪૩
૨૮૮ અહ્માનંદં પરમસુખદં (પુષ્પાંજલિ)	૨૨૭
૨૯૫ બાળક સર્વે એક તાતના, સંશય શાને ધરો. (મૈ)	૨૩૩
૨૯ બીજ આ ગયા હાથમેં જસકો (મૈ)	૬૦
૧૩૦ બેશીએ હરિ ગુણ ગાવા, એવાં થઈ.	૧૩૭
૪૭ બોલો અહનિષ્ઠ સદ્ગુર શ્રી. (મૈ.)	૮૪
૮૯ બંગલા ખૂબ બનાયા બે.	૧૧૨
૨૨૯ બંધેકો બંધા મીલે.	૨૦૮
૨૪૨ ભક્તાધિન ભગવાન સહુ લહે.	૨૧૦
૨૨૫ ભક્તિથી કોઈ ન મ્હોડું.	૨૦૭
૨૩૩ ભક્તોનાં કરે છે ભય હરી હરિ કાળ.	૨૦૯
૧૭૬ ભગવન્તમનન્તમજ્ બજરે.	૧૭૨
૧૫૯ ભગવાન ભક્તિ મને આપોરે.	૧૬૨
૨૯૮ ભજન વડે ભવસાગર મોટો રહેજે તરી જવાય. (મૈ)	૨૩૪
૧૪૪ ભજ (મન) કૃણુ બંસીવાલા.	૧૫૧
૧૬૬ ભજ મન ત્રિપુરારી.	૧૬૫
૨૦૫ ભજ મન રામ ચરણ સુખદાઈ. (મૈ.)	૧૯૩
૧૪૦ ભજ મન રામ રામ રામ. [ધૂન.]	૧૪૮

૮૭ ભજ લે રામ દયાધનકું.	૧૧૧
૨૯૩ ભજીએ પ્રેમે વિશ્વમાહે, આઘ પુરૂષ ઈકાર	૨૩૨
૨૮૦ ભજ લે હરિ રે, જીવડા ભજ લે હરિ.	૨૨૯
૫૩ ભજો રામ, ભજો રામ, ભજો રામને રે. (ધૂન.)	૮૮
૩૦૧ ભવસાગર-તારણ કારણ હે.	૨૩૬
૩૦૪ ભજો ભવના બેલી ભગવાનને.	૨૩૯
૭૧ ભજો સંતો ભાવ થકી ચદુરાય.	૧૦૧
૧૧૨ ભાગ બહે જી ધર સંત પધારે.	૧૨૪
૪૦ ભાવ વશ્ય ભગવાન.	૭૮
૨૫૩ ભૂલેલાને દે છે ભાન.	૨૧૨
૧૧૬ મત સોના મુસાફિર નીદ ભરી.	૧૨૭
૧૩૭ મન અમનસ્ક થયા વિણ જગમા.	૧૪૪
૧૨૩ મન તું ગોવિંદ ગોવિંદ બોલ રે.	૧૩૦
૬૯ મન તું શીદ મનસુખા કરે, પ્રભુએ	૧૦૦
૨૭ મન-મૃગફા વશ કરના હોતો.	૫૮
૩૮ મનુગા મેરા જગ ગયા.	૭૭
૧૫૭ મને ઘો દર્શન હવે ગીરિધારી.	૧૬૧
૨૪૭ મને હરિ ભજવાની ટેવ પડી.	૨૧૧
૧૧૦ મરવું છે રે, એ નવ લુલી જાવું.	૧૨૩
૭૬ મર્યું માનવ તન ભક્તિ કરવા.	૧૦૪
૧૦૩ માયા મર્મ કો કળે, પ્રભુ વિણ	૧૧૯
૧૩૬ મારા મન તું ક્યારે પ્રિય પ્રભુને બેટાડશે રે.	૧૪૫
૨૨૪ માલીકને યત્ને મળવું	૨૮૭
૭૫ મ્હારે તો એક રામ સ્વામિ.	૧૦૪

૨૦૪ મુજે ક્યા હુંદે બંદા. (મૈ)	૧૯૩
૧૬૭ મૂઝી જગ જાગ હરિ સ્મરી લે તું.	૧૬૬
૨૮૦ મૂલાધારે.	૨૨૩
૪૩ મેરા મન લગા ફરીરીમેં. (મૈ)	૮૧
૨૧૧ મૈ ગુલામ મૈ ગુલામ. (મૈ.)	૧૯૭
૧૩૫ મોતિ ચરે રે, હંસા મોતિ ચરે.	૧૪૧
૩ યં શૈવાઃ સમુપાસતે.	૩
૯૫ રઘુવીર તુમકો મેરી લાજ.	૧૧૫
૯૬ -કીતો-તું અગ્રંજી ભાષાન્તર	૧૧૬
૧૯૧ રાજી રાજી રાજી મૈં રામસેં રાજી.	૧૮૪
૨૯૬ રામ કહે શું થાય, સમજ વિના, રામ૦	૨૩૩
૫૫ રામ કૃષ્ણ ગોવિંદ, બજી લે૦	૯૧
૧૦૧ રામ કૃષ્ણ હરિ, જય જય, રામ૦	૧૧૮
૪૯ રામ બોલો બાધ, રામ બોલો.	૮૬
૧૨૨ રામ રસ પ્યાલા હે બરપુર	૧૩૧
૯૭ રામ રામ બજ લે, પલ પલ૦	૧૧૬
૪૧ રામ સચ્ચિદાનંદ, બજ મન૦	૭૯
૧૮૨ રામ સુમર-રામ સુમર, રામ સુમર બાધ	૧૭૬
૨૧૨ રામ સુમર લે બાધ, ઝટપટ૦ (મૈ).	૧૯૭
૩૦૮ રામે રામ રટોને જગમાં જે ડાહ્યા ને શાણા.	૨૪૧
૩૭ રે મન-આલક મેરે, તું ચડજ; ચડજ	૭૬
૩૯ લક્ષ વિંધરે જીવતું શિકારી	૭૮
૨૫૦ લાગ હરિ દે સરજો પથ	૨૧૨
વચનામૃત	૨૮

૧ વન્દે સદ્ગુરમ્	૧
૨૪૫ વસો સમજી નિત હરિજન સંગે	૨૧૧
૨૫૮ વાલથી તોલાણા, સવા વાલથી તોલાણા રે	૨૧૪
૧૯૮ બહારે આવો વિઠ્ઠલ વનમાળી	૧૮૯
૨૫૯ બહાલાંઓના વાત્રી કરો સાચી રખવાળી રે	૨૧૪
૫ વિચારનું સ્વરૂપ-(સંસ્કૃત સાથે.)	૬
૧૮૯ વિશ્વમાંહિ દીડા મેં, વિશ્વનાથ જ્યાં જ્યાં	૧૮૨
૬ વૈરાગ્ય વિચાર (સંસ્કૃત સાથે.)	૮
૧૬૧ વૈશ્રવ જનતો તેને કહિયે	૧૬૭
૩૬ શબ્દ-વેધી બાણુ છોડા, દશરથ રાજા	૭૫
૨૭૪ શાન્તિ શાન્તિ ૐ શાન્તિ	૨૧૭
૩૧૯ શાંતિ શાંતિ શાંતિ, પ્રભુ શાંતિ સદા આપો.	૨૪૮
૧૨૭ શામ સેત્રીએરે, ગોવિંદ ગાધએરે	૧૩૫
૧૪૮ શીખી લે પાઠ પોતાનો	૧૫૪
૮૨ શ્રી ગુરુ દીવો, ગુરુ દેવતા	૧૦૮
૨૮૭ શ્રી રામચંદ્ર કૃપાળુ ભજ મન	૨૨૭
૩૦૦ શ્રી રામ સુમરણો, રામ, સુમરણો રામ૦	૨૩૬
૨૨૨ શ્રી વરને બહાલે વરવું	૧૦૭
૨૩૨ શ્રી હરિ ઘો વૈરાગ્ય, રાગ	૨૦૯
૨૩૬ શ્રી હરિનુંજ કરે પ્રિય સેવન, તેજ	૨૦૯
૨૨૬ શ્રી હરિનેજ સ્મરી લ્યો ભાઈ	૨૦૭
૩૨૧ સકળ તજી રામ સુમર (તુ) મેરે ભાઈ.	૨૫૦
૨૭૨ સજન નિત લ્યો નારાયણ નામ	૨૧૭
૨૬૬ સજનો! શીર ધણી છે દિલ ધારો	૨૧૫

૫૧ સત્ ચિત્ આનંદ ધન, સ્વરૂપે હું તો	૮૭
૨૪ સદ્ગુર તો મીલે ભાઈ સહજમે	૫૬
૩૨૩ સદ્ગુરને ભાંગ પીલાઈ. (મૈ)	૨૫૧
૩૦૨ સદ્ગુર મળીયા છે સારરે, અવસરીયે આણે.	૨૩૭
૪૪ સદ્ગુર રાયા આવે, આવે મેરે સ્વામી	૮૨
૩૨૦ સદ્ગુર ઓત્રિય અહ્નિનિષ્ઠ ૫૬	૨૪૯
૯૮ સખ મતબલકે યાર, જગતમે સખ	૧૧૭
૧૪૯ સમજણુ સારને અહિને	૧૫૫
૨૧૪ સહુ તારીફ છે અલ્લાહ તણી	૧૯૯
૨૪૬ સાચા સત ખરે બે પરવા	૨૧૧
૨૩૪ સાચા હરિજન જરી તને ન ધર્મ	૨૦૯
૪ સાધન પંચક સ્તોત્ર (સંસ્કૃત સાથે)	૪
૨૬૦ સાવધ રહી હરિગુણ ગણુ ગાઓ	૨૧૪
૧૩૪ સુનું છો થયું રે દેવળ સુનું	૧૪૦
૩૦૫ સુરતા લાગી છે, જેની અમણા ભાગી છે.	૨૩૯
૨૨૮ સેવ કરે થાતું	૨૦૮
૨૬૪ સેવ્યા જેવા છે દેવાધિ દેવજ શ્રી રામ	૨૧૫
૧૧૩ સંત પધાર્યાં સજનીરે	૧૨૫
૩૦૯ સંત સમાગમ કીજે હો, નિશદિન સંત	૨૪૨
૧૭૧ સંતો કરડા જ્ઞાન હમારા.	૧૬૮
૩૧૦ સંત પરમ હિતકારી, જગતમાંહી	૨૪૨
૩૦૭ સંતો રહેના બડે હુશીઆર, એક દિન ચોર આવેંગે.	૨૪૧
૬૭ સંતો રામ રટેથી જગમા નહિ મરવું અવતરવું.	૯૮
૧૦૬ હમ બીગરે તો બીગરે ભાઈ.	૧૨૧

(૧૬)

૧૫૫ હમ મગન બયે ગુરુ નામમેં.	૧૬૦
૨૯૧ હરજી હું બાળ તમારેરે, સ્હાય કરેને.	૨૩૦
૨૪૩ હરિ ઇચ્છા અનુસાર, રહેવું શ્રી હરિં.	૨૧૧
૫૯ હરિ ઐ અંતર્યામિ, અમને સુખ્યુદ્ધિ આપજો રે.	૯૩
૩૨૮ હરિ ઐ હરિ ઐ રટના બાધ, ગુરુ ઐ ગુરુ ઐ રટના.	૨૫૪
૯૦ હરિકા બજન કડંગા બે.	૧૧૩
૨૨૧ હરિ જન થઈ રહો સભાગી.	૨૦૭
૨૩૯ હરિ જન મોહે ન વૈભવ પામી.	૨૧૦
૨૬૭ હરિ ન વિસારે તેને હરિ ન વિસારે રે.	૨૧૬
૧૮૩ હરિ નામ સુમર સુખધામ.	૧૭૭
૨૫૨ હરિ નિમિ-તે દેનાર તણો ધન્ય અવતાર.	૨૧૨
૧૧૮ હરિ બીન તેરા કેન સહાઈ.	૧૨૮
૧૦૭ હરિ બોલો, હરિ બોલો, હરિ બોલો બાધ.	૧૨૧
૧૯૩ હારે અમે બ્રહ્મસિધુમાહી સદા બેલીએ.	૧૮૫
૧૭૩ હીન દીન જાત મોરી પંઢરીકે રાયા.	૧૭૧
૮૧ હું તો ધસો બન્યો છું હરિના ગાનમા.	૧૦૮
૧૭૭ હુંમા હુંજ નથી હુંજ નથી	૧૭૩
૨૬૩ હે પ્યારા પરમેશ્વરને પરખી	૨૧૫
૧૬૦ હે ભોળાનાથ દિગંબર	૧૬૨
૭ હે મુમુક્ષુઓ ! સાવધાન થાઓ(સંસ્કૃત સાથે).	૧૦
૨૬૨ હે સજનો ! ગોવિંદના ગુણ ગાઓ	૨૧૫
૯ જ્ઞાનનું સ્વરૂપ (સંસ્કૃત સાથે.)	૧૨
૧૩૭ જ્ઞાની જ્ઞાન દશાની દોર કદી ચૂકે નહિ રે	૧૪૬

પાગલ પરમાત્મ.

પૂ. પરમાનંદજીનો પરિચય.

ચારેક વર્ષ ઉપર પૂ. સ્વામીજી મડામા સોમનાથ મહાદેવના મંદીરમાં ફરતા ફરતા આવી ચઢેલા. તે વખતે પોતે મહાદેવના કુમટમાં પોલાણુ છે ત્યાં રહેતા હતા. તે વખતે પોતાને ગુજરાતી ભાષાનું જ્ઞાન નજીવું હતું. એકાતમાં ઝાઝું રહેતા હોવાથી બહુ જણાના જાણુમા તેમની હાજરી નહોતી. પરંતુ તે વર્ષના ચાતુર્માસમાં પૂ. સ્વામીજી માધવાનંદજી પધારવાથી તેમની સાથે રહી શાસ્ત્રનો અભ્યાસ પોતે કરવા માંડ્યો જેથી અમારા પરિચયમાં આવ્યા. તે વખતે પૂ. સ્વામીજી માધવાનંદજી કયા વાંચતા ને પોતે તેમની સાથે બેસતા હતા. એમ બે વરસ વિત્યા તે દરમ્યાન પોતે થોડા દીવસ બહાર જઈ આવે ને પાછા મહાદેવમાં પધારે. એવામાં ભાઈશ્રી મંગુભાઈ તથા ભાઈશ્રી હિમતભાઈના સંગમાં આવતા તેમણે મળુસરના બ્રહ્મનિષ્ઠ મહારાજ શ્રી મુકુટરામજીની ખ્યાતી સાંભળેલી, જેથી મળુસરમાં જપાત્મક અતિરૂઢ થયો હતો તે વખતે પોતે મળુસર ભાઈશ્રી મંગુભાઈની સાથે પધાર્યા. ત્યાં પંદરેક દીવસ રહેલા, તે દરમ્યાન મહારાજશ્રી મુકુટરામજીના સમાગમનો તેમને ઘણોજ આનંદ આવ્યો હતો. ને તેમને મારે પૂજ્યબુદ્ધિ પોતાને થઈ હતી પરંતુ તે સામાન્ય હતી પછી પાછા થોડો વખત બહાર જઈ આવી એડે પધારેલા. જે પછી એક વરસ બાદ મહારાજશ્રી મુકુટરામજીનો મંદવાડ સાંભળી ભાઈશ્રી મંગુભાઈ સાથે મળુસર પધારેલા. તે પ્રસંગે મહારાજશ્રી મુકુટરામજીએ દેહ છોડી દીધો હતો જેથી બે દીવસ ત્યાં રહી પોતે પેટલાઈ, ખંભાત, વસો થઈને એડે પાછા પધારેલા. આ

- વરસે પોતે ફરતા ફરતા બોડેલીમાં ચોર નદીને કીનારે ઝુંપડી બાંધી ચાતુર્માસ કર્યો હતો. તેમના શિષ્ય પૂ. શિવાનંદજી સાથે હતા. બોડેલીમાં પોતાને દિવાળીના દિવસોમાં ધ્યાનમાં મહારાજશ્રી મુદુટ-રામજીનાં દર્શન થવા લાગ્યાં ને આખો દિવસ તે મહાપુરુષનું રટણ ચાલ્યું રહ્યું. અને ઝૂંનો જાપ નિશ્ચિન કરવાની હૃદયમાથી સ્ફુરણ થવા લાગી. આ વખતનો પોતાનો અનુભવ બાઈશ્રી મંગુબાઈ ઉપર પોતે લખેલો તે શ્રી મુગુટલીલામૃતના દ્વિતિયબિંદુમાં શ્રીમાન પંડિતજી જગન્નાથ પ્રભાશંકરે પ્રસિદ્ધ કરેલો છે. ત્યાર પછી પોતે પગે મુસાફરી કરતા પૂ. શિવાનંદજી સહ બેડે પધાર્યા અને સોમનાથ મહાદેવમાં ના ઉતરતાં નદીના બેડમાં ઝુંપડી બંધાવી રહેવા લાગ્યા. બોડેલીથી પોતાને ભજનની ધૂન લાગી રહી હતી જેથી વ્યાખ્યાન કરવાનું છોડી દઈ કિર્તનભક્તિ શરૂ કરી દીધી હતી. બેડામાં તે વખતે ભજનમંડળ ચાલતું હતું તેમાં પોતે ભાગ લેવા લાગ્યા ને સર્વને પોતાના અનુભવની વાણીનું પાન કરાવવા માડ્યું તે વખતે પૂજ્ય શિવાનંદજી ભિક્ષા માગી લાવતા ને પોતે આરોગતા. તે વખતનો આનંદ અવર્ણનીય હતો- આ આનંદમાં પૂ. શિવાનંદજીએ જાહેર કર્યું કે માહા માસમાં તેમનો દેહ છૂટી જનાર છે, અમે આ માનતા નહોતા પરંતુ મહા માસમાં તેમને કાળજવર લાગુ પડ્યો ને આઠ દીવસ મંદવાડ ભોગવી ઝૂં ના ઉચ્ચાર સાથે છેલ્લો શ્વાસ લઈ આ જ્ઞાની દુનીયાનો સંબંધ છોડી તેઓ સ્વરૂપમાં મળી ગયા. પૂ. શિવાનંદજીની છબી તેમના થોડાક પરિચય સાથે આ પુસ્તકમાં અન્ય સ્થળે આપેલી છે. પૂ. સ્વામીજી આ પ્રસંગ બન્યા પછી થોડો વખત મહાદેવમાં રહી બહાર વાંસદા તરફ ફરી આવ્યા. અને જ્યાં ને આ પાગલ મંડળની સ્થાપના કરવા માંડી. અઠવાડીયામાં

એક દીવસ નીચમીત બજન થાય તેવો જોધ દેવા લાગ્યા. પૂ. સ્વામીજીની ઉમર ઘણી જ નાની છે. તેમનો પૂર્વાશ્રમ અમાગ બજ્યા પ્રમાણે પશ્ચિમ બંગાળમાં હાવરા જીલ્લામાં કાનાઇપૂર ગામે બરદાજ ગોત્રીય સામવેદી બ્રાહ્મણ કુળમાં તેમનો જન્મ થયેલો. તેમનાં માતૃશ્રી તેમને છ વર્સના મુઠ્ઠી દેવલોક પામેલા બાલ્યાવસ્થાથી છશ્વર તરફ વૃત્તિ પ્રેરાયલી હતી. વિદ્યાર્થી જીવનમાં જેમ જેમ ઉમર વધતી ગઈ તેમ તેમ સદ્ગુણોદ્ધારા વૈરાગ્યવૃત્તિ વધવા લાગી. ધર્મમાં મોટા બાઈ સરકારી નોકરીમાં જોડાયા હતા. પિતાશ્રી તથા ઓરમાન માતાનો પ્રેમ અપૂર્વ હતો. ઓરમાન માતાને એક પુત્ર તથા એક પુત્રી હતા. પોતે અંગ્રેજી અભ્યાસ કરતા હતા ને બજવામાં કુશળ હોવાથી શિક્ષકોનો બાવ તેમના તરફ સારો હતો પરંતુ વૈરાગ્યવૃત્તિ વધતાજ ૧૮ વર્ષની ઉમરે પોતે ધરતો લાગ કર્યો. પિતાશ્રીને ધર લાગ પછી પોતે મળેલા ને તેમને ઘણું સમજાવેલા પણ પિતૃપ્રેમથી તેઓ સમજ્યા નહોતા. પોતે કાશી જઈ ત્યાં છ સાત દીવસ દશાશ્વમેધ ધાટમાં નિવાસ કરી ઋષિકેશ તરફ પ્રયાણ કરેલું હતું. ત્યાં સ્વર્ગાશ્રમની ઝાડીમાં એક બ્રહ્મનિષ્ઠ મહાત્માનો મેળાપ થયો. તેમની સાથે પોતાની વૃત્તિ ચોંટતાં તેમની પાસેથી નૈષ્ઠીક બ્રહ્મચારીની દીક્ષા લીધી. અને ચારેક વરસ પછી પોતે પરમહંસની દીક્ષા લીધી. તે દરમ્યાન વેદાંતનો અભ્યાસ કર્યો. ને આ પ્રમાણે છ વરસ સુધી હિમાલયના પ્રદેશમાં પર્યાટન કરી તે મહાત્મા સાથે માઉન્ટ આબુમાં પધારેલા, ત્યાં જે માસ પોતે રહ્યા ને મહાત્માજી હિમાલય પાછા ફર્યા ને પૂ. સ્વામીજી અમારા સદ્બાગ્યે અમદાવાદ થઈ ખેડે પધાર્યા. આ દુક પરિચયે અમારાં મન હરી લઈને પાગલ બનાવ્યા તે એમનો ઉપકાર અમારાથી બૂલાય તેવો નથી. ગીરધરલાલ કેશવલાલ ઠાકોર.

४

ॐ

॥ ॐ गुरुः ॐ ॥

विश्वं दर्पणदृश्यमाननगरीतुल्यं निजान्तर्गतम्
पश्यन्नात्मनि मायया बाहिरिवोद्भूतं यथा निद्रया ।
यः साक्षात् कुरुते प्रबोधसमयेस्वात्मानमेवाद्वयम्
तस्मै श्रीगुरुमूर्तये नम इदं श्रीदक्षिणामूर्तये ॥

श्रीपूज्यंगुरुदेवमात्परमणं संसारदुःखात्परम्
सत्यंज्ञानमनन्तमादिविधुरं वेदान्तवेद्यं शिवम् ।
बुद्ध्यादीन्द्रियवृत्त्यगोचरपदं निर्वाणरूपं विभुम्
द्वंद्वातीतमसंगमादिमनिशं संचिन्तयामो वयम् ॥

बंशीविभूषितकराश्रवनीरदाभात्
पीताम्बरादरुणविम्बफलाधरोष्ठात् ।

पूर्णेन्दुसुन्दरमुखादरविन्दनेत्रात्
कृष्णात्परं किमपि तत्त्वमहं न जाने ॥

—इति मधुसूदनसरस्वती.

मया ज्ञातं सर्वं खलु जगदिदं ब्रह्मविमलम् ।
तथैवेह स्वात्मा निगमगुरुवाक्यादनुभवात् ॥

અરીસાની અંદર દેખાતા નગરની જેમ પોતાની અંદર રહેલાં અને સ્વપ્ન માફક માયાવડે જાણે કેમ બહાર ઉત્તમ થયું હોય એવાં વિશ્વને (અધિષ્ઠાન ભૂત) આત્મામાં રહેલું જોતા જોતાં આત્માનોજ વિજ્ઞાન દશામા જે સાક્ષાત્કાર કરે છે, એવા શ્રી દક્ષિ-
ષ્ઠામૂર્તિ ગુરુસ્વરૂપને આ નમસ્કાર છે.

શ્રી પૂજ્ય, આત્મામાં આનંદ પામનાર, સંસાર દુઃખથી પર, સત્યરૂપ, જ્ઞાનરૂપ, અનંતરૂપ, આદિરહિત, વેદાન્તવડે જાણવા યોગ્ય મંગલરૂપ, જેના પદને બુદ્ધિ વગેરે દર્શિયોની વૃત્તિ પહોંચી શકતી નથી તેવા, મોક્ષસ્વરૂપ, વ્યાપક, દ્વંદ્વથીપર, અસંગ અને આદિસ્વરૂપ ગુરુદેવનું અમે નિરંતર ચિંતન કરીએ છીએ.

વાંસળાથી શોભાયમાન હાથવાળા, નવામેષ જેવી કાન્તિવાળા, પીતામ્બરવાળા, લાલબિમ્બજળના જેવા ચોટવાળા, પૂર્ણચંદ્ર જેવાં સુંદર મુખવાળા, અને કમળ જેવા નેત્રવાળા કૃષ્ણથી અન્ય કોઇપણ તત્ત્વ હું જાણતો નથી.

—મહુસુદન સરસ્વતી.

વેદ તથા ગુરુનાં વાક્ય વડે અને અનુભવ વડે મેં જાણ્યું કે આ સર્વ જગત તેમજ આ અંતરાત્મા ખરેખર વિમળ બ્રહ્મરૂપ છે; તો

तथापीच्छा स्वस्य त्वयि नयनपातस्य न गता ।
प्रभो श्रीकृष्णत्वं भव भव मदीयाक्षिविषयः ॥

अहो (सदा) येतां जातां उठत बसतां कार्यं करितां ।
सदा देतां घेतां वदन्ति वदतां ग्रास गिलितां ॥
घरीं दारीं शय्येवरि रतिसुखाचे अवसरीं ।
समस्तांची लज्जा त्यजुनि भगवच्चित्तन करीं ॥

इहैव नरकव्याधेश्चिकित्सां न करोति यः ।
गत्वा निरौषधस्थानं, स रोगी किं करिष्यति ॥

यावन्न श्रूयते राम-नाम-पंचानन ध्वनिः ।
तावद् गर्जन्ति पापेभाः, शरीरारण्यवासिनः ॥

પણ આપના ઉપર દષ્ટિપાત કરવાની અંતરની ઇચ્છા ચાલી જતી નથી (માટે) હે શ્રીકૃષ્ણ પ્રભુ ! આપ મને દષ્ટિગોચર થાઓ, થાઓ.

નરક રૂપી રોગનો ઉપાય અહીંઆંજ (એટલે સાધન મને છે આંજ) જે રોગી (ચિકિત્સા) કરતો નથી તે ઔષધ વિનાના સ્થાનમાં જઈ શું કરવાનો છે ?

રામ-નામ રૂપી સિંહનો ધ્વની જ્યાંસુધી મંભળાતો નથી ત્યાંસુધી શરીર રૂપી વનમાં રહેવાવાળા પાપરૂપી હાથીઓ મર્જના કરે છે.

॥ ॐ ॥

॥ नित्यं पठितव्यम् ॥

मनसश्चेन्द्रियाणां च ऐकाग्र्यं परमं तपः
तज्ज्यायः सर्वधर्मेभ्यः स धर्मः पर उच्यते ॥

आचक्ष्व शृणु वा तात, नानाशास्त्राण्यनेकशः ।
तथापि न तव स्वास्थ्यं सर्वविस्मरणादृते ॥
हरो यद्युपदेष्टा ते हरिःकमलजोऽपि वा ।
तथापि न तव स्वास्थ्यं, सर्वविस्मरणादृते ॥

—इति अष्टावक्रगीता.

यदि देहं पृथक्कृत्वा चित्ति विश्राम्य तिष्ठसि ।
अधुनैव सुखी शान्तो बन्धमुक्तो भविष्यसि ॥

—इति अष्टावक्रगीता.

देहात्मज्ञानवज्ज्ञानं देहात्मज्ञानबाधकम् ।
आत्मन्येव भवेन्नस्य स नेच्छन्नपि मुच्यते ॥

—इति उपदेशसाहस्रीः

હુમેશાં પાઠ કરવો.

મન અને ઇન્દ્રિયોની એકાગ્રતા તે પરમ તપ છે. બધા ધર્મ કરતાં તે મોટું (તપ) છે, અને તે મોટો ધર્મ કહેવાય છે.

હે બાઈ ! નાના પ્રકારનાં અનેક શાસ્ત્રો કહે અથવા સાંભળે, તો પણ સર્વ દૈતના વિસ્મરણ શિવાય તને શાન્તિ થશે નહિ. તને ઉપદેશ કરનાર હર, હરિ કે વળી બ્રહ્મા હોય, તો પણ સર્વ (દૈત) નાં વિસ્મરણ શિવાય તને શાન્તિ થશે નહિ.

—અષ્ટાવક્રગીતા.

જો દેહને બિન કરી (દેહાધ્યાસ છોડી દઈ) ચૈતન્યમાં વિશ્રામ પામી રહીશ તો આ બધીએજ સુખી, શાન્ત અને બંધથી મુક્ત થઈ જઈશ.

—અષ્ટાવક્રગીતા.

‘દેહ આત્મા છે’ એ જ્ઞાનની માફક ‘દેહ એ આત્મા નથી’ એવું (દેહાધ્યાસનું) બાધક જ્ઞાન (શુદ્ધ)આત્માનેજ વિષે જોતે થાય તે (મેક્ષિની) ઇચ્છા ન કરે તો પણ મુક્તિ પામે છે.

—ઉપદેશ સાહસી.

संकल्पमात्रकलनैव जगत्समग्रं

संकल्पमात्रकलनैव मनोविलासः ।

संकल्पमात्रमतिमुत्सृज निर्विकल्प-

माश्रित्य निश्चयमवाप्नुहि राम शान्तिम् ॥

—इति हठयोगप्रदीपिका उपदेशः ४ श्लोक ५८

गवां सर्पिः शरीरस्थं, न करोत्यंग पोषणम् ।

तदेव कर्मरचितं, पुनस्तस्यैव भेषजम् ॥

एवं सर्वशरीरस्थः, सर्पिवत् परमेश्वरः ।

उपासनां विना देवो, न करोति हितं नृषु ॥

—इति योगवाशिष्ठम्.

तमेव धीरो विज्ञाय प्रज्ञांकुर्वीत ब्राह्मणः ।

नानुध्याद्ब्रह्मच्छब्दान्वाचो विग्लापनंहितत् ॥

—इति श्रुतिः

“तमेवैकं जानथ आत्मानमन्यावाचो विमुञ्चथामृतस्यैषसेतुः”

—इति श्रुतिः (मुण्डकोपनिषत्)

नित्याभ्यासादृते प्राप्तिर्न भवेत्सा चिदात्मनः ।

तस्माद्ब्रह्मनिदिध्यासेज्जिज्ञासुः श्रेयसे चिरम् ॥

—इति अपरोक्षानुभूतिः, श्लोक १०१.

સમગ્ર જગતમાત્ર સંકલ્પનીજ રચના છે. મનના વિલાસો (પણ) માત્ર સંકલ્પનીજ રચના છે. હે રામ! સંકલ્પ માત્રમાથી મન કાઢી લઇ, નિર્વિકલ્પ (શાંત-અદ્વૈત) નિશ્ચયનો આશ્રય કરી શાન્તિ પામ.

—હઠયોગ પ્રદીપિકા, ઉપદેશ ૪, શ્લોક ૫૮

ગાયોના શરીર અંદર ગુપ્ત રહેલું ધી શરીરનું પોષણ કરતું નથી. પરંતુ ક્રિયા વડે તૈયાર કરેલું તેજ ધી શરીરને ઔષધ રૂપ થાય છે; તેમ સર્વ શરીરમાં રહેવાવાળા, સર્વજ્ઞ દેવ પરમેશ્વર ઉપાસના વગર મનુષ્યોમાં (માત્ર રહ્યા રહ્યા) હિત કરતા નથી.

—યોગવાસિષ્ઠ.

તે (આત્મા) તેજ સારી રીતે જાણી બ્રાહ્મણે ધ્યાન કરવું. બહુ શબ્દો (પુસ્તકો-વાદવિવાદ) માં ધ્યાન દેવું નહિ, કારણ કે તે વાણીનો (વૃથા) શ્રમ છે.

—શ્રુતિ.

તે એક આત્માનેજ જાણો, બીજી વાતો મૂકી દો; એ (આત્મા) અમૃતનો સેતુ છે.

—શ્રુતિ-મુંડકોપનિષદ.

હમેશના અભ્યાસ વના સચ્ચિદાનંદ રૂપ આત્માની પ્રાપ્તિ થતી નથી. માટે જીજ્ઞાસુએ કલ્યાણ માટે દીર્ઘકાળ બ્રહ્મનું વારંવાર ધ્યાન કર્યા કરવું.

અપરોક્ષાનુભૂતિ. શ્લોક. ૧૦૧.

“सतु दीर्घकाल-नैरन्तर्यं सत्कारासेवितो दृढभूमिः”

—इति पातंजल-योगसूत्र. समाधिपाद.

निरन्तरकृते ध्याने जगद्विस्मरणं भवेत् ।

तदा विचित्रसामर्थ्यं योगिनो भवति ध्रुवम् ॥

ज्ञानकारणमज्ञानं यथा नोत्पद्यते भृशम् ।

अभ्यासं कुरुते योगी सदा संगविवर्जितम् ॥

—इति शिवसंहिता.

यावद्यावदहंकारं विस्मृतिर्ध्यानयोगतः ।

तावत्तावन्निजानन्दभानं वक्तव्यखिलोजनः ॥

यस्मिन्मनो लब्धपदं यदेतच्छनैः शनैर्मुञ्चति कर्मरेणून् ।

सत्त्वेन वृद्धेन रजस्तमश्चविधूव निर्वाणमुषैत्यनिबन्धनम् ॥

—इति भागवत.

दुर्लभो विषयत्यागो, दुर्लभं तत्त्वदर्शनम् ।

दुर्लभा सहजावस्था, सहुरोः करुणां विना ॥

—इति हठयोगप्रदीपिका. चतुर्थोपदेशः श्लो. ९.

તે (ધ્યાન કે સમાધિયોગ) નું દીર્ઘ કાળ સુખી, નિરંતર અને શ્રદ્ધાવડે સેવન કરવામા આવે તો(જ્ઞાસુ)દૃઢ સ્થિતીવાળો થાય છે.
—પાતંજલ યોગસુત્ર સમાધિપાદ.

નિરંતર ધ્યાન કરવાથી જગતનું વિસ્મરણ થઇ જાય છે. સાર પછી યોગીને વિચિત્ર સામર્થ્ય ખરેખર પ્રાપ્ત થાય છે. (જગતના) જ્ઞાનનું કારણ (જે) અજ્ઞાન (તે) જે રીતે ઉત્પન્ન ન થાય તે રીતે યોગી હમેશાં ખૂબ આસક્તિ રહિત અભ્યાસ કરે છે.
—શિવ સહિતા.

ધ્યાન-યોગ વડે જેમ જેમ અહંતાનું વિસ્મરણ થતું જાય, તેમ તેમ આત્માનંદનું જ્ઞાન થતું જાય છે એમ પણ (અનુભવી) જનો કહે છે.

તે (ધ્યાન અવસ્થામાં) સ્થિતિ પામેલું આ મન, ધીમે ધીમે કર્મ (વાસના) ના પટલથી મુક્ત થાય છે, અને વૃદ્ધિ પામેલ સત્વગુણવડે, રજોગુણ તથા તમોગુણ દૂર કાઢી, શાન્ત નિર્વાણપદને પ્રાપ્ત થાય છે.

“પ્રાણના નિરોધથી મનનો નિરોધ”

ઇતિ હૃદયોગ મત.

“મનના નિરોધથી પ્રાણનો નિરોધ”

ઇતિ રાજયોગ મત.

“હૃદયોગમાં પ્રાણાયામ (Control of breath) મુખ્ય છે.”

“રાજયોગમાં ધ્યાન (i-e. Concentration of mind) મુખ્ય છે.”

“ હઠયોગના અધિકારી મંદ ”

“ રાજયોગના અધિકારી મધ્યમ ”

“ જ્ઞાન (i-e. વિચાર) ના અધિકારી ઉત્તમ ”

“ મંદ એટલે અદ્રઢચિત્ત અથવા અદ્વ વૈરાગ્યવાન
(અંતઃકરણના મલ-દોષવાળા) ”

“ મધ્યમ એટલે દ્રઢ ચિત્ત [i. e. તીવ્ર વૈરાગ્યવાન)

(અંતઃકરણના વિક્ષેપ-દોષવાળા).

“ ઉત્તમ એટલે અંતઃકરણના મલ વિક્ષેપ-દોષોથી રહિત,
ફેવળ આવરણ દોષવાળા ”.

સદ્ગુરુની કરુણા વિના વિપ્રયનો ભાગ દુર્લભ છે, તત્ત્વનું
દર્શન દુર્લભ છે, અને સહજ (બ્રાહ્મી) સ્થિતિ પામવી દુર્લભ છે.

—હઠયોગ પ્રદીપિકા ચોથો ઉપદેશ. શ્લોક. ૯.

“ OM ”

“ A Piece of Love ”

My Beloved & Blessed Brothors:—My own Sweet Selves:—

Intense love & Divine blessings, as well as, a loud chanting of “ OM ”—to you all—the whole staff.

“ May God make all the creatures—even the whole universe happy & well ! and may He enlighten their minds & hearts ! ”

This is my morning & evening prayer. Because—“ I am the whole universe & the whole universe is mine. ”

Now I realize the ‘ universal love ’ as so many brothers, sisters, fathers and mothers, in one Divinity—in one Divine form—in one God’s shape.

“ Love is truth & hatred is false. Love is Heaven & Heaven is Love. Realization of God is through Love. ” Nobody can realize unless he loves— that’s a fact. Love as Majnun

& you shall realize. But be very careful, your love should be pure, not selfish: the object of love should be pure not material as:-“ Don't love the flesh & bones; but the Divinity within. ”

—James Allen;

‘ Lover ’, ‘ Love ’, & ‘ Beloved ’—These three also should be pure.

At first:—purify your-self—the ‘ Lover ’—by chanting “ OM ” (i-e. ॐ)

Secondly:—purify the ‘ Love ’ by meditation (i-e. ध्यान).

Afterwards thirdly:—purify the ‘ Beloved ’ by discriminating Brahman in every body, even every thing. (i-e. सर्वब्रह्मविचार or ब्रह्मभावना (सर्व खनिवद् ब्रह्म).

Practise by this way:—by this process, with a strong faith-intense belief—a full confidence & you must realize; I confidently say.

दुर्लभं त्रयमेवैतदेवानुग्रहेतुकम् ।

मनुष्यत्वं मुमुक्षुत्वं महापुरुषसंश्रयः ॥

इति शंकराचार्य विवेकचूडामणि.

i-e. These three things, which can be obtained by the grace of God (the grace of God is the only cause in obtaining these three things) are most rare.

The name of the three things:-1st **मनुष्यत्वम्** i-e. Humanity. 2nd **मुमुक्षुत्वम्** i-e. Intense desire to be free & the third **महापुरुषसंश्रयः** i-e. the good company or the shelter of the great man, who has got realization. “ **सत्यान्नास्ति परोधर्मः** ” “ No religion is greater than truth. ”

“ There is but one reality-one truth “OM”.

“OM” is the only reality the only truth ! Truth is God & God is “ OM ” & so “OM” is God. ” But this is to be felt, this is to be realized by constant practice.

So long it will remain false or imaginative to the people as long as it will be not realized.

So practise and realize.

Sorry to say, that-some persons, who are civilized & called as “man”, do not know-“what truth is. ” They do not know that-“There is something, which is invisible but visible or avai-

lable by practice, by his grace, beyond or behind this visible 'MAYA.' For this reason, it is to be said, that though they are civilized in Maya & called as "Man"; but still they are blind in 'truth' & called as "man" without horns & having tails like a brute.

So, it is quite true what Shree Shanker-acharya says:--

मनुष्यत्वं मुमुक्षुत्वं and महापुरुषसंश्रयः

These three are most rare, but obtainable by his grace.

"Knock the door and it will be open".

Christ.

"When the Governor is to come to pay visit to any country or city or village, at first some circulars or official orders come out; then some arrangements begin; the chairs, tables, stools, etc. such furniture begin to come & then some officers who are in close touch with the Governor Sahab, begin to come and join the meeting. Then the very next second, we can suppose, the Governor himself comes; so:—

When the Lord is to come, to give His Divine visit in the heart (like a country in the above example) of a devotee, at first some books or Sastras (which are compared with the circulars in the above-mentioned example) require to be heard, then some arrangement i-e. purification of the heart by the ' Sadhan '-Bhakti,-by chanting of " OM " is to be wanted; then the furniture i-e. विवेक, वैराग्य, शम, and दम etc. begin to be expressed in the heart of the Devotee and then the officers i-e. the Mahapurashas (Saints) who are in close touch with God, begin to come outwardly as well as inwardly to the worshipper. Then, according to the above-mentioned example, we can perfectly suppose that the Lord Himself comes the very next second, very soon to the ' Bhakta'. Therefore, compare this fact with your life & you shall have realization very soon.

This is my divine blessing to you all with my full heart.

Therefore, **Don't doubt** anything. Only do your duty. Chant "OM" with strong faith,

that's your real duty. Because, "Duty" means "any action, which leads us towards God. So you should know & remember this.

Believe in thyself, Instead of believing in a God in a temple, in a Sastra etc., believe in yourself. Because, every thing is within yourself. All the Gods, the Goddesses, the temples, the Sastras, even the whole universe, nay—the Lord himself also exist within you. Always, every moment you think over this sentence, that—"any how I will reach the goal, I will realize".—That's the meaning of believing in yourself.

All the powers are in everybody, all the powers are already in every creature. So, each is God, every creature is God. I am God, so you are also God (because—the meaning of God is one who is powerful—one who has powers) But it is not so useful, until the powers will not be awakened. Though, the powers are inside of every creature, still it will remain like a dream, like a vision, like an imagination to

each, as long as, they are not realized—the powers are not awakened.

Therefore awaken the powers & you will be God—although you are already God. He who has awakened the powers, has become God & so he can know every thing whatever will be in future as well as happened in past. So, by this way, awakening the powers when you will be real or perfect God, then you also can know everything of future & past.

Therefore, awaken the powers by practice of "OM".

What is "practice of "OM" ? what is the cause, what is the need to practice "OM" ?

Do you know ?—if not, listen:—

The practice of "OM" i-e. chanting & meditating, is only for opposition of the mind. The mind goes naturally outwards and so, it should be turned back inwards.

Thus place opposite yourself & you will be God yourself. By this manner, even a Dog becomes God, so you must become God. Because

-set opposite “Dog” & it will be “God”. Here the philosophical meaning of the “ Dog ” is “Dog natured” or ‘a man who is of dog-nature’. Therefore the philosophical meaning of the whole sentence-“ Even a dog becomes God” is:-

“ Even a man of dog-nature (i-e પામરજીવ or પામર મનુષ્ય) becomes God, when he turns back his mind-when he opposes his mind”.

The Gita also says, Nay the Lord Krishna Himself says:—

“અપિ ચેત્સુદુરાચારો ભજતે મામનન્યભાક્ ।

સાધુરેવ સ મન્તવ્યઃ સમ્ય વ્યવસિતો હિ સઃ ॥ ”

ક્ષિપ્રં ભવતિ ધર્માત્મા etc.

(See the Gita અધ્યાય 9th શ્લોક ૩૦-૩૩)

i-e. If even a great sinner worships me (Krishna, God) with a strong faith or full confidence of oneness of God with the whole universe, he is already **Sadhu**.—You know, he gets the perfection very soon.

A Fakir also says:—

“ જો છે ગરજ માલેકની, તો બસ કદમ ઉલટાજ ભર,

દે લેહ લગાડી એકદમ, ચર્ચા બધીએ બંધ કર. ”

Kaira, 30eth, July 1925.

P. Parmananda.

સ્વર્ગસ્થ સૌ. બહેન નિર્મળગવરી.

જન્મ ૧૪ નવેમ્બર ૧૮૯૮] [મરણ ૯ ઓક્ટોબર ૧૯૨૦

“ OM GURU ”

290. “ A Flow of Love. ”

My Beloved and Blessed Brothers.—

My own Sweet Self:—

Intense love and Divine blessings as well as a loud chanting of “ OM ” to you all.

“ May God make all the creatures even the whole universe happy and well, and may he enlighten their minds & hearts This is my morning and evening prayer. Because “ I am the whole universe & the whole universe is mine. ”

Now I realize the “ Universal love ” as so many brothers, sisters, fathers, & mothers,—in one Divinity—in one divine form—in one God’s shape. Oh ? What a joy I have got. My joy has no limit. No limit ?—No limit ? ? —Indeed I say, no limit ? ? ? Ananda ! Ananda !! every where is Anand !! Presently, my brother, I have got a large gain—I have had a promotion. Because—you see previously, I had only one father, one mother, one brother etc. but when I have given up that one-left the limited thing—the

limited love, I have got so many fathers, mothers, & brothers etc. and so the unlimited thing-unlimited love I have got. Therefore I am monarch of the monarchs. My joy-my love has no bounds. Love ! Love ! ! Love ! ! ! “ Love is truth and heart is false. ” “ Love is Heaven & Heaven is love ! Realization of God is through Love. ” I have got a perfect love-a perfect bliss Sometimes I laugh in joy, I weep in joy, I speak in joy, I eat in joy, I drink in joy. Ananda is flowing in my every nerve-in my every bone-in every atom of my body. So I have become an image of Ananda-I feel I am a Paramananda Swarupa, I am an idol of Ananda. Every direction I survey, only Ananda comes to my sight. Because all the things-all the bodies of the creatures appeared to me like so many mirrors placed before me. So in every thing-in everybody I, the Ananda Swarup am reflected. Every reflection is mine. I am Ananda Swarupa, so my reflection also is so. Therefore, everywhere I see myself-only Ananda Swarup, nothing else. प्रतिबिम्ब is not separate from the

बिंब. प्रतिबिंब is always अभिन्न with the बिंब. So, each is myself. No difference between ye and me. I am within you & you are within me. If you want actually to prove it, look at my eyes. There you will see your own reflection. And by this manner, I will also see my own reflection within your eyes. So, I am within you & you are within me. According to this materi & proof-this material example you can prove the spiritual unity also. These both eyes are like mirrors placed in this gross body between ye & me; & the heart is exactly so placed in the 'Sukshma-Sharir' between ye & me. So' my Ananda-Swarup is always being reflected in every-body's heart which is like a mirror. No, no ! I have mistaken. not only in the heart my Anand-Swarupa is reflected, but something more than this. My ananda-Swarup is reflected in the whole body-in the whole universe. Now I feel not at all the distinction of 'Sthula'-'Sukshma' or of such anything else. I feel only one thing throughout the whole universe. Even an atom of this gross-body, is anada-swarupa Atma

Ananda-Swarup-God-I feel. An “atom” I see
 “at-om” (i-e. atom = AT-“OM”.) I am “ I ”.
 This “ I ” is everywhere. Each says ‘ I ’ ‘ I ’.
 Therefore I am alone i-e. I am al-one (e-e. alone
 = -al-one) Now, I realize, I see the visible-living
 God-the Anand-Swarupa-atma. I don't care of
 an invisible-dead-God. So, I have now regained
 my ever lost Lord. मायादृष्टि भिन्न गई & ब्रह्मदृष्टि हो गई॥

जे नैनोमां प्रभु वसे, अन्य तहां न समाय ।
 पान्थगृहे नृप जोइने, अन्य पथिक दूर थाय ॥

Now I see, even an atom is living God-my
 Beloved. So every creature is God. There is
 nothing as material in this universe Everything
 is living. Even name and form are also living
 Brahma. Nothing atall except Brahma. There is
 but one-thing-one reality-one truth “ OM ” !
 “ OM ” !! “ OM ” !!! “ OM ” is the only
 reality-only truth. Everything is God-I see now.
 “ एकमेवाद्वितीयम् ” The glory of the Atman dwells
 equally in all beings, in the high caste &
 the low caste alike. **Emerson also says:—**

“ Every man is God playing the fool ”.

By this strong experience-by this strong & full confidence, whenever I become over-flown with joy as well as with love, the tears begin to flow fast from my eyes. Sometimes I become over-balanced or mad in the universal-Pure love, then I run to—embrace even also a snake. Oh ! Love ! Love !! Love !!!

“ Love is truth & hatred is false ” !

Love ! Love !! Love !!!

Joy ! Joy !! Joy !!!

Bliss ! Bliss !! Bliss !!!

Ananda ! Ananda !! Ananda !!!

Paramananda ! Paramananda !! Paramananda !!! ,

Peace ! Peace !! Peace !!!

Pagal ! Pagal !! Pagal !!!

“ રે ! બંધની યા મોક્ષની, હમને મલા શેની સ્વર !
છે હાથમાં વ્યાલી શરાબી ! હાથ છે દિલ્દાર પર !!! ”

Bansda.	}	with good hopes—
24-6-25.		Your own Self
		Pagal-Paramananda.

(२८)

Love is the only divine Law !

Love alone has the right to break law !!

**291. " Universal-Love through a
Lady-Love "**

(आशक-माशूक)

"A short sketch of Leili and Majnoon".

Leili was a princess and Majnoon was a prince in Persia. From their very childhood, they loved each other. They both ate in one dish, drank in one glass, slept in one bed, and bathed in one vessel. They played, laughed and talked together. Every action, they both-the lovely pair did in conjunction. Nature had gifted them with lovely forms and so they begot a natural love to each other. Majnoon was a prince, not in the common sense only but side by side he was a prince of the lovers.

Gradually in the tide of time, their love began to increase and assumed a huge shape. They were so fond of one another that none of

them could stay a minute—not even a second, without the other. None of them would take a morsel even of food, in absence of the other.

In this manner, they grew up and arrived at full stature or maturity of youth. So their love—their intimacy also grew up, being fully nourished.

But sorry to say, a dreadful opportunity came when they were to be departed from one another. The father of Leili had married her to a certain prince and Leili was sent to her new home, away, away from Majnoon. A life-long separation befell them.

Now Majnoon could not forbear the pangs of separation, because he was not only an ordinary prince but a prince of lovers. He was firmly fastened with a string of love to Leili.

Majnoon became mad after leili. He lost all his brains, intellect, body—consciousness and forgot everything in the love— in the meditation of his beloved Leili. He wept incessantly, cried aloud the name of Leili a thousand times, and wandered along, here and there. Everywhere

he was searching his beloved, asking and chanting
 “O my Leili ! Where art thou ! “O my Leili
 where art thou ! ”

In this way he was wandering about; and his madness was getting strength,—was increasing degree by degree, untill he turned out absolutely mad.

Now Majnoon, entered into jungles, to seek after her—his beloved. He began to climb up the hills, rocks and trees, addressed every creature, animal, bird, or tree about her—his beloved. But can dumb creatures and inanimate things sympathise with his grief ? He failed to get any tidings of her. Now where he saw or got Leili. He became depressed in spirits.

At last, while he continued in this mood, he lost all his senses of eating, drinking and sleeping and was deprived of every action. He became so weak, so reduced in body, that he was on the very verge of death.

But within a while, Majnoon got a wonderful state of existence in which he saw every where Leili—his beloved. Whatever he was previ-

ously looking as so many separate things, now had been turned into one Leili. There was but one Leili, throughout the whole universe. What ever came in his sight, was Leili only, nothing else. Nothing there was except Leili. Everywhere was Leili. Leili and Leili-Every hill, every rock, every creature, animal, bird etc. whatever he surveyed, was Leili, one Leili. Sometimes he talked even with trees, flowers, feeling as though Leili was standing before him. Sometimes he ran after the animals to embrace them in the love of Leili; because each was Leili in his sight. Often would he hear the sweet voice or melody of his beloved Leili through the trees, whispering by the winds. Many a time, he would see her smiling through the flowers. Everything, he realized as one Leili. Every thought of his mind was flowing towards her- his dear love-mate. Every action of his organs was for her. Indeed Majnoon's mind was merged- was melted in Leili.

However, he could not get a full perfection. Because a little sense of separation, was living

then also in him. He was feeling himself as Majnoon, but not as Leili. Everything he felt, realized as Leili, but he felt not himself so. He felt himself as Majnoon not as Leili.

One day, he was resting—was lying in a mosque thinking of Leili. There-within a few moments, an inspiration came to his mind. At that very moment, he felt—realized himself as Leili, not as Majnoon. Now the curtain of separation-ignorance was fully torn asunder and had disappeared. So he had presently got the full perfection of love. In this time, he was feeling, realizing thus:—

“ ‘ I ’ am Leili, ‘ thou ’ art Leili;

“ Each is Leili, ‘ he ’ is Leili,

“ Everybody is Leili, everything is Leili;

“ There is but one Leili ! Leili ! ! Leili ! ! !

“ Whole universe is turned into Leili:

“ There is nothing but Leili;

“ Throughout the whole universe, I see—

“ Leili ! Leili ! ! Leili ! ! !

“ Nothing I see, nothing I think,

“ Nothing I feel, nothing I speak—

“ But one Leili ! Leili ! ! Leili ! ! !

“ ‘I’ am Leili; – ‘ thou ’ art Leili :

“ ‘ He ’ is Leili, – ‘ it ’ is Leili.

“ જે જેનું ચિંતન કરે તે તદ્દય થઇ જાય. ”

“ તું તું કરતાં તું મયા, મુજમાં રહા ન હું ।

बलिहारी तुज प्रेमकी, जित देखुं तित तुंहि तूं ॥ ”

After all he got up—stood up suddenly in madness and knocked the door of a cottage situated and erected by the side of the mosque.

“ I heard a knock—a hard blow

on my door and cried I—

“ Who is it ? Ho ! ”

“ I wondering waited, entranced and lo ! •

How soft and sweet Love !

Whispered low,

“ ’Tis thou that knockest.—

Do you not know ? ? ”

But alas. Majnoon had lost his breath—he got a sudden death. Om ! Om ! ! Om ! ! !

After leaving this momentary gross-body, when Majnoon went to heaven, He, the Lord, provoked—irritated Majnoon : and told him with vexation — “ Oh, fool ! what hast thou done ?

I sent thee to the world and gave thee an invaluable, rare human body to love Me, to worship Me, to meditate on Me. But, you, ignorant fool ! having such a good, nay best opportunity—best convenience, have not loved Me,—worshipped Me,—meditated on Me; but you have loved—worshipped and meditated on a hateful lady—Leili. You have spent—exhausted your life in vain. You did not take care of such a worthy humanity. Blamable thou art ! What a shame ! Shame to you ! ”

By this—hearing this, Majnoon replied in a very sweet stanza. The purpose is this :—“ My Lord ! it is true what you say. But you should acknowledge what I say;— When, my Lord ! I got that state in which nothing but one Leili I saw everywhere, throughout the whole universe, at that time where did you go ? Where were you seated separately ? When I saw— I realized even an atom turned into Leili, when I saw 1st person, 2nd person, & 3rd person, i. e. ‘I’, ‘You’ and ‘He’ as well as male, female, neuter—every thing turned into Leili, where was Your

separate existence ? Therefore it is sure that You were also turned into Leili at that time. Were You something aloof from Leili, I would have loved You, worshipped You and meditated on You. But not atall separate existence of Yours was seen in my view. You had to be Leili, whom You call a hateful lady, for me in my love; though You had no desire.

The Lord was very much ashamed to hear this, yet He was too much pleased to hear such a language inspired by the love of Majnoon. He embraced Majnoon very closely and seated him on his lap. He kissed His cheek, smelt his head, and rubbed the whole body with His hand as well as licked it with His tongue, exactaly as in Narashingha-Avatara He did Prahalad.

After all, He-the Lord gave Majnoon an ever-lasting seat by the side of His throne and made him happy for ever.

OM ! OM ! ! OM ! ! !

“ God loveth the lovers !

Glory poureth unto the lovers ” ! !

“प्रेम बराबर योग ता, प्रेम बराबर ध्यान ।
प्रेम भक्ति दिन साधवो, सब है थोथो ज्ञान ॥ ”

From the lovely story given above the philosophy to be picked up – the moral to be drawn is this :—

Majnoon stands for the ignorant ‘ Jiva ’ and Leili for the immortal pure ‘ Atman ’. He loved Leili, so devotedly that, in his separation from her, he looked at the various objects of the universe, as so many Leilies. He noticed her sweet presence, in every atom of the universe. He forgot the world as it was and he faced Leili in all directions. Such was the power and glory of his love to her ! His love turned him mad but that madness was the **madness of love**. Thus, if a Jiva realizes the oneness of God and Nature, if he rejoices in the contemplation of this all pervading God, this world does not exist for him; the web of the world is taken away from him and he enjoys Supreme Bliss of Divine life. He becomes blind to the unreal objects because that **Divine Madness** has caught hold of him. He forgets the perplexities, the

pains and the vain pleasures of the world in his remarkable madness.

Majnoon, yet thought himself as divided from Leili. Leili was everywhere but not in him. But when that sense of difference disappeared from him, in a moment of inspiration, he was a **perfect lover** and enjoyed that supreme joy which a Yogin experiences in Samadhi (i. e. ब्राह्मी-स्थिति) and just as a Yogin, after his Samadhi continuing for days and days together (at the most it lasts for 21 days) is over, lives no more but a day or two, so our Majnoon also could not live any longer, after his realization of Leili everywhere, in himself and in God too, as appears from his answer to God in Heaven. •

Majnoon only loved the flesh and bones of Leili and did not look to the divinity within. • Thus he had to suffer much, because it is a well known fact that love, placed in perishable objects, ends in despair. But if we were to love God only, and were to realize Him, in every nook and corner, in a straw as well as in a mountain, in a Brahmin, as well as, in a Chandala, to say

briefly in all Nature and Humanity, we would overcome death and the dreamy world. To love God is the only shelter which the wise can find from the worries and woes of the world.

The relatives of the world—father, mother, son, friends and others bear affection to us, from selfish motives and perish even before our eyes to increase our agony; but God, when once loved, loveth us all the more and does not forsake us in the most critical moment but offers His helpful hand even in times of death. So, He is the **fittest object of love**, worship and meditation. Let us therefore love Him, because He is the Purest and the Immortal One, while the objects of the world are impure and fade away momentarily.

Merge in the One !

Merge in the Oneness ! !

OM ! OM ! ! OM ! ! !

P. Paramananda.

બાળયોગી શિવાનંદજી.

દેહવિલય સવત ૧૯૮૧ના માઘ સુદી ૧૩ શુક્રવાર,
તારીખ ૬ ફેબ્રુઆરી સને ૧૯૨૫.

બાળયોગી શિવાનંદજી.

બાળયોગી શિવાનંદજી એએક વરસપર ખેડામાં પધારેલા તે વખતે સ્વામીશ્રી માધવાનંદજી તથા સ્વામીશ્રી પરમાનંદજી ખેડામાં હતા. થોડા દીવસ પોતે તેમની સાથે રહ્યા હતા. તેવામાં તેમને સારણુગાંઠનું દરદ થયું હતું, તેનું ઓપરેશન માયાજી ડૉક્ટર મરચન્ટ સાહેબે કર્યું હતું. ગુજરાતી ભાષા તેમને આવડતી નહોતી. થોડો વખત રહી પછી પોતે ખીજે ગામ ચાલ્યા ગયા હતા, તેમની ગંભીર મુદ્રા જોઈ તે વખતે તેમના તરફ પૂજ્ય ભાવ સર્વનો થએલો પણ સંપૂર્ણ પરિચયમાં આવેલા નહિ. છેવટે બોડેલીમાં સ્વામીશ્રી પરમાનંદજી સાથે ચાતુર્માસ કરી પોતે ખેડે પધાર્યા, તે નદીના બેટમાં ઝુંપડીમાં વાસ કરી ખેડામાં ભિક્ષા માગીને રહેવા લાગ્યા, ત્યારે તેમના સભ્ય સ્વરૂપની સર્વને ઝાખી થવા લાગી. બહુજ નિસ્પૃહી-કોઈ કંઈ વસ્તુ આપે કે તેમણે તે ખીજને આપીજ દીધી હોય. ઐ ગુરુ ઐ ના રટણ સિવાય અન્ય વાતજ નહિ. પોતાના ગુરુ સ્વામીશ્રી પરમાનંદજીની અથાગ સેવા ઉઠાવતા હતા. તેમને પેટમાં ગોળાનું દરદ હતું અને તેને લીધે તાવ લાગુ પડ્યો હતો, છતાં સ્વમીજીને માટે ભિક્ષા લેવા વિચરતા હતા. તે ખેડામાંજ નહિ પણ આજુબાજુના ગામડામાં જતા ને જે મળે તે ગુરુજીને ધરાવી પોતે આરોગતા. તેમણે જે માસથી આગાહી કરવા માંડી હતી કે તેમનું શરીર માહા માસમાં છુટી જશે. ખરેખર તેમજ બન્યું. મોહિ મુંદ વેડ ને શુક્રવારે તા. ૬-૨-૨૫ ને રોજ સોમનાથ

મહાદેવમા ઓં ગુરુઔના રટણ સાથે છેલ્લો શ્વાસ મૂક્યો. સંતપુરુષનું મરણ કેવું જોઈએ તે પોતે બરાબર બતાવ્યું. શું તે વખતનો અસ્ખલિત હૈંનો ઉચ્ચાર ને પ્રસન્ન મુદ્રા ! આહાહા ! હજી તે ચિતાર આંખેલું નજર તળે તરી આવે છે. ત્રીસ વરસની યુવાન અવસ્થામાં દેહને આનંદથી છોડ્યો. દેહ છોડતા પહેલાં છ વરસ ઉપર વડોદરામાં સ્વામીશ્રી પરમાનંદજી સાથે પરિચય થતાં તેમને ગુરુ તરીકે સ્વીકાર્યા હતા. પરંતુ બન્ને જુદા જુદા વિચરતા હતા; ને કોઈને માલુમ નહોતું કે સ્વામીશ્રી પરમાનંદજીને શિષ્ય છે. દેહ છુટતા અગાઉ સાત આઠ માસ પોતે ગુરુ પાસે રહ્યા. તેઓ પોતે કાનપુર જિલ્લામાં રાયબરેલી ગામમા કાન્યકુબ્જ (કનોજીઆ) બ્રાહ્મણને ત્યાં જનમ્યા હતા. નાનપણથીજ વૈરાગ્યવૃત્તિ ધરાવતા હતા. પરણાવતી વખતે પોતે કહેલું કે કન્યા ગુજરી જવાની છે. મને શીદ પરણાવો છો. છતાં પરણાવ્યા ને કન્યા જે માસ પછી ગુજરી ગઈ. માતાપિતા પણ તે પછી ગુજરી ગયાં હતાં. પછી પોતે તેમના ભાઈ સાથે બંગાળામાં એક નાના સ્ટેટમાં રહેતા હતા. ત્યાં રાજની મહેરબાની સારી હતી. પણ થોડા વખત પછી તે ગુજરી જવાથી પોતે બહાર નીકળી પડ્યા હતા; નાનપણમાંથી નાતિજાતિનો ભેદ રાખ્યા વગર સમષ્ટીવર્તન ગમ્યું હતું. તેમની મૂર્તિ ખેડામા દરેકને યાદ આવે છે. એવા યોગીનો ફોટો મુકવા અમે ભાવ્યશાળી થયા તે માટે પરમાત્માનો આભાર માનીએ છીએ.

ગિરધરલાલ કેશવલાલ ઠાકોર.

પામલોના રસ્તો.

સવાલ:—મન સ્થિર રહેતું નથી તેનું તથા વિચારોમાં થતા ફેરફારનું કારણ શું ?

જવાબ:—દૃષ્ટાંત:-

એક ચકલી હતી અને એક બાજ હતો. ચકલી પોતાના માળામાથી બહાર આવતી ત્યારે પેલા બાજને જોઈને તે ચકલી ડરી જતી અને પોતાના માળામા સંતાઈ જતી. બીજી વખતે બહાર આવી ત્યારે પણ પેલા બાજને જોઈ પોતાના માળામાં આવી જેસી ગઈ પણ એકદમ બહારથી આવવાથી તે માળાની અંદર અંધારું માલુમ પડ્યું તેથી તે ગભરાઈને બહાર નીકળી, પણ ત્યાં તો ફરી બાજનો ભય; તેથી ફરીને ચકલી અંદર માળામા આવી પણ બીચારી શું કરે ? એને ત્યાં (માળામાં) પણ ગભરાટ થાય. કેમકે બહારથી એકદમ આવવાથી એને કંઈ સ્થાન સૂઝે નહિ; અંધારું ને અંધારું ભરે. તેથી વિશ્રાંતિના સ્થાન માટે ફરી બહાર નીકળે પણ ત્યાં તો પાછો બાજનો ભય મોજીદ રહે. આવી રીતે વીસ પચીસ ફેરા ગામ તેમ કરવાથી આખર એને (માળામાં) પોતાનું સ્થાન સૂઝ્યું. કંઈક પ્રકાશ જણાવવા માંડ્યો. એટલે તે શાંતિથી માળામાં જેસી રહી અને શાંતિ આવી ગઈ. બાજનો ભય જતો રહ્યો. આવી રીતે—સિદ્ધાંતમાં—મુમુક્ષુના મન રૂપી ચકલી પોતાના સ્વરૂપ રૂપી માળા છોડીને જ્યારે બહાર વિષયમાં આવે છે, ત્યારે ત્યાં કાળરૂપી બાજ તેની પાછળ પડે છે, તેથી તે ખૂંટીને (ડરીને) એકદમ દોડતી સ્વરૂપરૂપી માળામાં

જાહેને બેસવાને માટે જાય છે. પણ ત્યાં તો તેને અંધારું દેખાય છે. કંઈ સૂઝે નહિ તેથી ગભરાઈને પાછી બહાર વિષયમાં દોડે છે. પણ ફરી મૃત્યુ (કાળ) રૂપી બાજનો ભય લાગે છે. તેથી ફરી અંદર આવે છે એમ કેટલીકવાર આમ (Practice) અભ્યાસ કરતાં, અર્થાત્ મન જે વિષયોમાં બહિર્મુખ થઈને ફરે છે, તેને અંતર્મુખ કરીને, સ્વરૂપમાં (પરમાનંદસ્વરૂપમાં) જોડવારૂપ પ્રયત્ન કરતાં, આખર વૃત્તિ અંતર્મુખ થઈ જાય છે, તથા અંદર સ્વરૂપાનંદરૂપી પ્રકાશ દેખાય છે, તેથી વિશ્રામસ્થાન સૂઝે છે. અને ત્યાં બાજરૂપી મૃત્યુનો (કાળનો) ભય કિંચિત્ માત્ર રહેતો નથી. તે જાણીને મુમુક્ષુના મનરૂપી ચકલી શાંતિથી બેસી રહે છે, એટલે પરમાનંદ—સ્વરૂપાનંદમાં મગ્ન થઈ જાય છે, તન્મયતા આવી જાય છે. પછી તો શાન્તિ, શાન્તિ, અહા ? કેવી શાન્તિ ? કેવો આનંદ ? પરમાનંદ ? પરમાનંદ ? પરમાનંદ ?

આવી રીતે વારંવાર અભ્યાસ કરવાથી મન સ્થિર થાય છે.

સવાલ:—ક્યા રસ્તે જવું ?

જવાબ:—પાગલનો જે રસ્તો રાજયોગ છે (Royal-Road) તે રસ્તે જવું. તે રસ્તો શું ? ડૉની ધૂન. જે પાગલમંડળમાં ધ્યેય (Patent) તરીકે ગણાય છે અને સંપૂર્ણ શાસ્ત્રમાં પણ સિદ્ધજ છે તે.

સવાલ:—શું કરવું ?

જવાબ:—ઐનું ગુંજન સવારમાં એક કલાક હમેશાં નિયમથી કરવું.

આપણને (Qualification) લાયકાત પ્રાપ્ત કર્યા સિવાય સરટીફિકેટ (certificate) મળવાનું નથી. મરિજ આ ઐના અભ્યાસથી

જ્યારે તમે લાયકાત મેળવશો ત્યારે તમને ગુરૂપાડપી સરઠીશીકેટ મળશે. આમ ક્રૂત વાચાથી મને ગુરૂપા જોઈએ છીએ, ગુરૂપા જોઈએ છીએ, આમ કહે કહે કરવાથી કંઈ વળવાનું નથી. પુરૂષાર્થ કરો બધુંએ મળશે. પુરૂષાર્થથી ભગવાન પોતે પણ સામે આવી મળે છે તો બીજાની વાત શું.

પુરૂષાર્થ એટલે સાચો પ્રેમ-તીવ્ર લાગણી અને એની સાથે કર્તવ્ય.

—ૐ—

પાગલ પરમાનંદ.

વિષય અનુક્રમણિકા:—

(મૂચના-જ્યાં ભજન નંબર નથી અગર ખેવડાયા છે, તેને માટે પાન નંબર, ભજન નંબરની નીચે લખ્યો છે, જેમ કે ૧૦-૪૪ વિગેરે.)

ૐ —નું પ્રતિપાદન ૧૯-૨૦.—બીજા. ૨૯.—ઉપાસના. ૧૦—
ધ્યાન. ૧૧-૩૯.—સાક્ષાત્કારની વિધિ. હૃદય. ૧૭. ઘૃષ્ઠ. ૩૭.—
જપ મહિમા. ૧૧-૨૮-૩૦.—જપની વિધિ. ૧૦.—૨૮૯ પ્રોત્સાહક.
૧૨૭—ધૂન ૨૧. ઇશ્વરનું—એકત્વ-૨૧૫-૨૧૬. ઇષ્ટ—સ્તુતિ.
૩-૩-૧૦૯-૧૨૫-૧૪૭-૨૧૩-૨૧૪.—પ્રાર્થના. ૫૯-૮૩-૧૨૦-
૧૫૧-૧૫૨-૧૮૭-૧૯૨-૨૩૨-૨૫૯ —મહિમા. ૪૮-૬૯-૭૯-૧૦૩
-૧૩૬-૧૭૫.—શરણુ-આશ્રય-૬૬-૧૧૫-૧૧૮-૧૫૯-૨૧૧-૨૨૨.
—પ્રભુત્વ-૨૫૩. અજ્ઞાનનું સ્વરૂપ-૮. અંતર્યામિત્વ-૧૧૯-
૨૦૪-૨૬૫. આરતિ—હરિગુરૂ મંત્રની. ૨૮૨—પ્રેમની. ૨૮૧—
યોગીઓની. ૨૭૮.—કર્પૂરગૌરં. ૨૮૬, કૃષ્ણ—પ્રાર્થના. ૭૨.—

શૃંગાર વર્ણન. ૫૪-૧૫૩.—ભક્તિ- રટણુ-આદિનો મહિમા. ૭૧-
 ૨૩૧.—ભક્તિ પ્રોત્સાહક. ૫૬-૨૨૭.—રટણુ પ્રોત્સાહક. ૫૬-૯૯-
 ૧૨૧.—દર્શનની તીવ્રતા. ૭૦.—શરણુ-આશ્રય. ૬૩-૧૫૭-૧૬૫-
 ૧૬૮-૧૯૮.—ભક્તને ચેતવણી. ૧૨૭-૧૪૪.—આરતિ. ૨૮૫.
 ગુરુ-સ્તુતિ. ૧-૨૨-૪૫-૮૪-૧૧૪-૧૩૯-૧૮૦.—પ્રાર્થના. ૪૪-
 ૧૨૪-૧૮૦—મહિમા. ૨૩-૫૭-૮૨-૯૩-૧૬૩-૧૮૧.—શરણુ-
 આશ્રય. ૧૩૮-૧૫૫—પ્રાપ્તિ. ૨૪-૭૨.—કૃપા. ૨૬-૪૭-૮૬-૧૦૮.
 —ધૂન. ટુંકું—આરતિ. ૨૭૬-૨૮૪. ગુરુ ઓ—જાપ મહિમા. ૨૫-
 ૧૩૧. ગુરુ દત્તરાજ—સ્તુતિ. ૮૫-૮૮-૯૨-૨૦૬.—આરતિ.
 ૨૭૯-૨૮૦. ચેતવણી-૭-૬૫-૭૪-૭૬-૬૭-૧૦૦-૧૦૪-૧૧૬-
 ૧૧૭ ૧૨૮-૧૪૮.—૧૩૭-૧૩૬.—૧૬૪-૧૬૭-૧૬૯-૨૨૯-૨૪૯-
 ૨૫૦-૨૫૧-૨૫૪. જન સેવા.-૨૪૦-૨૫૫. જપ-સ્થળ-નામ
 સ્મરણ સ્વરૂપ.-૩૨-૧૦૨.—સ્વરૂપ મહિમા. ૩૫-૩૬-૩૮-૧૫૦
 -૧૭૦-૨૨૬.—અજપાજપની વિધિ. ૩૩-૩૪.—પ્રોત્સાહક. ૧૦૭
 -૧૯૭-૨૭૨ —માટે ચેતવણી. ૧૬૨.—તન્મયતા. ૮૧. તત્ત્વમસિતું
 રહસ્ય.-૫૦. થાળ.-૨૭૫. દેહતત્ત્વ.-૮૯. ધૂનો—૨૧૭. નિધિરતા.
 ૪૨-૯૧-૧૧૦-૧૨૬. નિદિધ્યાસન.—૧૮૫-૨૦૨. પરા પૂજા.—
 ૧૨. પુષ્પાંજલિ -૨૮૮. બ્રહ્મ-સ્તુતિ.-૨. ટુંકું. ભક્તિ-ભજન-
 —મહિમા. ૨૦૯-૨૧૮-૨૪૧-૨૫૬-૨૫૭-૨૫૮-૨૬૪-૨૬૭.—
 ભક્તિ પ્રોત્સાહક. ૧૭૬-૨૨૦-૨૨૩-૨૨૪-૨૨૫-૨૩૩-૨૩૫-૨૩૬
 -૨૪૮-૨૪૯-૨૬૭-૨૬૯-૨૭૩.—ભક્તિ માટે ચેતવણી. ૫૮-૭૩
 -૨૩૦-૨૬૬.—નાં સાધન. ૨૬૦-૨૬૩.—માટે આતુરતા. ૨૧૦-
 ૨૩૭.—ની વિધિ. ૧૩૦-૨૨૧-૨૩૮.—માં ભાવ પ્રધાન. ૪૦-૨૫૭.
 —ભક્તને ચેતવણી ૧૨૭-૧૬૨-૧૭૧-૨૫૪-૨૬૨-૨૭૦.—ભક્તનાં

લક્ષણ. ૧૩૪-૧૩૬-૧૪૧-૧૪૨-૧૬૧-૨૧૬-૨૩૪-૨૩૯-૨૪૨-
 ૨૪૩-૨૪૭.—આત્મ નિવેદન. ૧૭૭-૨૦૭-૨૫૨.—તન્મયતા. ૮૧.
 મનોવૃત્તિ પ્રાદુર્ભાવનું કારણ. ૩૧. મસ્તિ. ૪૩-૫૨-૧૪૨-૧૪૩-
 ૧૯૩-૧૯૪-૧૯૫. માતાજીના સાત વાર- .૮૦-માનસ પૂજા.
 ૧૯૦.-મંગળાચરણ-આરંભનું. ૨.—સમાપ્તિનું. ૩૬. રણુદ્યોતજી
 —પ્રાર્થના. ૧૬૮.—ની ભક્તિનો મહિમા. ૨૫૬-૨૫૮ —ની
 ભક્તિમાં ભાવ પ્રધાન. ૨૫૭. રામ—સ્તુતિ. ૬૦-૨૮૭ —પ્રાર્થના.
 ૨૬૮ —ભક્તિનો મહિમા. ૨૬૪-૨૦૫.—સ્મરણ મહિમા. ૫૩.—
 રટણુ-ભજનાદિનો મહિમા. ૪૧-૪૯-૬૭.—પ્રાપ્તિ માટે સાધન.
 ૧૮૪.—રટણુ પ્રોત્સાહક. ૧૨૨-૧૪૦-૧૮૨.—ભજન માટે ચેતવણી.
 (વૈરાગ્યોદ્ધાત્ક.) ૭૮-૯૭-૧૦૦-૧૪૦-૧૫૪-૨૧૨.—શરણ
 —આશ્રય. ૭૫-૯૫-૯૬.—મસ્તિ ૧૯૧.—ધૂન. ૫૩ — આરતિ.
 ૨૭૭. રામ-કૃષ્ણ.—સ્તુતિ. ૧૫૮ —સ્મરણ પ્રોત્સાહક. ૫૫-૧૦૧.
 —રટણુને અંતે આનંદ. ૧૫૬. વચનામૃત.—૩૬. વૃત મહિમા.-
 ૨૬૧.-વિવેક-૫. શાન્તિ પાઠ.-૨૭૪. વૈરાગ્યોદ્ધાત્ક.-૬-૬૧-
 ૬૮-૮૭-૯૦-૯૮-૧૦૫-૧૨૯-૧૪૬-૧૬૭-૧૭૬-૧૭૯-૧૮૩-૧૯૬
 -૧૯૯-૨૦૮. વૈરાગ્યોર્મિ.-૨૦૩. શિવ.—સ્તુતિ. ૧૪૫-૧૬૦-
 ૧૬૬.—આરતિ. ૨૮૩. સગુણબ્રહ્મ સાક્ષાત્કાર.—૧૭૪. સત્સંગ
 —મહિમા. ૧૦૬-૨૪૫.—સંત મહિમા. ૬૨-૧૧૨-૧૧૩.—સંત
 લક્ષણ. ૨૪૬. સમસ્ત્યા.-૯૪-૨૦૦. સ્વરૂપાનંદોર્મિ.—૫૧.
 સર્વાત્મભાવ.-૬૪-૧૮૯. સાધનોર્કિત.-૪-૨૭-૩૭-૧૩૨-૧૩૩
 -૧૩૫-૧૪૯-૧૬૨-૧૭૨-૧૮૪—૧૮૬-૨૨૮-૨૪૪-૨૬૮--૨૭૧.
 હરિ ૬૦—રટણુ મહિમા. ૭૭.—ધૂન.-૨૧૭ જ્ઞાનનું સ્વરૂપ-૯.

શુદ્ધિપત્ર.

પૃષ્ઠ	લીટી.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૪	૨	બાહિરિવોઝૂતં	બહિરિવોઝૂતં
૪	૭	બુદ્ધયાદી	બુદ્ધ્યા
૧૦	૧૬	ભવેત્સાચ્ચિદાત્મનઃ	ભવેત્સચ્ચિદાત્મનઃ
૧૧	૬	ધી શરીરનું	ધી ગાયના શરીરનું
૨૨	૧૨	સમ્ય	સમ્યગ્
૨૪	૬	heart	hatred
૨૫	૮	materi	material
૨૮	૧૮	there	their
૩૦	૧૪	New	No
૨૦	૩	દ્	ત્
૨૨	૪	પ્રણવવ્યહમ્યં	પ્રણવવ્યહનાં
૨૩	૧૮	નિરાલભ્ય ૩૫ વડે	નિરાલભ્ય ૩૫
૨૬	૧૦	ખોડાય છે	ખોસાય છે
૩૪	૫	નિર્વિકલ્પમ્	નિર્વિકલ્પમ્
૩૭	૧૫	અનત	અનંત
૫૭	૧	ગુરૂ	ગુરૂઐ
૫૭	૧૬	નદી પૈ	નદીયે

૬૪	છેલ્લી	કથિયે	કથિ એ
૬૫	૧	”	”
૬૭	૧૨	પોડ	પોડશ્ચ
૭૮	૩	વેધવ્યં	વેધવ્યં
૭૮	૫	લક્ષ્ય	લક્ષ્યબ્રહ્મ
૮૭	૭	સમાર	સંભાર
૯૯	૧૯	તારો	તરો
૧૧૩	૧૪	કપુતર ભુજ	કપુતરકો બાજ
૧૧૫	૨	•	અંતરમેં ઇશ્વર દિખલાવે. ભેદ ભાવ મિટ જાવે;
૧૨૨	૮	જનર્દની	જનાર્દની
૧૨૫	૧૫	જાગીરે	જોગીરે
૧૩૧	૧૨	સુતરકી	સુરતકી
૧૩૪	૧૭	ધરી	ધરી
૧૩૬	૧૪	કુસુમોપમમહિ	કુસુમોપમમિહ
૧૩૬	૧૮	ભોગં	ભોગંચ
૧૪૩	૩	મહારાથી	મહારથી
૧૪૪	૧	અદ્ધો	ખિહાગ
”	”	ખિહાગ	અદ્ધો
૧૪૫	૧૫	સુખમાં	સચ્ચિત સુખમાં
૧૪૬	૧૭	છવરાયું	છવાયું
૧૫૧	૧૪	યાગ	આગ
૧૫૮	૬	શણુગારની	શરણાની

૧૫૮	૧૯	એ	હિ
૧૬૫	૨	ખિસારા	ખિસારા
૧૬૮	૬	શકે	શકે ન
૧૭૦	૫	અજ્ઞાનને	આ જ્ઞાન ને
૧૭૦	૧૬	સાગારે	સાગીનેરે
૧૭૫	૫૬	અગલ્લા	અર્ગલ્લા
૧૮૯	૭	સુરા	સુવા
૧૯૧	૩	લડ્ડી	લકડી
૨૧૯	૧૧	કામાદિ	કામાદિ
૨૧૯	૧૫	સહિત	સ હિતિ
૨૨૧	૩	હું જમ્યેત જમ્યગરે દેવ	.
૨૨૬	૪	મળે	મહે
૨૫૫	૩	મહાદાતર	મહાદાતાર

મનુસરવાળા મહારાજ શ્રી મુકુટરામજી.

દેહ વિલય—સંવત ૧૯૮૦ ના ચેત્ર મુદી ૧૪

श्रीसद्गुरवे परमात्मने नमः ॥

॥ ॐ श्री ॥

वन्दे सद्गुरुम् ।

१ पद. [वन्दे मातरम्—लयः]

वन्दे सद्गुरुम् ।

रुचिरम्, नृहरिम्, त्रिभुवनमोहनम्,

भक्तवत्सलम्, नागरम् । वन्दे० ।

शशिशुभ्रम्, हसितयुताननम्,

परमहितदम्, सुमधुरशासनम् ।

कृपाकरम्, वरदपुरन्दरम्

सकलम्—अकलम्—श्रीवरम्—वन्दे० ।

(२)

आरंभं भगवायराणु

२

“ ॐ सत्यं ज्ञानमनंतं यन्निष्कलं निष्क्रियं पद्म ।
अद्वितीयं निर्विशेषं ब्रह्म तत्समुपास्महे ”

“ शंकरं शंकराचार्यं केशवं वादरायणम् ।
सूत्रभाष्यकृतौ वन्दे भगवन्तौ पुनः पुनः ”

“ अज्ञानतिमिराधस्य ज्ञानांजनशलाकया ।
चक्षुरुन्मीलितं येन तस्मै श्रीगुरुवे नमः ”

“ ब्रह्मानन्दं परमसुखदं केवलं ज्ञानमूर्तिम् ।
द्वन्द्वातीतं गगनसदृशं तत्त्वमस्यादिलक्ष्यम् ॥
एकं नित्यं विमलमचलं सर्वधीसाक्षिभूतम् ।
भावातीतं त्रिगुणरहितं सद्गुरुं तं नमामि” ॥

॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

(૩)

૩

યં શૈવાઃ સમુપાસતે શિવ ઇતિ બ્રહ્મેતિ વેદાન્તિનો,
બૌદ્ધાઃ બુદ્ધ ઇતિ પ્રમાણપટવઃ કર્તેતિ નૈયાયિકાઃ ।

અર્હન્નિત્યથ જૈનશાસનરતાઃ કર્મેતિ મીમાંસકાઃ,
સોડયં નો વિદધાતુ વાંછિતફલં ત્રૈલોક્યનાથો હરિઃ ॥

૨

જેને શૈવજનો પુજે શિવ કહી, વેદાન્તમા બ્રહ્મ જે,
બૌદ્ધો બુદ્ધ કહે, પુજે જીવજનો અર્હન્ત તેને કહે;
માને જૈમિનિસૂત્રને અનુસરી, મીમાંસકો કર્મને,
કર્તા-સત્ય, પ્રમાણ શાસ્ત્રથી કહે નૈયાયિકો જેહને;
(શાંડિલ્યાદિ મહર્ષિઓ કહિ ગયા, જે સૃષ્ટિથી ભિન્ન છે,
સ્વામિ-સેવક ભાવ રાખી વિભુને શ્રદ્ધા થકી જે પુજે;
એવા દેવ અર્થિત્ય સત્ય સધળે, સરાયકી વ્યાપ્ત જે,)
હો તે મનવાંછિતાર્થ સધળા ત્રૈલોક્યના નાથ જે.

(४)

४. अथ साधनपंचकस्तोत्रम् ।

श्रीगणेशाय नमः ।

वेदो नित्यमधीयतां तदुदितं कर्म स्वनुष्ठीयताम्
तेनेशस्य विधीयतामपचितिः काम्ये मतिस्त्यज्यताम् ।
पापौघः परिधूयतां भवसुखे दोषोऽनुसंधीयताम्
आत्मेच्छा व्यवसीयतां निजगृहा-तूर्णं विनिर्गम्यताम् ॥१॥

संगः सत्सु विधीयतां भगवतो भक्तिर्दृढाधीयताम्
शान्त्यादिः परिचीयतां दृढतरं कर्मांशु संन्यस्यताम् ।
सद्विद्वानुपसर्पतामनुदिनं तत्पादुके सेव्यताम्
ब्रह्मैकाक्षरमर्थ्यतां श्रुतिशिरोवाक्यं समाकर्ण्यताम् ॥२॥

वाक्यार्थश्च विचार्यतां श्रुतिशिरःपक्षः समाश्रीयताम्
दुस्तर्कात्सुविरम्यतां श्रुतिमतस्तर्कोऽनुसंधीयताम् ।
ब्रह्मास्मीति विभाव्यतामहरहो गर्वः परित्यज्यताम्
देहेऽहंमतिरुज्झयतां बुधजनैर्वादः समुत्सृज्यताम् ॥३॥

क्षुद्रयाधिश्च चिकित्स्यतां प्रतिदिनं भिक्षौषधं भुज्यताम्
स्वाद्धनं न तु याच्यतां विधिवशात्प्राप्तेन संतुष्यताम् ।
शीतोष्णादि विषह्यतां न तु वृथा वाक्यं समुच्चार्यताम्

૪ અથ સાધનપંચક સ્તોત્ર : —શ્રીગણેશાય નમઃ

૧. નિત્ય વેદનું અધ્યયન કરવું, તેમાં કહેલા કર્મનું સારી રીતે અનુષ્ઠાન કરવું, તે કર્મ વડે ઇશ્વરની પૂજા કરવી, કામ્ય કર્મમાં રહેલી પ્રીતિ મૂકી દેવી, પાપના સમૂહને સારી રીતે ઘોષ નાંખવો, સંસારના સુખમાં દોષનું અનુસંધાન કરવું. આત્માને જાણવાની દૃઢ ઇચ્છા કરવી, ને (પછી) પોતાના ધરમાંથી શીઘ્ર નીકળી જવું. (વિવિધિયા સન્યાસ ધારણ કરવો.)

૨. (પછી) સત્પુરુષોનો સમાગમ કરવો, પરમાત્માની દૃઢ ભક્તિ કરવી, શાંતિ આદિ (શુભ ગુણો) નો સારી રીતે સંગ્રહ કરવો, વધારે દૃઢતાથી કર્મનો શીઘ્ર સારી રીતે ત્યાગ કરવો, સારા વિદ્વાન (શ્રોત્રિય-બ્રહ્મનિષ્ઠ) પુરુષનું શરણ ગ્રહણ કરવું, પ્રતિ દિવસ તેમની પાદુકાનું સેવન કરવું, (તેમની પાસે) એક અવિનાશી બ્રહ્મ (ના ઉપદેશ ની) (એકાક્ષરી પ્રણવ બ્રહ્મની) પ્રાર્થના કરવી, (ને તેમની પાસેથી) ઉપનિષદોનાં વાક્યોનું સાવધાનતાપૂર્વક શ્રવણ કરવું.

૩. (પછી તે) વાક્યના અર્થનો વિચાર કરવો, વેદાંતના પક્ષનો સારી રીતે આશ્રય કરવો, કુતર્કથી સારી રીતે વિરામ પામવું, શ્રુતિને અનુકૂળ એવા તર્કનું (વારંવાર) અનુસંધાન પામવું, “હું બ્રહ્મ જ છું” એવી (દૃઢ) ભાવના નિત્યપ્રતિ કરવી, મિથ્યાભિમાનનો પરિત્યાગ કરવો, શરીરમાં રહેલી હુંપણાની બુદ્ધિને ત્યજી દેવી, ને જ્ઞાની પુરુષોની સાથેના વાદનો પરિત્યાગ કરવો.

૪. ભૂખરૂપ રોગની ચિકિત્સા કરવી (ઉપાય કરવો),—પ્રતિ દિવસ ભિક્ષાત્રરૂપ એવક ખાવું, પરંતુ સ્વાદવાળા અન્નની માગણી ન કરવી—પ્રારબ્ધથી પ્રાપ્ત થએલાવડે સંતોષ રાખવો, દાદ તકકા અસહિને

(६)

औदासीन्यमभीप्स्यतां जनकृपानैष्ठुर्यमुत्सृज्यताम् ॥४॥

एकान्ते सुखमास्यता परतरे चेतः समाधीयताम्
पूर्णात्मा सुसमीक्ष्यता जगदिदं तद्बाधितं दृश्यताम् ।

प्राक्कर्म प्रविलाप्यतां चित्तिबलान्नाप्युत्तरैः श्लिष्यताम्
प्रारब्धं त्विह भुज्यतामथ परब्रह्मात्मना स्थीयताम् ॥५॥

इति श्रीमच्छंकराचार्यविरचितं साधनपंचकस्तोत्रं संपूर्णम् ।

५ ॥ विचारस्वरूपमाह ॥

कोऽहं कथमिदं जातं को वै कर्ताऽस्य विद्यते ।

उपादानं किमस्तीह विचारः सोऽयमीदृशः ॥१॥

नाहं भूतगणो देहो नाहं चाक्षगणस्तथा ।

एतद्विलक्षणः कश्चिद्विचारः सोऽयमीदृशः ॥२॥

अज्ञानात्प्रभवं सर्वं ज्ञानेन प्रविलीयते ।

संकल्पो विविधः कर्ता विचारः सोऽयमीदृशः ॥३॥

एतयोर्दुपादानमेकं सूक्ष्मं सदव्ययम्

यथैव मृद्कृत्वादीनां विचारः सोऽयमीदृशः ॥४॥

સારી રીતે સહન કરવાં, તથા પ્રયોજન વિનાનું વચન ન બોલવું, ઉદાસીનપણાને, સર્વ ભણીથી ધૃષ્ટવું, (ને) મનુષ્યો ઉપર કૃપા કરવાનું તથા નિર્દયતા કરવાનું મૂકી દેવું.

૫. એકાત્મા સુખપૂર્વક એસવું, માયાથી પરમાં (બ્રહ્મા) ચિત્તને સારી રીતે એકાગ્ર કરવું, પૂર્ણાત્માનો સારી રીતે સાક્ષાત્કાર કરવો, તે (પૂર્ણાત્મા) વડે આ જગતને બાધ પામેલું જોવું, (કલ્પિત જોવું,) દૈતન્યના સામર્થ્યથી સંચિત કર્મોના સારી રીતે લય કરવો, ઉત્તરોની (ક્રિયામાણકર્મોની) સાથે પણ ન જોડાવું, (અભિમાન ન કરવો), અહિં પ્રારબ્ધ તો ભોગવવું ને પછી (પ્રારબ્ધ કર્મની સમાપ્તિ પછી વિદેહમુક્તિકાલમાં) પરબ્રહ્મરૂપે સ્થિતિ કરવી.*

(ઇતિ શ્રીમત્ શંકરાચાર્યે રચેલ સાધનપંચકસ્તોત્ર સમાપ્ત.)

૫ વિચારનું સ્વરૂપ કહે છે *

૧ હું કોણ છું, આ (દૃશ્ય જગત) કેવી રીતે ઉત્પન્ન થયું, આનો કર્તા કોણ છે, આ દૃશ્ય જગતનું ઉપાદાન કારણ શું (તે શેમાંથી બનેલું છે) ? આ આવા પ્રકારનો વિચાર તે (વિચાર).

૨ હું (પંચ) ભૂતના સમૂહરૂપ દેહ નથી, તેમ હું ઇન્દ્રિયોનો

જ્ઞાવાર્થ-અહિં પરબ્રહ્મ રૂપે સ્થિતિ કરવી જોઈએ, એવું વિધાન નથી, પણ તેમની પરબ્રહ્મરૂપે સ્થિતિ થાય છે એમ વસ્તુ-સ્થિતિનું માત્ર નિરૂપણ જ છે.

*પ્રથમ શ્લોકના જવાબરૂપે દરેક પ્રશ્નના અનુક્રમે શ્લોક ૨, ૩, ને ૪ છે. છેલ્લો (પાંચમો) શ્લોક વિચાર પ્રકરણના ઉપસંહારરૂપ છે.

(८)

अहमेकोऽपि सूक्ष्मश्च ज्ञाता साक्षी सदव्ययः ।

तदहं नात्र संदेहो विचारः सोऽयमीदृशः ॥९॥

इति अपरोक्षानुभूतिः श्लोक १२-१६

६ ॥ वैराग्यविचाराः ॥

आदरेण यथा स्तौति धनवन्तं धनेच्छया ।

तथा चेद् विश्वकर्तारं को न मुच्येत बन्धनात् ॥१॥

यथा सुनिपुणः सम्यक् परदोषेक्षणे रतः ।

तथा चेन्निपुणः स्वेषु को न मुच्येत बन्धनात् ॥२॥

धर्माख्याने स्मशाने च रोगिणां या मतिर्भवेत् ।

सा सर्वदैव तिष्ठेच्चैत् को न मुच्येत बन्धनात् ॥३॥

भोजनान्ते स्मशानान्ते मैथुनान्ते च या मतिः

सा मतिश्चेत् सदैव स्यात् को न मुच्येत बन्धनात् ॥४॥

समासक्तं यथा चित्तं जन्तोर्विषयगोचरे ।

यद्येवं ब्रह्मणि स्यात्तत् को न मुच्येत बन्धनात् ॥५॥

(૯)

સમૂહ નથી : એથી વિલક્ષણ કોઈક હું.-આ આવા પ્રકારનો વિચાર તે (વિચાર).

૩ બધું (દ્રશ્ય જગત) અજ્ઞાનથી ઉત્પન્ન થયેલું છે, અને જ્ઞાનવડે તેનો અત્યંત લય થાય છે. વિવિધ પ્રકારનો સંકલ્પ તેનો કર્તા છે.-આ આવા પ્રકારનો વિચાર તે (વિચાર).

૪ જેમ માટી, ઘટ આદિનું કારણ છે, તેમ આ બન્નેનું (પંચભૂત તથા ઇન્દ્રિયોત્તુ : અથવા અજ્ઞાન તથા વિચાર જ્ઞાનનું) જે મૂળ કારણ છે, તે એક, સૂક્ષ્મ, સત્ અને અવિનાશી છે.-આ આવા પ્રકારનો વિચાર તે (વિચાર).

૫ હું એક, અને વળી સૂક્ષ્મ, જ્ઞાતા, સાક્ષી, સત્ અને અવિનાશી છું. તેથી હું (બ્રહ્મ) છું તેમાં સંદેહ નથી.-આ આવા પ્રકારનો વિચાર તે (વિચાર).

ઇતિ અપરોક્ષાનુભૂતિ શ્લોક ૧૨ થી ૧૬.

૬ ચૈરાગ્ય વિચાર

૧ ધનની ઇચ્છાથી ધનવાનની આદર સહિત જેમ સ્તુતિ કરે છે, તેમ જો વિશ્વકર્તાની સ્તુતિ કરે તો, બંધનમાંથી કોણ મુક્ત ન થાય ?

૨ જેમ પારકા દોષ જોવામાં ઘણી હોંશિયારીથી સારી રીતે લાગેલો રહે છે, તેમ જો પોતાના દોષો જોવામાં નિપુણ રહે તો, બંધનમાંથી કોણ મુક્ત ન થાય ?

૩ ધર્માખ્યાન અને સ્મશાનમાં, તેમજ રોગીઓની, જે વૃત્તિ હોય છે, તેવી વૃત્તિ જો સર્વદા રહ્યા કરે તો, બંધનમાંથી કોણ મુક્ત ન થાય ?

७ ॥ भो मुमुक्षवः सावधाना भवत ॥

आशायां बध्यते लोकः कर्मणाः परिवद्ध्यते ।

आयुः क्षीणं न जानाति तस्माज्जागृहि जागृहि ॥१॥

कामक्रोधौ लोभमोहौ देहे तिष्ठन्ति तस्कराः ।

हरन्ति ज्ञानरत्नानि तस्माज्जागृहि जागृहि ॥२॥

ऐश्वर्यं स्वप्नसंकाशं यौवनं कुसुमोपमम् ।

क्षणं चंचलमायुष्यं तस्माज्जागृहि जागृहि ॥३॥

माता नास्ति पिता नास्ति नास्ति बंधुः सहोदरः

अर्थो नास्ति गृहं नास्ति तस्माज्जागृहि जागृहि ॥४॥

जन्मदुःखं जरादुःखं नित्यदुःखं पुनः पुनः ।

संसारसागरे दुःखं तस्माज्जागृहि जागृहि ॥५॥

(૧૧)

૪ ભોજનના, સ્મશાનના અને મૃત્યુના અંતમા જેવી મનોવૃત્તિ હોય છે, તેવી વૃત્તિ જો હમેશાં હોય તો, અંધનમાંથી કોણ મુક્ત ન થાય?

૫ વિષયમા પ્રાણીનું મન જેવું સારી રીતે આસક્ત હોય છે, તેવું જો બ્રહ્મા હોય તો, અંધનમાંથી કોણ મુક્ત ન થાય?

૭ હે મુમુક્ષુઓ ! સાવધાન થાઓ.

૧ લોકો, આશાની અંદર અંધાય છે, કર્મથી ચારે પ્રાસ અંધાય છે, આયુષ ક્ષીણ થતું જાણતા નથી. માટે જાગો, જાગો.

૨ દેહમાં કામ, ક્રોધ, લોભ અને મોહ રૂપી તસ્કરો વસે છે, અને જ્ઞાનરૂપી રત્નોનું હરણ કરે છે. માટે જાગો, જાગો.

૩ ઐશ્વર્ય સ્વપ્ન જેવું છે, જીવાની પુલ જેવી (જલદી કરમાઈ જાય તેવી) છે, આયુષ્ય ક્ષણભર અને ચંચળ છે. માટે જાગો, જાગો.

૪ (વાસ્તવિક રીતે કોઈ) માતા નથી, પિતા નથી, બંધુ (કે) સહોદર નથી, અર્થ નથી, (અને) ગૃહ નથી. માટે જાગો, જાગો.

૫ જન્મનું દુઃખ, જરાનું દુઃખ, વારંવાર હમેશાં દુઃખ, (એમ) સંસાર સાગરની અંદર દુઃખ (જ) છે. માટે જાગો, જાગો.

८ ॥ अज्ञानस्वरूपमाह ॥

- आत्मा विनिष्कलो ह्येको देहो बहुभिरावृतः ।
 तयोरेक्यं प्रपश्यन्ति किमज्ञानमतः परम् ॥१॥
- आत्मा नियामकश्चान्तर्देहो बाह्यो नियम्यकः ।
 तयोरेक्यं प्रपश्यन्ति किमज्ञानमतः परम् ॥२॥
- आत्मा ज्ञानमयः पुण्यो देहो मासमयोऽशुचिः ।
 तयोरेक्यं प्रपश्यन्ति किमज्ञानमतः परम् ॥३॥
- आत्मा प्रकाशकः स्वच्छो देहस्तामस उच्यते ।
 तयोरेक्यं प्रपश्यन्ति किमज्ञानमतः परम् ॥४॥
- आत्मा नित्यो हि सद्रूपो देहोऽनित्यो ह्यसन्मयः ।
 तयोरेक्यं प्रपश्यन्ति किमज्ञानमतः परम् ॥५॥
- इति अपरोक्षानुभूतिः श्लोक १७-२१

९ ॥ ज्ञानस्वरूपमाह ॥

- ब्रह्मैवाहं समः शान्तः सच्चिदानन्दलक्षणः ।
 नाहं देहो ह्यसद्रूपो ज्ञानमित्युच्यते बुधैः ॥१॥

૮ અજ્ઞાનનું સ્વરૂપ કહે છે

૧ આત્મા અંશ રહિત (નિરવયવ) અને એક છે, (જ્યારે) દેહ બહુ બહુ અંશોથી આવૃત છે. (છતાં) તે બન્નેનું એકપણું જુએ છે ! (તે બન્ને એક છે એમ જુવે છે !) આથી વધારે અજ્ઞાન શું હોય ?

૨ આત્મા નિયામક અને આંતર છે, (જ્યારે) દેહ નિયમમાં રહેનાર અને બાહ્ય છે. (છતાં) તે બન્નેનું એકપણું જુવે છે ! આથી વધારે અજ્ઞાન શું હોઈ શકે ?

૩ આત્મા જ્ઞાન-મય, પવિત્ર છે, (જ્યારે) દેહ માંસમય, અપવિત્ર છે. (છતાં) તે બન્નેનું એકપણું જુવે છે ' આથી વધારે અજ્ઞાન શું હોઈ શકે ?

૪ આત્મા પ્રકાશક, સ્વચ્છ છે, (જ્યારે) દેહ જડ છે. (છતાં) તે બન્નેનું એકપણું જુવે છે ! આથી વધારે અજ્ઞાન શું હોઈ શકે ?

૫ આત્મા નિત્ય તેમજ સદ્રૂપ (બાધ નહિ પામનાર) છે, (જ્યારે) દેહ અનિત્ય અને અસદ્રૂપ છે. (છતાં) તે બન્નેનું એકપણું જુવે છે ! આથી વધારે અજ્ઞાન શું હોઈ શકે ?

ઘટિ અપરોક્ષાનુભૂતિ શ્લોક ૧૭ થી ૨૧.

૯ જ્ઞાનનું સ્વરૂપ કહે છે.

૧ હું સમ, શાંત, સમ્યદાનંદ સ્વરૂપવાળું બ્રહ્મજ છું. હું મિથ્યા રૂપવાળો દેહ નથી-આ (વૃત્તિ) ને જ્ઞાની પુરુષો જ્ઞાન કહે છે.

(१४)

निर्विकारो निराकारो निर्वद्योऽहमव्ययः ।
नाहं देहो ह्यसद्रूपो ज्ञानमित्युच्यते बुधैः ॥२॥
निरामयो निराभासो निर्विकल्पोऽहमाततः ॥
नाहं देहो ह्यसद्रूपो ज्ञानमित्युच्यते बुधैः ॥३॥
निर्गुणो निष्क्रियो नित्यो नित्यमुक्तोऽहमच्युतः ॥
नाहं देहो ह्यसद्रूपो ज्ञानमित्युच्यते बुधैः ॥४॥
निर्मलो निश्चलोऽनन्तः शुद्धोऽहमजरोऽमरः ।
नाहं देहो ह्यसद्रूपो ज्ञानमित्युच्यते बुधैः ॥५॥
इति अपरोक्षानुभूतिः श्लोक २४-२८

॥ १० प्रणवोपासना ॥

ॐकारः सर्ववेदानां सागस्तत्त्वप्रकाशकः ।
तेन चित्तसमाधानं मुमुक्षूणां प्रकाश्यते ॥२॥
“इति सुरेश्वराचार्यः पंचीकरणवार्तिके ”
ॐकारनिर्णय आत्मतत्त्वप्रतिपत्त्युपायत्वं प्रतिपद्यते ।
इति माण्डूक्यकारिका शांकरभाष्यम् ।

(૧૫)

૨ હું નિર્વિકાર, નિરાકાર, દોષ રહિત અને અવિનાશી છું.
હું અસત્ (મિથ્યા) રૂપવાળો દેહ નથી-આ (વૃત્તિ) ને જ્ઞાની
પુરૂષો જ્ઞાન કહે છે.

૩ હું વ્યાધિ રહિત, આભાસ રહિત, વિકલ્પ રહિત અને
વ્યાપક છું. હું મિથ્યા રૂપવાળો દેહ નથી-આ (વૃત્તિ) ને જ્ઞાની
પુરૂષો જ્ઞાન કહે છે.

૪ હું નિર્ગુણ, નિષ્ક્રિય, નિલ, નિલમુક્ત અને અચ્યુત
(નાશ પામતો નથી એવો) છું. હું મિથ્યા રૂપવાળો દેહ નથી-આ
(વૃત્તિ) ને જ્ઞાની પુરૂષો જ્ઞાન કહે છે.

૫ હું નિર્મળ, નિશ્ચલ, અનંત, શુદ્ધ, અઞર અને અમર
છું. હું મિથ્યા રૂપવાળો દેહ નથી-આ (વૃત્તિ) ને જ્ઞાની પુરૂષો જ્ઞાન
કહે છે.

ઘટિ અપરોક્ષાનુભૂતિ શ્લોક ૨૪ થી ૨૮.

૧૦ પ્રણવની ઉપાસના:-

ૐકાર સર્વ વેદનો સાર અને તત્ત્વનો પ્રકાશક છે. તે વડે
મુમુક્ષુઓનાં ચિત્તનું સમાધાન થાય છે - તે સ્મૃત કરવામાં આવે છે.

[ઇતિ પંચીકરણ વાર્તિકમાં સુરેશ્વરાચાર્ય.]

ૐકારનો નિર્ણય, આત્મતત્ત્વની પ્રાપ્તિના ઉપાય રૂપ છે.

[ઇતિ માંડુક્ય કારિકા-શાંકરભાષ્ય.]

(१६)

“ समाहितेनोङ्कारोच्चारणे यच्चैतन्यं स्फुरति तदोङ्कार-
सामीप्यादेव शाखाचन्द्रन्यायेनोङ्कारशब्देन लक्ष्यते
तेन लक्षणयोङ्कारनिर्णयो ब्रह्मधीहेतुः ” ॥

इति माण्डूक्यकारिका-शाकरभाष्य-आनन्दगिरिटीका ।

ॐ-ओमित्येतत्-ओमित्यक्षरस्य ब्रह्मवाचकत्वाद्
ब्रह्मप्रतीकत्वाच्चोमित्याकारकमेव तत्पदमित्यर्थः ।

यस्य शब्दस्योच्चारणे यद्वस्तु स्फुरति तत्तस्य वाच्यमिति प्रसिद्धम् ।
समाहितचित्तस्यो (अर्थात् अविक्षिप्त चित्तस्यो) ङ्कारोच्चारणे यत्
साक्षिचैतन्यं स्फुरति तदोङ्कारमवलम्ब्य तद्वाच्यं ‘ ब्रह्माहमस्मीति ’
ध्यायेत् ॥

[अहंग्रहोपासनाथवा ध्यानम्]

तत्राप्यसमर्थं ॐ शब्दे एव ब्रह्मदृष्टिं कुर्यात् ॥

॥ प्रतीकोपासना ॥

इति उपनिषद् अमरदासटीका ।

“ ओमित्येकाक्षरं ब्रह्म व्याहरन्मामनुस्मरन् ।

यः प्रयाति त्यजन्देहं स याति परमां गतिम् ॥

अनन्यचेताः सततं यो मां स्मरति नित्यशः ।

तस्याहं सुलभः पार्थ नित्ययुक्तस्ययोगिनः ” ॥

इति. गीता. अ. ८ श्लोक १३-१४

શાંત મનથી, ઐકારના ઉચ્ચાર વખતે, જે ચૈતન્યનું સ્ફુરણ થાય છે, તે (ચૈતન્ય) શાખાચંદ્ર ન્યાય મુજબ, ઐકારની સમીપ હોવાથી, ઐકાર શબ્દ વડે લક્ષ્ય થાય છે. તે માટે ઐકારનો નિર્ણય લક્ષણાવૃત્તિ વડે, અક્ષરકારવૃત્તિ પ્રાપ્ત કરવાનું સાધન છે.

[ઇતિ માંડૂક્યકારિકા-શાંકરભાષ્ય-આનંદગિરિ ટીકા.]

ઐ-ઐ એ, તે (પદ) છે-ઐ એ અક્ષર, બ્રહ્મનો વાચક હોવાથી, તેમ જ બ્રહ્મની પ્રતીક હોવાથી, તે પદ “ ઐ ” આકૃતિ-વાળું જ છે, એવો અર્થ થાય છે. જે શબ્દનો ઉચ્ચાર કરવાથી જે વસ્તુનું સ્ફુરણ થાય છે, તે વસ્તુ, તે શબ્દની વાચ્ય છે, એ પ્રસિદ્ધ છે. શાંત એટલે વિશેષ રહિત ચિત્તવાળાને ઐકારના ઉચ્ચાર વખતે જે શક્તિ ચૈતન્યનું સ્ફુરણ થાય છે, તે ઐકારનું અવલંબન કરીને, તેનું વાચ્ય “ હું-બ્રહ્મ-હું ” એમ ધ્યાન કરવું-(આહંબ્રહ્મ ઉપાસના કે જ્ઞાન). તેમાં પણ અસમર્થ અધિકારીએ, હમ શબ્દમાં જ બ્રહ્મદષ્ટિ કરવી-(પ્રતીક ઉપાસના.)

(ઇતિ ઉપનિષદ્-અમરદાસ ટીકા.)

“ ઐ ” એજ એકાક્ષરી બ્રહ્મનો જાપ કરતો અને મહાઈ સ્મરણ (ધ્યાન) કરતો કરતો, જે દેહ ત્વજી પ્રયાણ કરે છે, તે પરમ ગતિને પામે છે.

હે પાર્થ ! અનન્ય ચિત્તવાળો થઈ, જે સતત (સદા સર્વદા) તેમજ હર હમેશ-મહાઈ સ્મરણ કરે છે, તેવા નિત્ય યુક્ત યોગીને હું સુલભ છું.

[ઇતિ ભગવદ્ગીતા અ. ૮ શ્લોક ૧૩-૧૪.]

(१८)

१० ॥ प्रणवध्यानम् ॥

“ ॐ इत्यात्मानं युंजीत ”

ओमित्येवं [प्रणवालम्बनेन] ध्यायथ आत्मनम् ।

एतत् (प्रणवाख्यं—ॐ) आलम्बनं श्रेष्ठम् ॥

॥ श्रुतिः ॥

बुद्धतत्त्वेन धीदोषशून्येनैकान्तवासिना ।

दीर्घं प्रणवमुच्चार्य मनोराज्यं विजीयते ॥

जिते तस्मिन्वृत्तिशून्यं मनस्तिष्ठति मूकवत् ।

इति पञ्चदशी द्वैतविवेकप्रकरणम् श्लोक ६२-६३

दीर्घमोकारमुच्चार्य नादान्ते निर्विकल्पकम् ।

चित्तं कृत्वा यथाशक्ति स्वात्मतत्त्वे स्थिरो भवेत् ॥

मंत्रार्थे प्रणवं दीर्घमुक्त्वा चित्तं विलापयेत् ।

अमूर्तमद्वयं ब्रह्मानुभवन् वर्तते तदा ॥

। इति अनुभूतिप्रकाशः ।

नष्टे पूर्वविकल्पे तु यावदन्यस्य नोदयः ।

निर्विकल्पकचैतन्यं स्पष्टं तावद्विभासते ॥

एकद्वित्रिक्षणेष्वेवं विकल्पस्य निरोधनम् ।

क्रमेणाभ्यस्यतां यत्नाद्ब्रह्मानुभवकाक्षिभिः ॥

॥ इति लघुवाक्यवृत्तिः ॥ श्लो. ११-१२

(૧૯)

૧૦ પ્રણવનું ધ્યાન:-

“ ઐ-એમ કરી, મનને (બ્રહ્મમાં) લગાવવું. ”

“ ઐ-એ પ્રમાણે (પ્રણવનું અવલંબન કરી) આત્માનું ધ્યાન કરો. ”

“ (પ્રણવ નામનું ઐ) એ અવલંબન શ્રેષ્ઠ છે. ”

॥ શ્રુતિ ॥

તત્ત્વને જાણનાર, બુદ્ધિ દોષ રહિત અને એકાંતમાં રહેનાર (અધિકારી) લાંબા સ્વરે પ્રણવ (ૐકાર) નો ઉચ્ચાર કરી મનોરાજ્ય જીતી શકે છે. તેને (મનોરાજ્યને) જીતાતા વૃત્તિ (સ્ફુરણ) રહિત થએલું મન મુંગા જેવું (અવાક-વાણી વ્યાપાર વિનાનું) થઈ રહે છે.

(ઇતિ પંચદશી દ્વૈતવિવેક પ્રકરણ શ્લોક ૬૨-૬૩.)

ઐકારનો દીર્ઘ ઉચ્ચાર કરી, નાદને અંતે વિકલ્પ રહિત ચિત્ત કરી, શક્તિ પ્રમાણે, આત્મતત્ત્વમાં સ્થિર થવું. જ્યારે દીર્ઘ પ્રણવ બોલીને (ઐ) મંત્રના અર્થમાં ચિત્તનો લય કરે, ત્યારે (અધિકારી) નિરાકાર, અદ્વય બ્રહ્મનો અનુભવ કરતો થાય છે.

(ઇતિ અનુભૂતિ પ્રકાશ)

પૂર્વ વિકલ્પનો નાશ થયા પછી બીજા વિકલ્પનો ઉદય ન થાય ત્યાં સુધીમાં વિકલ્પ રહિત ચૈતન્ય સ્પષ્ટ ભાસે છે. બ્રહ્માનુભવની ઇચ્છાવાળાએ ધીમે ધીમે અને ચતુર્થી આ પ્રમાણે ઐક, બે, ત્રણ ક્ષણ પર્યંત વિકલ્પના નિરોધનો અભ્યાસ કરવો.

(ઇતિ લઘુવાક્યવૃત્તિ)

आत्मानमर्गणि कृत्वा प्रणवं चोत्तरारणिम् ।

ध्यान (ज्ञान) निर्मथमाभ्यासात्पाशं ब्रह्मति-प्रविष्टतः ॥

॥ इति वैतल्योपनिषद्मंत्र १३॥

११ ॥ ॐकारजपस्तध्यानंच ॥

तस्य वाचकः प्रणवः ॥

तजपस्तदर्थभावनम् ॥

ततः प्रत्यक्चेतनाधिगमोऽयन्तरायाभावश्च ॥

इति. पा. योगसूत्र समाधिपाद.

सूत्र-२७-२८-२९

पद्मासनं समारूढ्य समकायशिरोधरः ।

नासाग्रदृष्टिरेकान्ते जपेदोङ्कारमध्ययम् ॥

इति गौरक्षपद्धति श० १ श्लो० ८३

शुचिर्वाप्यशुचिर्वापि यो जपेत्प्रणवं सदा

न स लिप्यति पापेन पद्मपत्रमिवाम्भसा ।

इति योगचूडामण्युपनिषदि.

सर्वेषां जपसूक्तानामृचां च यजुषां तथा ।

साम्नां चैकाक्षरादीनां गायत्री परमो जपः ॥

(૨૧)

મનને (નીચેની) અરણી બનાવી, અને પ્રણવને ઉપરની અરણી બનાવી, ધ્યાન (જ્ઞાન) રૂપી મંથનના અભ્યાસવડે, વિદ્વાન બંધનને બાળી દે છે.

(ઇતિ કેવલ્યોપનિષદ મંત્ર ૧૩)

૧૧ ઔકારનો જપ તથા ધ્યાન

તેનો (ઇશ્વરનો) વાચક પ્રણવ છે. તે (પ્રણવ) નો જપ કરવો અને તેના અર્થની ભાવના કરવી. તેથી સાક્ષી ચૈતન્યનો સાક્ષાત્કાર અને વિદ્વાનો અભાવ થાય છે.

(ઇતિ પાતાંજલ-યોગસૂત્ર સમસધિપાદ સૂત્ર ૨૭-૨૮-૨૯)

પદ્માસન વાળીને, શરીર તથા મસ્તક સીધાં રાખી, નાસિકાના અગ્રભાગ ઉપર દષ્ટિ રાખી, એકાન્તમાં અવિનાશી ઔકારનો જપ કરવો.

(ઇતિ ભોક્ષપદ્ધતિ. શતક ૧ શ્લોક. ૮૩)

પવિત્ર હોય કે અપવિત્ર હોય, તોપણ જે હંમેશાં પ્રણવનો જપ કરે છે, તે મનુષ્ય, જેમ કમળનું પત્ર જળથી લેપાતું નથી, તેમ, પાપથી લેપાતો નથી!

[ઇતિ યોગચૂડામણિ ઉપનિષદમાં]

મધ્યાં જપ સૂક્તો, ઋગ્વેદનાં સૂક્તો, યજુર્વેદનાં સૂક્તો તથા એકાક્ષરાદિ સામ સૂક્તોમાં ગાયત્રી મહાન જપ છે. અને તે (ગાયત્રી

(२२)

तस्य चैव तु ॐकारो *ब्राह्मणाय उपासते ।

इति पाराशरस्मृतिः

तैलधारामिवाच्छिन्नं दीर्घघण्टानिनादवत् ।

अवाच्यं प्रणवव्यङ्ग्यं यस्तं वेद स वेदवित् ॥

अमात्रं शब्दरहितं स्वरव्यंजनवर्जितम् ।

बिन्दुनादकलातीतं यस्तं वेद स वेदवित् ॥

इति ध्यानबिन्दूपनिषदि तथा उत्तरगीतायाम्

“ ॐकारध्वनिनादेन वायोः संहरणान्तिकम् ।

निरालम्बं समुद्दिश्य यत्र नादो लयंगतः ।

तद्विष्णोः परमं पदम् ॥ ”

इति उत्तरगीतायाम् ॥

प्रणवो धनुः शरोह्यात्मा ब्रह्म तल्लक्ष्यमुच्यते ।

अप्रमत्तेन वेद्म्यं शरवत्तन्मयो भवेत् ॥

इति मुण्डकोपनिषदि.

ब्रह्मैवास्मीति सदृत्त्या निरालम्बतयास्थितिः ।

ध्यानशब्देन विख्याता परमानन्ददायिनी ॥

इति अपरोक्षानुभूतिः श्लो० १२३ ॥

* ब्रह्मभवितुमिच्छुः—मुमुक्षुः इति ब्राह्मणः ।

૪૫) મા પણ ઉપાસક *બ્રહ્મણને માટે તો ઝંકારજ (શ્રેષ્ઠ) છે.

[ઇતિ પ્રારાશર સ્મૃતિ.]

તેલની ધારા માફક અવિચ્છિન્ન, ઘંટાના દીર્ઘ રણુકારના જેવું, મવાચ્ય અને પ્રણવથી પ્રતીત થતું (એવું તત્વ) જે જાણે છે, તે હ જાણનારો છે.

માત્રા વગરનું; શબ્દ વગરનું; સ્વર તેમજ અંજન વગરનું; બિંદુ, નાદ, અને ક્ષાથી પર; (એવું તત્વ) જે જાણે છે તે વેદ જાણનારો છે.

(ઇતિ ધ્યાનબિન્દૂપનિષદ અને ઉત્તર ગીતામાં.)

ઝંકાર શબ્દના ઉચ્ચાર વડે નિશ્વાસની લગભગ સમાપ્તિ થતામા, મવલંબન વિનાની સ્થિતિને લક્ષ્ય કરીને જ્યાં નાદ લય પામે છે, | વિષ્ણુનું પરમ પદ છે.

(ઇતિ ઉત્તર ગીતામાં.)

પ્રણવ એ ધનુષ છે, ચિત્ત એ શર (બાણ) છે, બ્રહ્મ તેનું લક્ષ્ય હોવાય છે. પ્રમાદ રહિત થઈ (લક્ષ્યનો) વેધ કરવો અને બાણની નાફક (બ્રહ્મમાં) તન્મય થવું.

(ઇતિ મુડકોપનિષદમાં.)

(હું) બ્રહ્મજ છું, આ સત્યવૃત્તિવડે (કોઈપણ પ્રમાણુવડે બાધ હિ પામનાર વૃત્તિનું અવલંબન લઈને) નિરાલમ્બરૂપ વડે પરમાનંદ નારી (જે) સ્થિતિ, (તે) ધ્યાન શબ્દવડે પ્રસિદ્ધ (છે).

[ઇતિ અપરોક્ષાનુભૂતિ શ્લોક. ૧૨૩].

*બ્રહ્મરૂપ થવાની ઇચ્છાવાળો મુમુક્ષુ એ બ્રહ્મણ.

(२४)

लक्ष्ये ब्रह्मणि मानसं दृढतरं संस्थाप्य बाह्येन्द्रियं ।
स्वस्थाने विनिवेश्य निश्चलतनुश्चोपैक्ष्य देहस्थितिम् ॥
ब्रह्मात्मैक्यमुपेत्य तन्मयतया चाखण्डवृत्त्यानिशम् ।
ब्रह्मानन्दरसं पिबात्मनि मुदा शून्यैः किमन्यैर्मृशम् ॥

इति विवेकचूडामणिः । अलोक ३७८

हरिः ॐ तत्सत्

हरिः ॐ तत्सत्

१२ अथ परापूजा प्रारभ्यते ।

। श्रीगणेशाय नमः ।

पूर्णस्यावाहनं कुत्र सर्वाधारस्य चासनम् ।
स्वच्छस्य पाद्यमर्घ्यं च शुद्धस्याचमनं कुतः ॥१॥
निर्मलस्य कुतः स्नानं वस्त्रं विश्वोदरस्य च ।
निरालम्बस्योपवीतं पुष्पं निर्वासनस्य च ॥२॥
निर्लेपस्य कुतो गन्धो रम्यस्याभरणं कुतः ।
नित्यतृप्तस्य नैवेद्यं तांबूलं च कुतो विभोः ॥३॥
प्रदक्षिणा ह्यनंतस्य ह्यद्वयस्य कुतो नतिः ।
वेदवाक्यैरचैद्यस्व कुतः स्तोत्रं विधीयते ॥४॥

(૧૫)

લક્ષ્ય બ્રહ્મમાં મનને નિશ્ચલ સ્થાપન કરીને, બહારની ઇન્દ્રિયોને પોતપોતાના ગોલકોમાં સ્થિર કરીને, અચલ શરીરવાળો (થઈ), તથા શરીરની સ્થિતિની ઉપેક્ષા કરી (દેહાધ્યાસ-બૂલીને) બ્રહ્મ અને આત્માના એકપણાને પામી, તન્મયપણાવડે, અખંડ વૃત્તિથી, (તું) બ્રહ્માનંદરૂપ અમૃતનું, પ્રસન્નતાવડે, નિરંતર (પોતાના) અંતઃકરણમાં પાન કર. અન્ય (૧૬) શૂન્ય (સાધનો) વડે શું વધારે (મળવાનું છે) ?
(ઇતિ વિવેક ચૂડામણિ-શ્લોક. ૩૭૮.)

હરિઃ ૐ તતસત્

૧૨ અથ પરાપૂજનો પ્રારંભ થાય છે:—

શ્રી ગણેશાય નમઃ :

૧. પૂર્ણનું (વણિ) આવાહન ક્યા (કરવું) ? સર્વના આધારભૂતને (વણિ) આસન ક્યા (દેવું) ? સ્વચ્છ ને (વળી) પાદ અને અર્ધ્ય કેવી રીતે (આપવાં) ? અને શુદ્ધને (વણિ) આચ્છન્ન કેવું ?

૨. નિર્મળને સ્નાન શું, જેના ઉદરમાં વિશ્વ છે તેને વસ્ત્ર શું, આલંબનની જરૂર વગરનાને (વણિ) ઉપવીત શું, અને વાસના-રહિતને પુષ્પ શું ?

૩. નિર્લેપને (વણિ) સુગંધી પદાર્થો શા માટે ! રમ્યને આભારણુ શા માટે ! નિત્ય તૃપ્તને નૈવેદ્ય શા માટે ! અને સર્વ વ્યાપકને તાંબૂલ શા માટે ?

૪. અનંતની વણિ પ્રદક્ષિણા કેવી રીતે થાય, આદ્યને નમસ્કાર કેમ સંભવે. વેદનાં વાક્યોથી પણ ન જાણી શકાય એવાનું, સ્તોત્ર શી રીતે થઈ શકે ?

(२५)

स्वयंप्रकाशमानस्य कुतो नीराजनं विभोः ।
अंतर्बहिश्च पूर्णस्य कथमुद्भासनं भवेत् ॥५॥
एवमेव परापूजा सर्वावस्थासु सर्वदा ।
एकबुद्ध्या तु देवेशे विधेया ब्रह्मवित्तमैः ॥६॥
इति परापूजासमाप्ता ॥

(૨૭)

૫. શ્વયંપ્રકાશમાન સર્વ વ્યાપકની (વણિ) આરતી ક્યાંથી (ઉતારાય) ? અંદરને બહાર જે પૂર્ણ છે એવા પરમાત્માનું (વણિ) વિસર્જન કેમ કરી કરવું ?

૬. આ પ્રમાણેજ સર્વ સ્થિતિમાં, સર્વ વખતે, અદ્વૈત વૃત્તિ વડે, શ્રેષ્ઠ બ્રહ્મવેત્તાઓએ દેવોના પણ દેવની પરાપૂજા કરવી.

ધૃતિ પરાપૂજા સમાપ્ત.

॥ હરિઃ ૐ તત્સત ॥

(૨૮.)

વચનામૃત.

૧

ધુરસ્ય ધારા નિશિતા દુરલ્ભ્યા દુર્ગ પદં તત્કલ્પ્યો વદન્તિ ।

[કઠોપનિષદ્]

અર્થ:-તે (મુક્તિનું) દુર્ગમ પદ અસ્ત્રાની તીક્ષ્ણ અને દુઃસહ ધારા રૂપ છે, એમ કવિઓ કહે છે.

(કઠોપનિષદ્)

૨

ન હિ કલ્યાણકૃત્કશ્ચિદ્દુર્ગતિ તાત ગચ્છતિ ॥

(શ્રીમગવદ્ગીતા)

અર્થ:-હે તાત (અર્જુન) કલ્યાણ કરવાવાળો કેાઇ પણ દુર્ગતિને પ્રાપ્ત થતોજ નથી.

(શ્રી ભગવદ્ગીતા)

૩

સ્વલ્પમપ્યસ્ય ધર્મસ્ય ત્રાયતે મહતો ભયાત્ ।

(શ્રીમગવદ્ગીતા)

અર્થ:-આ ધર્મનો થોડો પણ અંશ મહાન ભયથી રક્ષણ કરે છે.

(શ્રી ભગવદ્ગીતા)

(૨૬)

૪

ये यथा मां प्रपद्यन्ते तांस्तथैव भजाम्यहम् ॥

(શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતા)

અર્થ:-જેઓ જે રીતે મારી તરફ આવે છે તેઓને તેજ
રીતે હું અનુમદ કરું છું.

(શ્રી ભગવદ્ગીતા)

૫

यावतः कुरुते जंतुः संबन्धान्मनसः प्रियान्
तावन्तोऽस्य निगन्त्यन्ते हृदये शोक-शंकवः ॥

(વિષ્ણુપુરાણ)

અર્થ:-પ્રાણી જેટલા સંબંધ મનને પ્રિય કરે છે, તેટલા તેના
હૃદયમાં સંક્રમાન્નીલાઓ બોડાય છે.

(વિષ્ણુ પુરાણ.)

૬

अवश्यं नश्येदेह भवस्य नाशवन्तश्चे, अन्ये यस्त ज्ञेये दुर्नय
शत्रु छे, त्तारे अनुष्येतां शुभ विप्रयी हास्य इर नयी यतुं ये
अद्भुत छे.

[गोरक्षपुराण]

અર્થ:-જ્યારે દેહ ભવસ્ય નાશવન્ત છે, અને યસ્ત જ્ઞેયો દુર્નય
શત્રુ છે, ત્યારે અનુષ્યેતાં શુભ વિપ્રયો હાસ્ય દૂર નથી થતું એ
અદ્ભુત છે.

(ગોરક્ષ પુરાણ)

(૩૦)

૭

કુરંગમાતંગપતંગમૃંગમીના હતાઃ પંચભિરેવ પંચ ।

एकः प्रमादी स कथं न हन्यते यः सेवते पंचभिरेव पंच ॥

[गरुડપુરાણ]

અર્થ:-હરણુ, હસ્તી, પતંગ, ભમરો, અને માંછલુ એ પાંચ, પાંચ (ઇન્દ્રિયોમાંની એક એકની લોહપતા) વડેજ નાશ પામે છે. (ત્યારે) જે એકલો પાંચે (ઇન્દ્રિયો) વડે પાંચ (વિષયો) ને સેવે છે તે પ્રમાદી પુરુષ કેમ ન નાશ પામે ?

(ગરુડ પુરાણ.)

૮

मरणं नाभिनन्दित नाभिनन्देत जीवनम् ॥

[શ્રી મહાભારત]

અર્થ:-મરણને અભિનંદન આપવું નહિ (તેમ) જીવનને અભિનંદન આપવું નહિ.

(શ્રી મહાભારત)

૯

उत्सेक उदधेर्यद्वत्कुशाग्रेणैकविन्दुना

मनसो निग्राहस्तद्वद्वेदपरिखेदतः ॥

(ગૌડપાદકારિકા)

અર્થ:-દર્બના છેદાવતી એક એક ડીપે સમુદ્ર ઉદ્ભવવાની

(૩૧)

માફક મનનો નિગ્રહ થાકી ન જવાથી (અને પ્રયાસ જારી રાખવાથી) થાય છે.

(ગૌડપાદ કારિકા)

૧૦

પ્રમાદો બ્રહ્મનિષ્ઠાયાં ન કર્તવ્યઃ કદાચન ।

પ્રમાદો મૃત્યુરિત્યાહ ભગવાન્બ્રહ્મણઃ મૃતઃ ॥

(વિવેકચૂડામણિ)

અર્થ:-બ્રહ્મનિષ્ઠાની અંદર કદી પણ પ્રમાદ ન કરવો. પ્રમાદ એ મૃત્યુ છે એમ બ્રહ્માના પુત્ર ભગવાન (સનતકુમાર) કહે છે.

(વિવેક ચૂડામણિ)

૧૧

નાધર્મધરિતો લોકે સદ્યઃ ફલતિ ગૌરિવ

શનૈરાવર્તમાનસ્તુ કર્તુર્મૂલ્લાનિ કૃન્તતિ ॥

અર્થ:-લોકોમાં કરેલો અધર્મ ખેતર (કે ગાય) ની માફક તુરત ફળ આપતો નથી પણ ધીમે ધીમે પાછો ફેરો લઈ કરનારનાં મૂળને કાપી નાખે છે.

૧૨

કર્તવ્યમેવ કર્તવ્યં પ્રાણૈઃ કંઠગતૈરપિ ॥

અર્થ:-પ્રાણ કંઠે આવ્યા હોય તોપણ કર્તવ્ય કરવું જ જોઈએ.

૧૩

યાદશી ભાવના યસ્ય સિદ્ધિર્ભવતિ તાદૃશી ॥

(૩૨)

અર્થ:-જેવી-જેની ભાવના તેવી સિદ્ધિ થાય છે.

૧૪

ન દેવા દંડમાદાય રક્ષન્તિ પશુપાલવત્ ।

યસ્યાનુપ્રહમિચ્છન્તિ સુબુધ્યા યોજયન્તિ તમ્ ॥

અર્થ:-દેવો લાકડી લઈને ગોવાળની માથે રક્ષણ કરતા નથી.
(પરંતુ) જેઓનો અનુગ્રહ હય છે તેમને સહયુદ્ધિ આપે છે.

૧૫

મરણં પ્રકૃતિઃ શરીરિણાં વિકૃતિર્જીવિત્તમુચ્યતે બુધૈઃ ।

ક્ષણમપ્યવતિષ્ઠતે શ્વસન્ન્યેદિ જન્તુર્નનુ લાભવાનસૌ ॥

(કાલિદાસ)

અર્થ:-મરણ એ સ્વાભાવિક છે, જીવન એ વિકારરૂપ છે, એમ
ડાહ્યા પુરૂષો કહે છે. જે પ્રાણી એક ક્ષણ પણ જીવતો રહે તો
‘અરેખર’ તેને લેવા છે.

(કાળીદાસ)

૧૬

સતાં સમ્પિદઃ સંગઃ કથમપિ હિ પુણ્યેન ભવતિ ॥

(ભવભૂતિ)

અર્થ:-સન્તોનો સંતો સાથે સમાગમ કોઈ પુણ્યથીજ થાય છે.
(ભવભૂતિ).

(૩૩)

૧૭

સપદિ વિલયમેતુ રાજલક્ષ્મીરુપરિ પતન્ત્વથવા કૃપાળધારાઃ ।

અપહરતુતરાં શિરઃ કૃતાન્તો મમ તુ મનો ન મનાગપૈતુ ધર્માત્ ॥

અર્થ:-રાજ લક્ષ્મી ભલે એકદમ નાશ પામે, અથવા ઉપર તરવારોની ધારીએ પડે, કૃતાન્ત મસ્તક છેદી નાખે, પરંતુ મારું મન ધર્મથી જરા પણ ચળે નહિ.

૧૮

અદૈવ વા મરણમસ્તુ યુગ્મન્તરે વા ન્યાધ્યાત્પથઃ

પ્રવિચલન્તિ પદં ન ધીરઃ ॥

અર્થ:-મરણ આજેજ થાએ કે યુગ પછી થાએ, (પરંતુ) ધીર પુરુષો ન્યાયને રસ્તેથી એક પદ પણ હઠતા નથી.

૧૯

જાતમેવાન્તકોઽન્તાય જરા ચાન્વેતિ દેહિનમ્ ।

અનુષક્તા દ્વયેનૈતે ભાવાઃ સ્થાવર જંગમાઃ ॥

અર્થ:-જન્મતાંની સાથેજ દેહધારીની પગલાડે નાશ કરવા માટે મૃત્યુ અને વૃદ્ધાવસ્થા આલે છે. આ બંને (મૃત્યુ અને વૃદ્ધાવસ્થા) સ્થાવર અને જંગમ વસ્તુઓ સાથે લાગેલા હોય છે.

समाप्तिनुं मंगलाचरण

“नमस्ते सते ते जगत्कारणाय, नमस्ते चिते सर्व लोकाश्रयाय;
नमोऽद्वैततत्त्वाय, मुक्तिप्रदाय, नमो ब्रह्मणे व्यापिने शाश्वताय.”
“त्वमेकं शरण्यं त्वमेकं वरेण्यम्, त्वमेकं जगत्पालकं स्वप्रकाशम्;
त्वमेकं जगत्कर्तृपातृप्रहर्तृ, त्वमेकं परंनिश्चलं निर्विकल्पम्.”
• “भयानां भयं भीषणं भीषणानाम्, गतिः प्राणिनां पावनं पावनानाम्;
महोच्चैः पदानां नियन्तृ त्वमेकम्, परेषां परंरक्षणं रक्षणानाम्”
“ श्रुति स्मृति पुराणानामालयं करुणालयम्;
नमामि भगवत्पादं शंकरं लोकशंकरम्.”

ॐ शान्ति : शान्ति : शान्ति :

(३५)

“ **OM** ”

God-Realization: How to Realize.

16 The way to the Realization of Self.

-Swami-Rama.

“ There are two processes in the game of ‘Gilli’. The first is to raise it and the second is to make it fly into the air. ”

Therefore, by this way-first of all the mind is to be raised just a little, and the second process is to shoot it far off in the spiritual atmosphere.

Make the mind run along, go on and on, and on, until it loses all body-consciousness and is God and nothing but God. *Make the mind rise higher by chanting the syllable ‘OM’.*

This Atman, this true Ocean of Reality, this Controlling and Governing Self, this is to be realized, this is to be felt, to be seen, and known in order to be one with the infinite. This true Self or Atman is called the “ I am ”. This true Self, the perfect “I” is beyond cause, and time, and space. This perfect, this true Self is represented by “OM”. “OM” means ‘I am’, and while chanting “OM”, you have not to address

ધર્મ સાક્ષાત્કાર

સાક્ષાત્કાર કેમ કરવો:- આત્મ સાક્ષાત્કાર કરવાની રીતિ.

—સ્વામીરામ—

“ ગિસ્લી ” ની રમતમાં બે ક્રિયા કરવાની હોય છે; “પહેલી તેને ઉંચી કરવી તે, અને બીજી તેને હવામાં ઉડાડવી તે છે ”

તે પ્રમાણે, આ રીતિએ પહેલા તો ચિત્તને જરા કિન્નત કરવાનું છે, (મનનું જરા ઉત્થાન કરવાનું છે) અને બીજી વિધિ એ છે કે તેને આધ્યાત્મિક વાતા વરણુમા ફર ઉડાડવું. (ગરકાવ કરવું)

જ્યાં લગી ચિત્ત, શરીરનું બધું ભાન ભૂલી જાય, ધર્મરમય થાય, અને ધર્મર શિવાય કંઈ ન રહે, ત્યાં સુધી ચિત્તને આગળ, આગળ અને આગળ દોડાવો. “ ઓમ ” પદનો ઉચ્ચાર કરી ચિત્તનું ઉત્થાન કરો.

આ આત્મા-સત્ત્વનો આ યથાર્થ સમુદ્ર, આ નિયામક અને શાસક-આત્મા-તેનો સાક્ષાત્કાર કરવાનો છે (તેને) અનુભવવાનો છે, નિહાળવાનો છે અને જાણવાનો છે, કે જેથી અતત (ધર્મર) ની સાથે ઐક્ય પમાય. આ સત્ત્વ સ્વરૂપ, અથવા આત્માને “ હું હું ” એમ કહેવામાં આવે છે. સંપૂર્ણ “ આત્મ ” રૂપ આ સત્ત્વ આત્મા કારણ, કાલ અને દેશથી પર છે આ સંપૂર્ણ સત્ત્વ આત્માનું “ ઓમ ” પ્રતીક છે. “ ઓમ ” નો અર્થ “ હું હું ” એવો છે. અને “ ઓમ ” પદનો ઉચ્ચાર કરતી વખત તમારે કાંઈ બીજાનું સંમોદન કરવાનું નથી. “ ઓમ ” નો ઉચ્ચાર કરતી વેળા તમારે થી બહાર રહેલા કાંઈને તમે બોધાવતા હો, એવું ધારો નહિ. “ ઓમ ” નો ઉચ્ચાર કરતી

yourself to somebody else. While chanting 'OM' think not of some one out side yourself whom you are calling. While chanting ' OM ' you must feel yourself to be one with this true 'I am'. Because ' I am ' is everywhere, and ' I am ' is an unchangeable thing. It is the same ' *I am* ' which was yesterday, and is to-day, as well as it will exist to morrow also. (" I am I " that the 'I' of yesterday is the 'I' of to-day and the 'I' of to-day will be the 'I' of to-morrow; that in spite of all the changes that are happening to the body I yet believe that I am the same I: as:-' I do ' 'I go' 'I dream' 'I sleep' 'I move' and here you will find it claimed that the doing, going, dreaming etc. have been changing but what remained constant *was that* 'I'. - *Swami-Vivekanand*) By this strong feeling, the mind is merged in the Reality. By this strong belief, by this living knowledge of the mind, the mind becomes, as it were, a bubble which bursts into the mighty Ocean of Reality.

This is the way to Realization..

This strong feeling, this living knowledge

વખતે આ સત્ય સ્વરૂપ “ હું છું ” ની સાથે તમારે ઐક્ય અનુભવવું જ નોંધવું. કારણ કે “ હું છું ” એ સર્વત્ર છે. અને “ હું છું ” એ અવિકારી વસ્તુ છે. જે “ હું છું ” ગઈ કાલે હતું, આજે છે, તેમજ આવતી કાલે પણ રહેશે, તે એનું એજ છે. (“ હું એ હું છું ”- ગઈ કાલનો “ હું ” એ આજનો “ હું ” છું, અને આજનો “ હું ” એ આવતી કાલનો “ હું ” રહેશે; શરીરમાં તમામ જાતના પરિવર્તનો થયાં કરે છે, તે છતાં હું માનું છું કે, હુંતો તેનો તેજ “ હું ” છું, જેમકે હું (કામ) કરું છું, હું જાઉં છું, હું સ્વપ્ન જોઉં છું, હું ઉઠું છું, હું ચાલું છું; અને આ ઠેકાણે તમને એ સિદ્ધ થએલું જણાશે કે કરવું, જવું, સ્વપ્ન જોવું વિગેરે કર્યા કરે છે, પણ જે સ્થિર રહે છે તે “ હું ” છે (સ્વામી વિવેકાનંદ) આવા પ્રબળ અનુભવથી ચિત્ત સત્યમાં ગળી જાય છે. આવી દૃઢ માન્યતાથી, ચિત્તનાં આવાં ચૈતન્યમય જ્ઞાન વડે, મનતો જાણે કે એક પરપોટો બની જાય છે અને તે (પરપોટો) સત્યના મહાન સમુદ્રમાં ધુટી જાય છે. (મન સત્યમાં ગળી જાય છે.)

સાક્ષાત્કારની રીતિ આ છે.

તમારા ઉપર અસર કરી, તમારા માયિક હુંપણા (અસ્મિતા) ને મોહ નિંદ્રામાંથી જાગૃત કરનાર આ ચિત્તનો પ્રબળ અનુભવ, આ ચૈતન્યમય જ્ઞાન, એ સત્યને પામવાનો, તમારી મુક્તિ માટેનો માર્ગ છે.

“ તમારા ઇશ્વરત્વનો સાક્ષાત્કાર કરો.
 { એને બધું ધૂઈ લુક્યું છે (એમ સમજાવો). ” }

on the part of the mind laying hold of you, and dehypnotizing your false self, is the way to gain truth. to free yourself.

} Realize your Divinity
} And everything is done. }

17 The Method of practice; the method of concentrating the mind: The Method of Realization:—

In the morning or at any time when you begin to practise, your mind will merge into a state of Divinity, ecstasy, superconsciousness. When that state is reached do not continue repeating " OM ". Stop Let that state remain as long as it pleases; gradually the worldly or body consciousness will come up of itself. Don't force anything, do not force the repetition of " OM ". When that state is reached, the body consciousness will come up readily

It may be that many of you may be able to remain in that state of superconsciousness for half an hour, perhaps for one, two or three hours or more; but to-morrow you will be able to keep up that state for a longer time. Day

**પ્રયોગની રીતિ: ચિત્તને એકાગ્ર કરવાની રીતિ:
સાક્ષાત્કાર કરવાની રીતિ:—**

પ્રાતઃકાળમાં અથવા જે કોઈ વખતે તમે પ્રયોગ શરૂ કરશો ત્યારે ઇશ્વરત્વ, મસ્તી સમાધિની અવસ્થામાં તમારું મન લીન થઈ જશે તે સ્થિતિ આવી પહોંચે ત્યારે “ ઓં ” નો જાપ જારી રાખશો નહિં. સ્થિર થાઓ. તે અવસ્થા તેની મેળે જેટલો વખત રહે તેટલો વખત રહેવા દો; ધીમે ધીમે સંસારીક કે શારિરિક બાન તેની મેળે આવી જશે. કંઈ પણ પરાણે નહિ કરો, “ ઓં ” નું રટણ પરાણે ન કરો. જ્યારે તે સ્થિતિ આવી પહોંચશે ત્યારે (પછીથી) શારીરિક બાન તુરત આવી જશે. તમારામાંના ઘણા તે સમાધિની મ્થિતિમાં અર્ધા કલાક સુધી, કે કદાચ એક, બે, કે ત્રણ અથવા વધારે કલાક સુધી રહેવા સમર્થ હો; પણ બીજે દિવસે તે સ્થિતિ વધારે વખત સ્થિર રાખવા તમે શક્તિમાન થશો. દિવસે દિવસે આ વખત લખાશે, અને છેવટે આ રીતે (અભ્યાસથી) ક્રમે, ક્રમે, પગથીએ પગથીએ તમારી આધ્યાત્મિક શક્તિ વધશે. પણ જેઓ આ પ્રયોગ હજી શરૂ કરતા હોય તેઓએ પોતા માટે ૨૦ કે ૨૫ મિનીટની હદ બાધવી.

એક વાત વધારે—જ્યારે તમે ચિત્ત એકાગ્ર કરવા માંડો અને તમારી અંદર ઇશ્વરી બાનનો સાક્ષાત્કાર કરો, ત્યારે તમારા ચિત્તમાં કોઈ વિચાર કે વિચારો રહી જાય ત્યારે તે વખતે “ ઓં ” નો ચ્યાર કરના જાવ, અને તેજ વેળા તમારા મનમાં દેખાવ દેતા આ વિચારના તાંતુને ઊઠાવો (હાથ ઉપર લો-ઉકેલો) અને તેને સમક્ષ લો (દૂર કરો).

after day the time will increase until in this way gradually, by slow degrees your spiritual power will increase.

But those who are beginners in this practice should limit themselves to 20 or 25 minutes of this practice.

ONE THING MORE: When you begin to concentrate the mind, and realize your God consciousness, some idea or ideas will spring up before your mind; at that time go on chanting 'OM' and at the same time take up this thread of thought which makes its appearance in your mind and finish it.

Suppose about half an hour is spent in eradicating that idea, in strengthening and overcoming that thought, in chanting 'OM', and suppose all the time is taken up in overcoming that thought or idea and there is no time to get the state of superconsciousness, never mind. If the superconscious state be not reached that day, never mind, it will come some other day; if on that day one evil thought has been overcome, your character is strengthened.

Therefore, sit alone, chant 'OM', chant aloud, feel God, and when you think God, when you feel God, then come out

(Practise this method and *Rama* is wrong if you do not realize Divinity and Truth in ~~one week~~)

ધારો કે તે વિચારને નિર્મૂલ કરવામા. દ્વં થઈ તેને હઠાવવામાં અને “ૐ” ના રટણમાં અડધો કલાક લાગ્યો, અને ધારો કે તે બંધા વખત તે વિચાર અથવા વિકલ્પને હઠાવવામાં ખતમ થયો, અને સમાધિ અવસ્થા પ્રાપ્ત કરવા વખત ન રહ્યો, (તો પણ) કંઈ વાધો નહિ જો તે દિવસે સમાધિ અવસ્થા પ્રાપ્ત ન થાય તો વાધો નહિ; કોઈ બીજો દિવસે તે પ્રાપ્ત થશે. જો તે દિવસે એક નહારા વિચારને હઠાવ્યો હોય તો તમારૂં ચારિત્ર દૃઢ થાય છે.

માટે એકલા બેસો, “ૐ” તો ઉચ્ચાર કરો. મોટેથી ઉચ્ચાર કરો, ઈશ્વરનો અનુભવ કરો, અને જ્યારે વિચારમાં તેમજ અનુભવમાં (કેવળ) ઈશ્વર આવે ત્યારે (તે સ્થિતિમાથી) બહાર આવે.

{ આ રીતિનો પ્રયોગ કરો, અને જો તમે
એક અઠવાડિયામાં ઈશ્વરત્વ અને
સત્યનો સાક્ષાત્કાર ન કરો તો (સ્વામી)
રામ ખોટા છે, (એમ સમજજો). }

ૐ ! ૐ !! ૐ !!!

॥ નિરતિષય આનન્દ પ્રાપ્તિકા સાધન ॥

Process of Practice.

રાગ. સવૈયા એકત્રીસા.

ઘરમાં કે કોઈ બાહ્ય પ્રદેશે, એક સ્થાને નિત્યે રે;
જઠને કંઈક સમય ગાળ્યાથી, લાભ થાય બહુ ચિત્તેરે
બાહ્ય વસ્તુ ત્યાં રાખો ન એવી, (જે) જગવે મલિન મંસ્કારોરે
સ્વચ્છ નિરૂપદ્રવ દેશે જઠને, સંગતિ માત્ર વિસારોરે ૧

યથેચ્છ આસનથી ત્યાં સ્થિર થઈ, શાન્તિ શબ્દ ઉચ્ચારોરે;
શાન્તિનું વાતાવરણ જમાવી, અધિક સ્વાસ્થ્યને ધારોરે.
“પ્રણવો ધનુઃ શરોહિ આત્મા,” બ્રહ્મતેનું લક્ષ્યરે;
અપ્રમાદથી વેધ કરીને, શરવત્ તન્મય થાઓ રે. ૨

શરીર પણ નથી આવ્યું તમારું, એ સ્થાનમાં એવું રે;
મન પણ ત્યાંથી દૂર રહ્યું છે, એવું જાણી લેવું રે.
“હું” એવી એક વસ્તુ માત્ર ત્યાં, અન્ય ન કોઈ ઉપાધીરે;
“હું” ત્યાં ખેત્રે, “હું” ત્યાં ખેત્રે, “હું” ત્યાં કરે સમાધિરે ૩

આવો ભાવ અખંડ જમાવી, રાખવા પ્રયત્ન સેવોરે;
અન્ય કોઈ સંકલ્પ ઉડે ત્યાં, સંજો શમાવી દેવો રે.
જાણો ત્યાં “હું” તું મુક્ત પણે, કેવળ સામ્રાજ્ય વર્તે રે.
સ્વભાવથી પડી “હું” એવું પણ, જાતે જ ન નિવર્તે રે. ૪
ઘટિ કે અર્ધ ઘટિ આ રીતે, મસ્તજ પડી રહેજો રે;

(૪૫)

પૃથ્વિ સ્વાતંત્ર્ય અને સ્વચ્છંદે સ્થિતિ અનુભવી લેજો રે.
કંઈક કાલ અભ્યાસ જામતા, આનંદોર્મિ ઉદ્દશેરે;
અને પછી એ ભાવ દઢાતાં, દુઃખ ત્રિવિધિ ત્રુટશે રે. ૫
બહુ જાણસા હોય કોઈને, (તો) અનુભવી પાસે જાઓ રે;
એ તમને બતાવે રસ્તો, સુખથી ચાલ્યા જાશે રે..
સ્વામિ રામ કહે છાતી ઢોળીને, Pnactive the s method^૧ રે;
only^૨ માત્ર દિવસમાંજ થશે સાક્ષાત્કાર, સંશય “કિમપિ નાસ્તિરે,”^૩
પરમાનન્દ પામ્યા પરમાનન્દ, અનુભવીએની કૃપાથી રે;
તમે પણ અભ્યાસ કરો તો, (પોતે) પરમાનન્દ થઈ જાશે રે.
આનંદની ઉર્મિ ઉડે છે, Every day a new year's day;^૩
શ્રીથી પણ કહું પુકારી, Every night a x'mas night^૪. ૭

ૐ !

ૐ !!

ૐ !!!

૧. પ્રયોગ કરો આ રીતે રે. ૨. માત્ર. ૩. હર દિન નૂતન
વર્તિત દિન રે. ૪. દીપોત્સવિ પ્રતિ રૂતે રે. ।

19. The kindom of Heaven is within you; how have you to realize that ?.....

In order to come by this treasure within or in order that the Kingdom of Heaven may be unlocked,

(*'OM' is the key to be used,*

(*'OM' is the seed of all knowledge.*

It is necessary to show *the importance of this Mantram* in order that the people may take to it with their whole heart:—

- (1) It is the name of God.
- (2) This syllable comes to you from within, nobody teaches you this syllable. It comes to you at birth. The child's cry resembles remarkably the sound 'O-om', om. A am a perverted form of 'OM'; the word 'OM' comes from within to every child.
- (3) When boys are very happy in their streets, their overflowing joy finds natural expression in the noisy sound of prolonged 'o', which is simply 'Om' cut short.
- (4) This sound occurs in every language—Sanskrit, Persian, English, Japanese, etc;

(૪૭)

ૐ

ઇશ્વરનું રાજ્ય તમારી અંદર છે. તેની પ્રાપ્તિ તમારે
કેવી રીતે કરવાની છે ?

આ આંતર ખળનો હાથ કરવા, અથવા ઇશ્વરના રાજ્યનાં
તાળાં ખોલવા માટે

“ વાપરવાની કુચી “ ૐ ” છે. ”

“ સર્વ જ્ઞાનનું બીજ “ ૐ ” છે. ”

આ મંત્રનું મહત્વ બતાવવું આવશ્યક છે, કે જેથી લોકો
ખરા અંતઃકરણથી તેનો આશ્રય લે.

(૧) તે ઇશ્વરનું નામ છે.

(૨) આ પદ તમારી અંદરથી તમને પ્રાપ્ત થાય છે. આ પદ
તમને કોઇ શિખવતું નથી. જન્મને વખતે તે તમને પ્રાપ્ત થાય છે.
“ ૐ ” નું અપભ્રંશ થએલું સ્વરૂપ “ ઓ-ઓં ” “ ઓં ” “ આ
-આં ” એ ધ્વની છે તે બાળકના રૂદનને સ્પષ્ટ રીતે મળતો આવે
છે. “ ૐ ” શબ્દ દરેક બાળકને અંદરથી પ્રાપ્ત થાય છે.

(૩) જ્યારે પોતાના મહેલામાં છોકરાઓ ધણી મઝામાં આવી
જાય છે, ત્યારે તેમના ઉભરાઇ જતા આનંદમાંથી લાંબા સ્વરના
“ ઓ ” ની ગર્જનાવાળો ધ્વની આપોઆપ (કુદરતી રીતે) બહાર
નિકળી આવે છે. તે માત્ર હુંકો ‘ ૐ ’ છે.

(૪) સંસ્કૃત, પર્શીઅન, અગ્રેજી, જાપાનીઝ, વિગેરે દરેક
ભાષામાં આ ધ્વનિ છે. થોડા કે વધુ સંપૂર્ણ સ્વરૂપમાં તે
ધ્વની બધામાં છે.

all have it in a more or less perfect form.

- (5) When people fall sick or are in trouble, when they are suffering excruciating pain, what sound finds utterance through their lips ?

It is 'oh', 'oh', or 'um' which is a mere corruption of 'OM'.

Why should this sound come to everybody, why should this sound come from the lips of everybody in illness. be he a European, American, Hindu, Persian, or of any denomination ?

The Hindu answers:+

" This Sound is like a beautiful tree yeilding a cool shade to the sickman who is being scorched by the burning Sun, so naturally does this sick person seek the cool shelter of spreading tree. Thus it is true that everybody, when sick or suffering, naturally resorts to this syllable ' OM ', this natural sound. It gives him a little relief. We see, it naturally brings relief under all circumstances & the sick are relieved by chanting this sound.

If it can bring relief even to the sick and suffering, may it not bring peace and harmony if you sing it, in the right way ?

(૪૯)

(૫) જ્યારે લોકો માંદા થડે છે કે વિપત્તિમાં હોય છે, જ્યારે તેઓ તીક્ષ્ણ વેદના સહન કરતા હોય છે, ત્યારે તેઓના મુખમાંથી કયો અવાજ ઉચરવા પામે છે ?

તે (અવાજ) “ ઓહ ”, “ ઓહ ”, કે “ ડું ” છે અને તે માત્ર “ ઔ ” નો અપભ્રંશ છે.

આ ધ્વનિ દરેકને કેમ પ્રાપ્ત થતો હશે ? યુરોપિયન, અમેરિકન, હિંદુ, પરશીઅન કે ગમે તે જાતનો હોય તે દરેક માણસની જીભમાંથી માંદગીમાં આ ધ્વનિ કેમ નિકળતો હશે ?

હિંદુ જવાબ આપે છે:—

પ્રચંડ સૂર્યથી જળતા દરદીને શીતલ ઢાયા આપનારાં એક મુંદર વૃક્ષ જેવો આ ધ્વનિ છે, તેથી સ્વાભાવિક રીતે દરદી તે વિશાળ વૃક્ષની શીતલ ઢાયા શોધે છે.

આ પ્રમાણે દરેક માણસ જ્યારે આજ્ઞરી કે દુઃખી હોય ત્યારે સ્વાભાવિક રીતે આ “ ઔ ” પદનો, આ કુદગતી ધ્વનિનો, આશ્રય લે છે. તેથી તેને થોડો આરામ મળે છે. આપણે જોઈએ છીએ કે ગમે તે સ્થિતિની અંદર તે સ્વાભાવિક રીતે આશ્વાસન આપે છે, આ ધ્વનિનો ઉચ્ચાર કરવાથી માંદ માણસને શાન્તિ વળે છે.

માંદ અને દુઃખીઓને પણ તે સાત્ત્વ આપી શકે છે, સારે ખરી રીતે (જેમ જીવંત) તેનું ગાન કરો નો તમને તે સ્વાસ્થ્ય અને શાન્તિ મળે ?

ઔ ! ઔ !! ઔ !!!

(५०)

“ OM ”

20 “ There is but one Reality “ OM ”

Chant “ OM ”, read “ OM ” and lay aside all the other books or Sastras; let them rest there.

• You know that, it is the “ truth ”.

Instead of reading out all other words, one, two, three, four, five words, say only one word “ OM ”; as this one word “ OM ” represents the whole idea for you:—

Just as in Algebra, we represent big quantity by X or Y, A or B or some other letters.

Therefore, as X is equal to the big quantity, so “ OM ” is equal to the whole universe.

However, “ OM ” is all in all.

“ OM ” is the essence or substance of the whole universe, all the books or Sastras and anything else.

{ Pranavah Sarva Vedeshu “ प्रणवः सर्व वेदेषु ” }
{ Vedyam Pavitram Omkaram “ वेद्यं पवित्रमोकारम् ” }

-Gita-

(૫૧)

“ ઐ ”

“ ઐ ” એજ એક સત્ય છે.

“ ઐ ” નો ઉચ્ચાર કરો. “ ઐ ”, વાંચો અને બીજાં બધાં યોગ્ય કે શાસ્ત્રો એક બાબુ મૂકી દો; ત્યાં તે ભલે પડ્યાં રહે.

તમે જાણો છો કે- તેજ “સત્ય” છે. એક, બે, ત્રણ ચાર, પાંચ એ શબ્દો, તેમજ બીજા બધા શબ્દો વાંચવાને બદલે માત્ર એકજ શબ્દ “ ઐ ” કહો; કારણ કે આ એકજ શબ્દ “ ઐ ” તમારે માટે (મશ્વર મેળવેલી) અખિલ વિચારનું પ્રતીક છે (ની ગરજ સારે છે).

દાખલા તરીકે:-જેમ બીજા ગણિતની અંદર આપણે ૬, ૫, ૪, ૩, ૨, ૧, અથવા બીજા કોઈ અક્ષરોને મોટી સંખ્યાનું પ્રતીક (રૂપક) બનાવીએ છીએ તેમ.

તેટલા માટે જેમ ૬ મોટી સંખ્યાની બરાબર છે; તેવીજ રીતે “ ઐ ” આખા વિશ્વની બરાબર છે, એટલુંજ નહિ પણ “ ઐ ” એજ સર્વમાં સર્વ (સર્વસ્વ) છે.

આખા વિશ્વનો, બધાં પુસ્તકો કે શાસ્ત્રોનો, અને બીજા દરેક બાબતનો “ ઐ ” એ સાર કે સત્ય છે.

{ “સર્વ વેદોમાં પ્રણવ મુખ્ય છે ”.
{ “જાણવાને યોગ્ય (તો) પવિત્ર ઐકાર (છે). ” }

-ગીતાજી-

“ Leave the company of your friends and return to solitude. Time & solitude will make you strong; Chant “OM” – Chant it aloud and think Vedanta, think and realize your Divinity, your Godhead; and you will gain your balance & be at rest ”.

“ Rama tells you– he is really above fear, above anxiety, above annoyance, but it is achieved by constant practice. It has brought Rama up from a state of the lowest depths of weakness and superstition. At one time Rama was most superstitious; every whiff of wind threw Rama off his balance. If one man can do this, you can ”.

–Swami Rama,–

“ Chanting of “OM” is only the method,– the very process of practice. ”

OM ! OM !! OM !!!

(૫૩)

તમારા મિત્રોની સંગત છોડો, અને એકાન્તમાં જાઓ. વખત જતાં એકાન્ત તમને દૃઢ બનાવશે; “ૐ” નું ગાન કરો, મોટેથી તેનું ગાન કરો, અને વેદાન્તના વિચાર કરો, તમારા ઇશ્વરત્વનો, બ્રહ્મત્વનો, વિચાર તથા સાક્ષાત્કાર કરો, અને તમે સ્થિરતા (સમતા) પ્રાપ્ત કરશો તથા શાન્તિ પામશો.

(સ્વામી) રામ તમને કહે છે કે- હું ખરેખર ભયથી પર છું, ઉદ્વેગથી પર છું. ત્રાસ (વિક્ષેપ) થી પર છું, પણ સતત અભ્યાસથી આ પ્રાપ્ત થયું છે. આ વડે, નિર્બળતા અને વહેમની મહાન અધોમતિની દશામાંથી હું ઉત્તર થયો છું. એક વખત (અગાઉ) હું ઘણોજ વહેમી હતો, પવનના દરેક સપાટાથી હું સ્થિરતામાંથી ડગી જતો. જો એક માણસ આ સ્થિતિની પ્રાપ્તિ કરી શકે, તો તમે પણ કરી શકો.

-સ્વામી રામ-

“ૐ” નું ગાન કરવું એજ રીતિ છે- ”

“તેજ પ્રયોગની ખરી રીતિ છે. ”

ૐ ! ૐ !! ૐ !!!

(૫૪)

ૐ ની ધૂન.

૨૧. ભૈરવી-એકતાલ

ૐ બોલો ૐ બોલો ૐ બોલો ભાઈ, (૨)
ૐ બોલો ભાઈ, ૐ બોલો ભાઈ; (૨)
ૐ બોલો ૐ બોલો ૐ બોલો ભાઈ. (૨)
હરિ ૐ હરિ ૐ, હરિ ૐ હરિ ૐ. (૪)
ગુર ૐ ગુર ૐ, ગુર ૐ ગુર ૐ. (૪)
ૐૐ ૐૐ ૐૐ, ૐૐ ૐૐ ૐૐ. (૪) (સર્વ સાથે, અનેકવાર.)

ૐકાર વિના મુમુક્ષુ જનોડા,

અન્ય કદ્યુ ગતિ નાહિ.—ૐ બોલો૦

દુવને બોલા પ્રહ્લાદને બોલા,

જન્મ મરણ ગમાય.—ૐ બોલો૦

જે કોઈ બોલે ૐ વાણી

પરમાનંદ સમાય.—ૐ બોલો૦

(પ્રથમની છ લીટીનું પુનરાવર્તન.)

* અનેક વાર શ્વાસ થાકે ત્યા સુધી, બોલ્યા પછી ઓછામાં ઓછી બે મીનીટ, નેત્ર મીંચીને, મૌન રાખી, સ્વસ્થ બેસવું; તેથી અભ્યાસ એટલે શું તે સમજાશે, તેમજ ખરા દીલથી ધૂન લાગેલી કે કેમ તે? તોલ થઈ શકશે.

(૫૫)

॥ ૐ ॥

શ્રી સદ્ગુરુ સ્તવન.

૨૨. રાગ પીલુ-તાલ દીપચંદી

ગુરુ હમ વારી તોપર જાઉં
દયાકે સાગર મૈંતો શીશ નમાવું—ટેક
મુજપર દયા તેરી હોવે હો ગુરુજી,
તો ક્ષણમેં ભવ નિધિ તરજાઉં—ગુરુ૦
પરમાનંદ પર કરી ગુરુ દયા,
જીવનમુક્તિ કે ફલ પાકિં—ગુરુ૦

૨૩. રાગ હમીર-ત્રિતાલ.

ગુરુ બિન કૌન કરે સહાઈ, અંતકાલ જાન આઈ, ગુરુબિન—ટેક૦
માત તાત સુત બાંધવ નારી, જો તો કહત સખ મેરી મેરી;
સભી હૈ મતલબકી સગાઈ —ગુરુબિન૦
જયગુરુ જયગુરુ જયગુરુ પ્રભો, પાહિમાં પાહિમાં પાહિમા વિભો;
શરણાંગત જનન સુખદાઈ —ગુરુબિન૦
માલે માલે ગભીર નિનાદ ખોલે, રક્ષામિત્રાં સદ્ગુરુ ખોલે;
“ગુરુ ૐ મંત્ર તાતેં જપ બાઈ —ગુરુબિન૦
જો ગુરુ ભક્તિ કરે ચિત્ત લાઈ, ઇહ લોક પરલોકે સુખદાઈ;
અંતમે પરમાનંદ સમાઈ —ગુરુબિન૦

સદ્ગુરુની પ્રાપ્તિ.

૨૪. રાગ ભૈરવ-ત્રિતાલ

સદ્ગુરુ તો મિલે ભાઈ સહજમેં, જીન્હે મિલા તિન્હે સહજહિમેં.-ટેક૦
 દુઢેસે સદ્ગુરુ નહિ મિલેંગે, (ગુરુ) નહિ મિલેંગે હટ્ટીમેં.-સદ્ગુરુ૦
 ઇશ્વર ભક્તિ અધિક ઉઘાહી, (સદ્) ગુરુ આમિત્રે તબ પાસતિમેં. „
 સદ્ગુરુ મિના મોહ ન ટરહિં, (ભાઈ) કેવલ હરિકી ભક્તિમેં. „
 હરિકી કૃપાસેં સદ્ગુરુ મિરે, (ભાઈ) એહી મત સખ શાસ્ત્રોમેં. „
 પરમાત્મા હો સ્વરૂપ ધરાવે, ઇશ્વર અરુ સદ્ગુરુ રૂપમેં. „
 ઇશ્વર તેં બડો સદ્ગુરુ બણો, (ગુરુ) હહરાવે નિજ સ્વરૂપમેં. „
 ભક્તિસેં રામ ગુરુ બની આવે, (ગુરુ) ઉપદેશે અદ્વૈતનમેં. „
 અદ્વૈત બિન શાન્તિ ન પાવહિં, (ભક્તે) ભક્તિ કરો જન્મ કોટિનમેં. „
 પ્રહ્લાદને જબ ભક્તિ કીની, (ગુરુ) દત્તાત્રેય મિલા સદનમેં. „
 તુકારામકો સદ્ગુરુ મિલા, (ગુરુ) મંત્ર સુનાયા રાખેમેં. „
 કબીરકો ગુરુ એસા મિલા, (વો) હો ગયા મસ્ત નિગુણમેં. „
 પરમાનંદને સદ્ગુરુ પાયા, (ભાઈ) મસ્ત હુવા ઐ કીરીમેં. „

“ગુરુઐ” નામ જાપને મહિમા.

૨૫. ભૈરવ-એકતાલ.

ગુરુઐ ગુરુ ઐ ગુરુ બોલો ભાઈ, ગુરુ બોલો ભાઈ, ગુરુ બોલો ભાઈ ૨૧-ટેક
 ગુરુ ઐ ગુરુ ઐ ગુરુ બોલો ભાઈ, ગુરુ બોલો, ગુરુ બોલો, ગુરુ બોલો ભાઈ ૨૨-પુરુષ.

ગુરુ ઝૂં ગુરુ ઝૂં ગુરુ ઝૂં ગુરુ ઝૂં, ગુરુ ઝૂં ગુરુ ઝૂં ગુરુ ઝૂં ગુરુ. (૪)-ગુરુ. ”
 ગુરુ ગુરુ ગુરુ ગુરુ, ગુરુ ગુરુ ગુરુ ગુરુ. (૪)-ગુરુ. ”
 ગુરુ ગુરુ રટતાં પ્રકાશ હોવે, અંધકાર નાશાધ, -ગુરુ. ”
 “ગુરુ ઝૂં અમર મત્ર કહાવે, જપે અમર હો જાઈ -ગુરુ ”
 સાધન-ગાડીમેં મુમુક્ષુ બેઠે, પાછલ “ગુરુ” ગાડી હોઈ, -ગુરુ. ”
 સાધન-“ ઝૂં” કી ગાડી ચલી હે, નિજધામે “ગુરુ” લાઈ, -ગુરુ. ”
 બ્રહ્મદ્વારપે સદ્ગુરુ બિરાજે, દ્વાર ઉઘાડી લે જાઈ, -ગુરુ. ”
 “ગુરુ” અરુ “ઝૂં” યહ દોનો તાત્પર્ય હે વાત્સ્ય અલ્પ કહાઈ, -ગુરુ. ”
 “ગુરુ” તે ઝૂં કો પુષ્ટ કરાવે, જપિલે “ગુરુ ઝૂં” ભાષ. -ગુરુ. ”
 “ગુરુ ઝૂં” શબ્દકું અવલંબીકે, પરમાનંદ સમાધ, -ગુરુ. ”

ગુરુ કૃપાની ફાંચી.

૨૬. રાગ. ધનાશ્રી-ત્રિતાલ.

કૃપા કરી બડી આજ, ગુરુ રાયા, કૃપા કરી બડી આજ-ટેક૦
 હમારી જુપડીમેં ગુરુ તુમ પ્રવેશી, દર્શન દીન્હા મુજે આજ-ગુરુ રાયા.
 જુપડી મેરી પ-તોંકી બની હૈ, માંહી ઝૂં કા સાજ. - ,,
 જુપડી બની ઓરસંગ નહી પે, છોટાકદૈપુર રાજ. - ,,
 વિધિલોકસેં આયે દીવાલી કે રાતે, ગુરુ હમારે કાજ - ,,
 જ્યોતિર્મય તવ સ્વરૂપ દેખી કે, વિસ્મય પાયા સમાજ - ,,
 પ્રમદ રૂપ ધરી દર્શન દીન્હા, ઝૂં સુનાયા સબોમાજ. - ,,

મન-મૃગને વસ કરવાની કલા.

. ૭ રાગ ઝીઝોડી-તાલ કપાલી.

મન-મૃગે! વસ કરેના હો તે, શબ્દશી લગાવો ધૂન.—ટેકાં
શબ્દશી લગાવો ધૂન, ઊં કી લગાવો ધૂન. —મન૦

અનુભવીઓએં જાનો એવો, શાસ્ત્રોંકા છોડો કાનુન;
શાસ્ત્રોંકા છોડો કાનુન, પંડિતકા છોડો કાનુન. —મન૦

શિકારી એક બનશેં આપકેં, મર્યાપા બડી ધૂન;
મર્યાપા બડી ધૂન, ગળપા બડી ધૂન. —મન૦

પરમાનંદ ખોડેલીમાંહી, શબ્દકે લિપા શુન;
શબ્દકે લિપા શુન, ઊં રૂ લિપા શુન. —મન૦

(૫૮)

સદ્ગુર-સિંહતો કર્ણન કુન્ત, બોડેલી-વન ઉડે ગાજ. — ”
અહાર કે જૈસા અંદરેલી દેખા, ચિન્મય દિવ્ય બોક રાજ — ”
નિગુણ પ્રદેશમેં જાતાં જાતાં. (નિગુણ તત્ત્વમેં તક્ષીન હોતાં) — ”
(ૐ ધી ધૂનમેં તન્મય હોતાં), બીચમેં ગુરરાજ. — ”
ત્રિવેણી પર તેજેમયા ઝુંપડી, તહા બિરાજે ગુરરાજ — ”
સાધન રહરય સમુજાયો મોહે, અલિહારી મહારાજ — ”
સદ્ગુર તોહે માની કુર્બાન, પરમાનંદ છોડી દાજ. — ”

अयमात्म
(अथर्वणरं)

उत्तमोऽहं

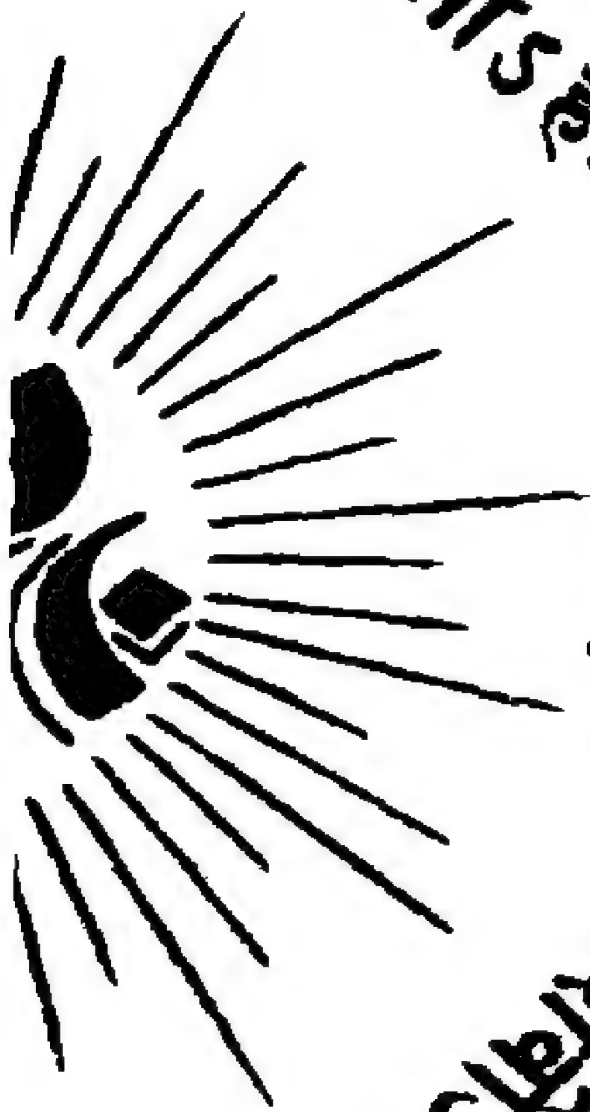
अहं ब्रह्मास्मि
(यजुर्वेद.)

कं. उ. कं.

तज्जम
(इ. वे. ३. १. १.)

ब्रह्म.
(द.)

के. ५७.

तत्त्वमसि.
(सायवेद.)

विश्वोऽहं.

५७
(३)

નિર્ગુણ બ્રહ્મ-તુરીય-નિર્માત્રા.

૧.

માયા. (સમષ્ટિ, દેવી-શક્તિ)			અવિદ્યા. (વ્યષ્ટિ-અજ્ઞાન)		
વિરાટ કે વૈશ્વાનર. હિરણ્યગર્ભ કે સુત્રાત્મા હૃદય.			વિશ્વ.	તૈન્સ.	પ્રાણ.
અગ્રત.	સ્વપ્ન.	સુષુપ્તિ.	અગ્રત.	સ્વપ્ન.	સુષુપ્તિ.
અકાર.	ઉકાર.	મકાર.	અકાર.	ઉકાર.	મકાર.
વિષ્ણુ-સ્થિતિ.	બ્રહ્મા-સૃષ્ટિ	મહેશ-મંહાર.	સ્થૂલશરીર.	સ્વિગશરીર.	કારણશરીર.
સત્ગુણ.	રજોગુણ	તમોગુણ.	અન્નમયકોશ.	વિજ્ઞાનમય,	આનંદમયકોશ
				મન મય, પ્રાણમયકોશ.	
			નેત્રસ્થાન.	કંઠસ્થાન.	હૃદયસ્થાન.

૨.

ઇન્દ્રિયો.

જ્ઞાનેન્દ્રિય.	કર્મેન્દ્રિય.
શ્રોત્ર. ત્વક્. ચક્ષુ. શ્રવણ. નાસિકા.	વાણી. હાથ. પગ. પાપુ ઉપસ્થ.
દેવો= દિશા. વાયુ. સૂર્ય. વરુણ. અશ્વનિકુમાર.	અગ્નિ ઇન્દ્ર. વિષ્ણુ. યમ. પ્રજાપતિ.

૩.

અંતઃકરણ-ચતુષ્ઠય.

ચિત્ત. (ચિન્તવન). મન. (સંકલ્પ).	બુદ્ધિ. (નિશ્ચય). અહંકાર. (અહંપણું).
દેવો = ક્ષેત્રજ્ઞ. ચંદ્રમા	બૃહસ્પતિ. રૂદ્ર.

લય^૧ ચિંતન-૨.

વ્યાંષ્ટ.	સમષ્ટિ.
વિશ્વનો પોતાના ^૨ કારણ તૈજસમા લય.	વિરાટનો પોતાના કારણ હિરણ્યગર્ભમાં લય.
તૈજસનો " પ્રાણમાં "	હિરણ્યગર્ભનો " હૃદયમાં "
પ્રાણનો " અવ્યક્તમાં "	હૃદયનો " અવ્યક્તમાં "
અવ્યક્તનો " નિર્ગુણમાં "	અવ્યક્તનો " નિર્ગુણમાં "

૧ લય=કાર્યને કારણ સ્વરૂપજ ગણવું તે ૨ પોતાના કારણ=પોતાના અધિષ્ઠાન.

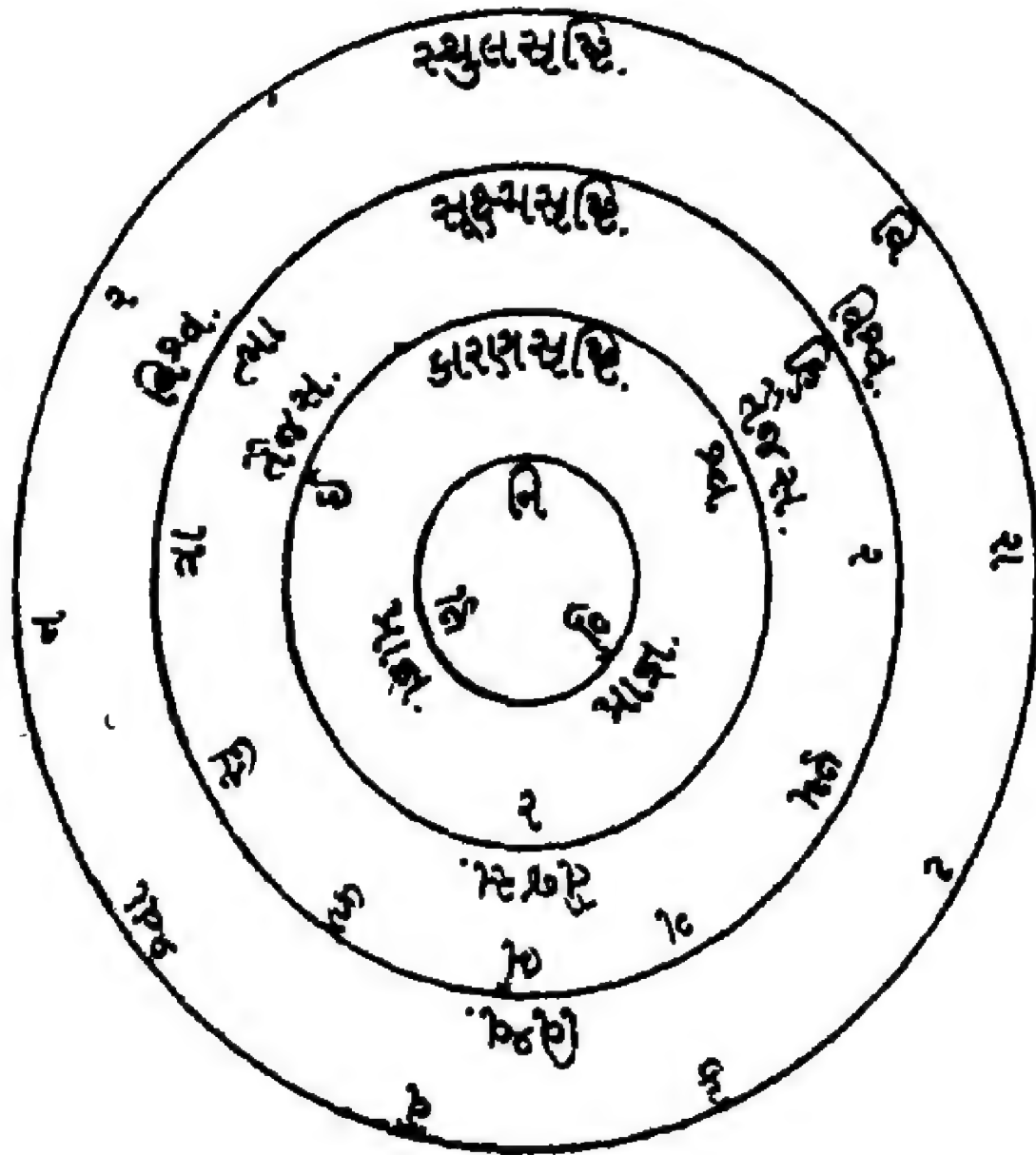
લય-ચિંતન-૩.

અકારનો	ઉકારમાં	લય.	માત્રા.	વ્યાંષ્ટિ.	સમષ્ટિ.
ઉકારનો	મકારમાં	લય.	અકાર.	વિશ્વ.	વિરાટ.
મકારનો	અર્ધમાત્રામાં	લય.	ઉકાર.	તૈજસ.	હિરણ્યગર્ભ.
અર્ધમાત્રાનો	ત્રિંદુમાં	લય.	મકાર.	પ્રાણ.	હૃદય.
ત્રિંદુનો	નિર્ગુણમાં	લય.	અર્ધમાત્ર.	સર્વજગત.	સગુણબ્રહ્મ.
			નિર્માત્ર. (ત્રિંદુ)	સર્વાધિષ્ઠાન.	નિર્ગુણબ્રહ્મ. ^૧

૧ એ "નિર્ગુણબ્રહ્મ" હું હું એવી વૃત્તિ રાખીને ધ્યાન કરવું. પછીથી એ વૃત્તિનું પણ વિસ્મરણ થવું જોઈએ.

લયચિંતન.

૧.

કાર્ય કારણની એકતા એટલે કાર્ય, કારણ-
રૂપજ છે એ બાણવું તેને "લય" કહે છે.

(૫૯)

ઐકાર મહિમા.

૨૮. સુમ પરજ-એકતાલ.

જપ જપ જપ ઐકારા, જળ જળ જળ ઐ કારા.—૮૬૦

ઐકાર નામ સ્મરણસે, મિટે જન્મકા ફેરા.—૪૫ જપ૦

આધનામે ઐકાર હૈ જો, સકલ નામોમે શેરા;

જનત હૈ સમ કોઇ જગમાંહી (જનત હૈ સમ બોડેલીમાંહી)

તું સમજ સમજ ભાધ મેરા.—૪૫૦

સકલ સૃષ્ટિ ઐકાર માંહી, તીનહી માત્રા સમાયા;

કર બિચાર ઐકાર તત્ત્વ, મિટે જન્મ મરણકો ફેરા.—૪૫૦

સ્થુલ સૃષ્ટિ “અ”કાર માંહી સૂક્ષ્મ “ઉ”કાર કહાયા;

“મ”કારમાંહી કારણ સૃષ્ટિ, શુન યહ લય પ્રકારા. —૪૫૦

કાર્યકો કારણ રૂપજો સમજન, કહત તાહિકો “લય-ચિતન”

• યહી હૈ યુક્તિ મન-નિરોધન, વેદ હી દેત દંદેરા.—૪૫૦

અર્ધમાત્રા શાક્ષી અવિનાશી, દૂટરય ચેતન સ્વયપ્રકાશી;

ઇશ સદા અભેદ શુદ્ધ સાથી. પરમાનંદ સોઇ રૂપ હમારા.—૪૫૦

ઐ જપનેકા ઉત્તમ ફલ યેહી, વિધ્નો સર્વ તત્કાલ નાશાવહી;

પતંજલિયુનિયોગ સુત્રમે કહી, પરમાનંદ યહી તત્ત્વનિર્ધારા.—૪૫૦

(૧૦)

ૐકાર વીજ.

૨૯ ભૈરવી-પંજાબી ઠોકો

ખીજ આ ગયા હાથમેં જીસકો, શીર કોનસા પરવા હૈ.
શીર કોનસા પરવા હૈ, શીર કોનસા શીકર હૈ. ટેક૦
સહજુસેં ખીજ પ્રાપ્ત કરી કૈ, જન્મ મરણ છુટ ગયા હૈ. શીર૦
જીસ ખેડુતને ખીજ રખા હૈ, વહી સુખકો પાયા હૈ;
દુસરા સાલમેં ખીજ છીટાયકે, રસલ પૈદા કરતા હૈ. „
ખીજ અવિનાશી વસ્તુ હૈ એક, વૃક્ષ નાશ હો જતા હૈ;
ઇસ ભાતિ સત્ય મિથ્યાકા નિશ્ચય. (એક) ખેડુતનેલી કીયા હૈ. „
મહાવાક્યમેં જો “તત્ત્વમસિ” તાકા ખીજ તો સોહં હૈ;
સોહંકા ખીજ “ૐ” હોતા હ, એતો ખીજોંકાબી ખીજ હૈ. „
‘સ’કાર ‘હ’કારકો લોપ કરી કૈ, સંધી-પૂર્વ રૂપ કરી હૈ;
શાસ્ત્રોંકે અનુસારે એતો, સોહં “ૐ” હો જતા હૈ- „
ઇસ ખીજકા બિચાર કરૈ જો, ગર્ભવાસ તહિ આતા હૈ;
પરમાનંદ ઓડેલી માંહી, પરમાનંદ કો પાયા હૈ. „

કુન્ડલિની જાગ્રત કરવાનો એક ઉપાય

૩૦ ભૈરવી-પંજાબી ઠોકો

કુન્ડલિનીકું જાગ્રત કર લે, સાધક મેરે બાઇ.
સાધક મેરે બાઇ, મુમુક્ષુ મેરે બાઇ. ટેક૦

ਅਭਿਦਾਨ ਤਰਾ ਸਨ ਕਰੇ ਹੋ ਲਧਾਰੇ ਕੋਈ ਬੁਝਿ ਸਕਦੇ ਹੋ.

ੴ ਸੁਖ ਘੀਝਾਈ-ਦਾਦਰੋ।

ਅਭਿਦਾਨ ਸੁਖਾਵਾ ਹਿਸਾਰ ਮਨ ਧਰੁ ਖਰੇ ॥ ੨੨੭ ॥

ੴ ਸੁਖ ਧਰੁ ਖਰੇ ਹੋ-ਦਿਖਾ ਸੁਖੇ ਵਿਘਾਰੇ ॥ ੨੪੦ ॥

પૂર્વદલ માંહિ જળ, પિત વર્ણે વિશ્રમત; (મન)
 ઔદાર્ય ધૈર્ય ધર્મ-કીર્તિ, માંહિ મતિ વર્તે રે. અષ્ટદલ
 અગ્નિ કોણુ દલે જળ, રક્તવર્ણે વિશ્રમત; (મન)
 નિદ્રા આલસ્ય મંદ, બુદ્ધિ પ્રગટે રે. „
 દક્ષદલ માંહિ જળ, કૃષ્ણ વર્ણે વિશ્રમત; (મન)
 ક્રોધ દ્વેષ દુષ્ટતામેં, મતિ તળ હોય રે. „
 નૈરત્ય કોણુ દલે જળ, નીલ વર્ણે વિશ્રમત; (મન)
 સ્ત્રી પુત્ર ધન મોહ જાલે, મતિ તળ વસે રે. „
 પશ્ચિમ દલમાંહી જળ, કપિલ વર્ણે વિશ્રમત; (મન)
 હાસ્ય વિનોદ વિષયાનંદે, મન તળ મચે રે. „
 વાયુ કોણુ દલે જળ, સ્વામ વર્ણે વિશ્રમત; (મન)
 તિર્થાટન કરકે તળ, વૈરાગ્ય કો પાવે રે. „
 ઉત્તરમાંહી પીત વર્ણુ-દલે જળ વિશ્રમત; (મન)
 શૃંગાર ભોગાદિ સાધન, માંહી તળ રચે રે. „
 ઇશાન કોણુ દલે જળ ગૌર વર્ણે વિશ્રમત; (મન)
 દયા ક્ષમા શાન્તિ દાન્તિ, જ્ઞાનાદિમેં વર્તે રે. „
 મંધિ સ્થાન માંહી જળ, મિશ્રવર્ણે વિશ્રમત; (મન)
 આધિ વ્યાધિ ઉપાધિતેં, અરત તળ હોવે રે. „
 કમલકે-મધ્ય દેશમાંહી, જળ મન વિશ્રમત; (મન)
 શાન્ત સમાધિમેં તળ, બ્રહ્મમેં લીન હોવે રે. „
 સદ્ગુરુકી કૃપા બધ, વૃત્તિ બ્રહ્માકાર હુધ;
 પરમાનંદ સમાધ, ઓં ઓં બોલો રે (બાધ)
 (સર્વે) ઓં ઓં બોલો રે, અષ્ટદલ કમલ ઉપર મન યહ દરે રે.

અજપા જાપનું સ્વરૂપ.

૩૨ ભૈરવી-તાલ ત્રિતાલ.

“અજપાજપ” જપીલે પ્રાણી, એતો જન્મમરણ નાશાની. ટેક૦

કાયા કષ્ટ કષ્ટુ નહિ બેઠત, નહિ થાકે મન વાણી;

પ્રાણુભીતો નહિ થાકત હૈ, ગુર ગમસે લે જાણી. અજપાજપ૦

શ્વાસોંકી બનાવો માલા, જપી નહિ કભી હાની;

શ્વાસોંશ્વાસ સ્વભાવસે ચાલે, ફકત વ્રતિ બેઠાની. ”

ધક્કીશહજર છસૌ કા જપ, હોતા હૈ દીન રૈણી;

હરતા ધરતા કાર્યો કરતા, મન ઉર ઠહરાણી, ”

ચાર પ્રકારકા જપ હોતા હૈ, ઉત્તર કો શ્રેષ્ઠ માની;

વૈખરી, મધ્યમા, પશ્યંતી, પરા, ચારહી જતકી વાણી. ”

બાહ્ય આંતર ભેદ કરી કૈ, જાપ અજપા દો જાણી;

પ્રાણાયામભી દો પ્રકાર કૈ, બાહ્યાંતર કહાની. ”

વૈખરીકો તો સબ કોઇ સમજે, દૂસર હોઠ હલાની;

પશ્યંતિ ચાલે મનકેમાંહી, પરા પ્રાણુમે આની. ”

નાસિકામે પૂરક માંહી, સ્વભાવતઃ “સો” ધ્વની;

સ્વેદ માહી “હુમ” હોતા હૈ, (એતો) બાહ્ય જપ તૈ શુની. ”

નાભિ કમલસે પ્રાણુ ઉઠતહૈ, તામેહિ “સો” જાની;

“હુમ” શબ્દસે ઉતરે વાયુ, અપાન આય સમાની. ”

હૈ આંતર જપ અજપા, (જપ) સુષુમ્નામે ચલાની;

“સોડહ” “સોડહ” નિશીદીન જપૈ, સદગુરસે જીવેજાની. ”

પાશ્ચ બાહ્ય શ્વાસો આમણી ગતિ હિર ધ્યાન હાની. ”

બાહ્ય જાપ પરિપાક હોનેસેં } આંતર આણુ જળની. ”
બાહ્ય ધ્યાન પરિપાક હોનેસેં }

આંતર અભ્યાસ ઘણા હોય જળ, (પ્રાણ) અક્ષરંધ્ર પૌઞની;
પદ્મચક્રેંકા ભેદ કરી છે, સોડહ સોડહ ગર્જની.

“ સોડહલી “ઑં” હો જતા હૈ, (એતો) ગુરુ શાસ્ત્ર પ્રમાણી;
તાંત્રીકસેં વૈદીકમેં આકર, પરમાનંદ લિયા જની.

॥ અજાપા જાપની વિધિ. ॥

૩૩. રાગ-ગઝલ તાલ-રૂપક

અજાપા જાપ કરના હો તો, વિધિતો જાનના ચાલિયે;
વિધિતો જાનના ચાલિયે, સદ્ગુરુસેં પૂછના ચાલિયે.—અજાપા
વિધિ જાને વિના ફલના મિલે, તાતેં વિધિ કહિયે;
તાતેં વિધિ કહિયે, કૃપા કર શુનાઈયે.—અજાપા જાપ
સદ્ગુરુ બડો દયાલુ હૈ, સત્યકું તો ખોલિયે;
સત્ય કું તો ખોલિયે, જ્ઞાન્તિ કું મિટાઈયે,—અજાપા જાપ
ગુરુશાસ્ત્ર અનુસારે વિધિ, નિચેકો અજ લિખિયે;
નિચેકો અજ લિખિયે, મન લગાકર શુનિયે.—અજાપા જાપ
મંત્ર યોગકે અનુસારે એતો, તાંત્રીક વિધિ કહિયે;
તાંત્રીક વિધિ કહિયે, સમ્યક વિધિ કહિયે.—અજાપા જાપ
ગરુડ પુરાણમેં ભગવાન વિષ્ણુ, ગરુડ પ્રસિ કહિયે;

વં શીં ષં સં અક્ષરો કરેકે, યતુર્દલ યુક્ત જાનિયે;

યતુર્દલ યુક્ત જાનિયે, અગ્નિ વર્ણુ સમ જાનિયે.—અજપા ૧૦

ઇસ યકમેં ગણિશબ્દકા વાસ, ધ્યાન તાકા ધારિયે;

ધ્યાન તાકા ધારિયે, પૂજા તાકી કરિયે.—અજપા જાપ ૦

સશક્તિ ઔર વાહનકે સહિત, પૂજા તાકી કરીએ;

પૂજા તાકી કરિયે, માનસ પૂજા કરિયે—અજપા જાપ ૦

પુણ્ય ગંધિં સમર્પણુ પૂર્વક, વિધિ સંયુક્ત પૂજયે;

વિધિ સંયુક્ત પૂજયે, ષોડશોપચારે પૂજયે.—અજપા ૧૦

પૂજાકી સમાપ્તિ કર, એકાગ્ર ચિત્તે બેઠિયે;

એકાગ્ર ચિત્તે બેઠિયે, ધ્યાન ધર કર બેઠિયે.—અજપા જાપ ૦

પીછે માલા હાથમેં લેકર, ‘સોડહ’ ‘સોડહ’ જાપિયે;

‘સોડહ’ ‘સોડહ’ જાપિયે, એકાગ્ર હૈ જાપિયે.—અજપા ૧૦

ઇકકીશ હજાર હસોંમેસેં, ગણિશબ્દકં અર્પિયે;

ગણિશબ્દકં અર્પિયે, હસોં જાપ અર્પિયે. —અજપા ૧૦

(૬૫)

ગરૂ પ્રતિ કરિયે, સંશ્લેષ અમ કરિયે.—અજ્યા ભપ્પ

પ્રથમ આધારાદિ ચક્રાં વિષે, દેવોપી પૂજા કરિયે;

દેવોપી પૂજા કરિયે, માનસ પૂજા કરિયે.—અજ્યા ભપ્પ

પૂજા કરિદે નિયપ્રતિ જપ, અર્પણ કરના ચાહિયે;

અર્પણ કરના ચાહિયે, વિધિસેં કરના ચાહિયે.—અજ્યાભપ્પ

ગુદા વિંગોડે મધ્યદેશમાંહિ, આધાર ચક્રહિ જાનિયે;

આધાર ચક્રહિ જાનિયે, ગુરૂશાસ્ત્રસેં જાનિયે.—અજ્યા ભપ્પ

લિંગકે ઉપર ગુણ દેશમેં, દૂળે ચક્ર જાનિયે;
 દૂળે ચક્ર જાનિયે, સ્વાધિષ્ઠાન જાનિયે. —અજપા૦
 સૂર્ય કે સમાન વર્ણ જીસકા, પટ્ટદલવાલા જાનિયે;
 પટ્ટદલવાલા જાનિયે, યોગિ જનોસેં જાનિયે. —અજપા૦
 બાં ભાં મં યં રં લં કરિકે, અંકિત ઉસકું જાનિયે;
 અંકિત ઉસકું જાનિયે, પદાક્ષરોસેં જાનિયે. —અજપા૦
 તા ચક્રમેં બ્રહ્માજીકાવાસ, પૂજા તાકી કરિયે;
 પૂજા તાકી કરિયે, પૂર્વોક્ત રીતે કરિયે. —અજપા૦
 સશક્તિ વાહનોસેં પૂજા, બ્રહ્માકીભી કરિયે;
 બ્રહ્માકીભી કરિયે, ગણેશકીભી કરિયે. —અજપા૦
 પીછે છ હજાર જાપ બ્રહ્માજીકું, અર્પણ કરના ચાહિયે;
 અર્પણ કરના ચાહિયે, ગણેશકું જૈસા ચાહિયે. —અજપા૦
 ત્રીજો નાભિ સ્થાને રક્ત વર્ણ, મણિપુર ચક્ર જાનિયે;
 મણિપુર ચક્ર જાનિયે, દશ દલ યુક્ત જાનિયે. —અજપા૦
 દશ અક્ષરોસેં અંકિત એતો, ‘ડ’કારસે ‘ફ’કાર જાનિયે;
 ‘ડ’કારસેં ‘ફ’કાર જાનિયે, ‘ડં’ ‘દં’ ઇત્યાદિ જાનિયે. —અ.

(ડં ઢં છં તં થં દં ધં નં પં ફં)

તા ચક્રે હેં વિશ્નુ ભગવાન, પૂજા તાકી કરિયે;
 પૂજા તાકી કરિયે, આગે જૈસી કરિયે. —અજપા૦
 પૂજા કરકે શક્તિ વાહનોસેં, છ હજાર જાપ અર્પિયે;
 છ હજાર જાપ અર્પિયે, વિશ્નુજીકા અર્પિયે. —અજપા૦
 ચોથો ચક્ર હૈ હૃદય દેશ વિષે, અનાહત ચક્ર કહિયે;
 અનાહત ચક્ર કહિયે, કાંચન વર્ણસા કહિયે. —અજપા૦

(૬૭)

દ્વાદશ દલોં કરકે યુક્ત એતો, અક્ષરોં અંકિત જાનિયે;
અક્ષરોં અંકિત જાનિયે, 'ક' કાર 'ઠ' કાર જાનિયે,—અજપા૦

(કં ખં ગં ઘં ઙં ચં છં જં ઝં ઞં ટં ઠં)

તા ચક્રમેં મહાદેવજી હૈ, પૂજા તાકી કરિયે;
પૂજા તાકી કરિયે, ઉક્ત વિધિ કરિયે. —અજપા૦

શક્તિ વાહનોસેં પૂજા કરીકૈ, જાપ તાકું અર્પિયે;
જાપ તાકું અર્પિયે, છ હજાર જાપ અર્પિયે. —અજપા૦

પાંચમો ચક્ર 'વિશુદ્ધ' નામ હૈ, કંઠ સ્થાને જાનિયે;
કંઠ સ્થાને જાનિયે, ચંદ્ર વર્ણુ સમ જાનિયે. —અજપા૦

ષોડશ દલોં કરકે યુક્ત એતો, ધ્યાન લગાકર દેખિયે;
ધ્યાન લગાકર દેખિયે, યોગશાસ્ત્રમેં દેખિયે. —અજપા૦

ષોડ અક્ષરોસેં અંકિત દલોં, 'અ' કારસેં 'અઃ' કાર જાનિયે;
'અ' કારસેં 'અઃ' કાર જાનિયે, ષોડશ સ્વરોં જાનિયે—અજપા૦

(અં આં ઇં ઈં ઉં ઊં ઋં ઋં લૂં લૂં એં ઐં ઔં ઐં અં અઃ)
તા ચક્રમેં 'જીવાત્મા' જો હૈ, તાકી પૂજા કરિયે;

તાકી પૂજા કરિયે, પૂર્વોક્ત રીતે કરિયે. —અજપા૦

તા જીવાત્માકું એક હજાર જાપ, અર્પણુ કરના ચાહિયે;
અર્પણુ કરના ચાહિયે, વિધિસેં કરના ચાહિયે. —અજપા૦

છઠ્ઠા ચક્રોં હૈ જીવોંકે મધ્યે, 'આજ્ઞાચક્ર' કહિયે;
આજ્ઞાચક્ર કહિયે, રક્ત વર્ણુ કહિયે. —અજપા૦

દ્વિદલોં કરકે યુક્ત એતો, અંકિતભી જાનિયે;
અંકિતભી જાનિયે; અક્ષર દોસેં જાનિયે. —અજપા૦

'હ' 'ક્ષ' યહ દો અક્ષરોસેં, અંકિત દો દલ જાનિયે;

અંકિત દો દલ જાનિયે, આશાચક્ર જાનિયે. —અજપા૦

તા ચક્રમેં 'ગુર મહારાજ' વિરાજમાન હૈ જાનિયે;

વિરાજમાન હૈ જાનિયે, પૂજા તાકી કરિયે. —અજપા૦

વિધિ યુક્ત પૂજા કરી કે તાકી, જાપ અર્પણુ કરિયે;

જાપ અર્પણુ કરિયે, (એક) હજાર અર્પણુ કરિયે.—અજપા૦

સાતમેં બ્રહ્મરંધ્ર ચક્રતો હૈ, દશમેં દ્વારમેં જાનિયે;

દશમેં દ્વારમેં જાનિયે, જ્યોતિ સ્વરૂપ જાનિયે —અજપા૦

શુદ્ધ સ્ફટિકકે વર્ણુકે જૈસા, શહેસ્ર દલવાલા જાનિયે;

સહેસ્ર દલવાલા જાનિયે, હજાર દલવાલા જાનિયે—અજપા૦

તા ચક્રમેં હૈં વ્યાપક બ્રહ્મ, નિર્ગુણુ તત્વ કહિયે;

નિર્ગુણુ તત્વ કહિયે, પરબ્રહ્મ કહિયે. —અજપા જાપ૦

યહ શુદ્ધ બ્રહ્મકી પૂજાં, વિધિ યુક્ત કરિયે;

વિધિ યુક્ત કરિયે, પૂર્વોક્ત રીતે કરિયે. —અજપા જાપ૦

પૂજા કરિકે અંતે જાપભી તો, અર્પણુ કરના ચાહિયે;

અર્પણુ કરના ચાહિયે, (એક) હજાર કરના ચાહિયે.—અજપા૦

ઘણ વિધિ (એક) કોટી જાપ નિર્વિઘ્નસેં, પૂરા કરના ચાહિયે;

પૂરા કરના ચાહિયે, સમર્પણુ કરના ચાહિયે. —અજપા જાપ૦

બ્રહ્મચર્યાદિ સાધન સંપન્ન, સાધક હોના ચાહિયે;

સાધક હોના ચાહિયે, મુમુક્ષુ હોના ચાહિકે. —અજપા જાપ૦

નિત્યપ્રતિ પૂજા કરીકે ચક્રે, જાપ અર્પણુ કરિયે;

જાપ અર્પણુ કરિયે, દેવોંકો અર્પણુ કરિયે. —અજપા જાપ૦

એકાગ્ર ચિત્તે નિત્યપ્રતિ, અનુષ્ઠાન ઇસકા કરિયે;

અનુષ્ઠાન ધસકા કરિયે, પૂજા જાપ કરિયે. —અજપા જાપ૦
 અનુષ્ઠાન કરતાં કોટિ જાપ જાપ, પુરા હોઈ જાઈએ;
 પુરા હોઈ જાઈએ, નિર્વિદ્ધે હો જાઈએ. —અજપા જાપ૦
 પદ્મ ચક્રોદ્ધૃત ભેદાઈ કે તખ, અજપા જાપ ચાલિયે;
 અજપા જાપ ચાલિયે, સુષુમ્ના માહી ચાલિયે —અજપા જાપ૦
 જાપ પદ્મ ચક્રોદ્ધૃત ભેદનરૂપી, લાઈન કિલયર હોઈએ;
 લાઈન કિલયર હોઈએ, સુષુમ્ના માર્ગ ખુલિયે. —અજપા જાપ૦
 સાતમેં અક્ષરંદ્ર ચક્રમાંહી, જાપ તખહી ચાલિયે;
 જાપ તખહી ચાલિયે, સોડહં-સોડહં ગજાઈએ. —અજપા જાપ૦
 એક કોટિ જાપકે અન્તે તો ભાઈ, નાદોંકોલી શુનિયે;
 નાદોંકોલી શુનિયે, દશ પ્રકારકો શુનિયે. —અજપા જાપ૦
 હિસ નાદોંકો શુનતા શુનતા, ધ્યાન મગ્ન હો જાઈએ;
 ધ્યાન મગ્ન હો જાઈએ, સમાધિસ્થ હો જાઈએ. —અજપા જાપ૦
 યહ દોનોંકી વિશેષ વાર્તા, હંસોપનિષત્ત મેં દેખિયે;
 હંસોપનિષત્ત મેં દેખિયે, અથર્વવેદકી જાનિયે —અજપા જાપ૦
 યહ વિધિ અજપાજાપકી, મંત્ર યોગ રીતે કથિયે;
 મંત્ર યોગ રીતે કથિયે. સમ્યક્ રીતે દર્શાઈએ. —અજપા જાપ૦
 હઠ-રાજયોગ રીતિસેંલી પદ્મ ચક્ર ભેદાઈએ;
 પદ્મ ચક્ર ભેદાઈએ, અજપા જાપ જાપિયે. —અજપા જાપ૦
 હઠયોગ મેં પ્રાણાયામ, અર રાજમેં ધ્યાન જાનિયે;
 રાજમેં ધ્યાન જાનિયે, સદ્ગુરુસેં શીખી લિજીયે. —અજપા૦
 સદ્ગુરુ મુગુટરામજી કૃપાસેં, અનુભવ કિંચિત્ સુનાઈએ;
 અનુભવ કિંચિત્ સુનાઈએ, પરમાનંદ નિજ સુનાઈએ. —અજપા૦

३४ ॥ ॐ ॥

अत्र—धृति लब्धनमें जे षट् चक्रोंका तथा तत्तत् देवताओंका वर्णन हुआ है—उसके, तथा चक्रोंके दरेक दलमें जे अक्षर अंकित है—उसके, और,—और अन्य अन्य अनेक छद्मीकृतोंका सुनकर नास्तिक लोगों उपहास करेंगे, तथा “ओ सण गपोडा है” ऐसा कहेंगे,—सो में जनता हूँ. क्योंकि मेरेके अपना जगतका अनुभव है के मैंभी ओक समय ऐसीही मानताथा; तथा आज सुधी जे नास्तिक लोगों मेरेके मिलता है, सो सणही ऐसेही उपरोक्त प्रमाणे कहता रहेता है. और ओ नास्तिक लोगों अपनेके ज्ञानी कहकर “सणही कल्पना है” ऐसा कहेंता हूँ. परंतु वास्तवसें यह वेदान्ती अथवा ज्ञानी नहीं है. क्योंकि यथार्थ वेदान्ती वा ज्ञानी और ओ नास्तिक वा मिथ्या वेदान्ती—ज्ञानी—धन दोनोमें धृतिना तत्तावत् है के, जे सच्चा ज्ञानी है, सोतो व्यवहार और परमार्थ—दोनोके दृष्टता है तथा दोनोके जूझा जूझा रह्यता है; अर्थात् व्यवहारके परमार्थमें तथा परमार्थके व्यवहारमें मिलाता नहि, वास्तो यह सच्चा तत्त्वज्ञानी व्यवहारदशा विषे धट पट छत्यादि—संपूर्ण—प्रपंच वस्तुके मानता है, और परमार्थ दशा विषे ओक सच्चिदानंद चैतन्य सत्ता शिवाय अनुदूषण प्रतिदूष डोछभी वस्तुके नहि मानता. यथा:—

न कश्चिज्जायते जीवः संमर्वाऽस्य न विद्यते ।

एतत्तदुत्तमं सत्यं यत्र किञ्चिन्न जायते ॥

અમૈર વહજે નારિતક વેદાન્તી અશવા જૂઠા જ્ઞાની હૈ-સો અપના જો-શરીર ધન્દિય-મનકા અનુકૂલ પદાર્થ વા વાતો હૈ, જૈસે કે-સી પુત્ર ધનાદિક-સો. ઉનકુંતો માનતા હૈ, અમૈર જો અપના પ્રતિકૂલ પદાર્થ વા વાતો હૈ-સો. ઉનોકું નહિ માનતા; વાસ્તે નારિતકાંકી યુદ્ધિ તથા દણિ એકદેશી પરિચિજ્ઞ હૈ. અમૈર જ્ઞાનીઓંકી યુદ્ધિ તથા દણિ સર્વદેશી-અપરિચિજ્ઞ હૈ.

અમૈર કિતનેક નારિતકા અૈસા કહિતા હૈ કે-“જો દણ વસ્તુ હૈ સો તો જલ્દા દીક હૈ-માનને યોગ હૈ; પરંતુ જો અદણ વસ્તુ જો આંખોસે નહિ દેખતે મે આતાહૈ-ઉસકું કિસતરહસે માન શકતા હૈ-નહિ માના જ શકતા હૈ”

સમાધાન:-પરંતુ વિચાર કરકે દેખતેસેં માલૂમ પડતા હૈ કિ-ઉન્ અદણ વસ્તુમેંસેબી જો વસ્તુવોં નેત્રોસેં નહિ દેખા જતાહૈં ઉન્ વસ્તુવોંમેંસેબી જો જો અપના અનુકૂલકા હૈં સો ઉનોકું તો વહ નારિતક માનતા હૈં; જૈસેકિ-શુધા, વધા, સુખ,

(७६)

न निरोधो न चोत्पत्तिर्न बन्धो न च साधकः ।

न मुमुक्षुर्न वैमुक्त इत्येषा परमार्थता ॥

(इति गौडपादमाण्डूक्यकारिका)

“ बन्धमोक्ष दशाहीना द्विरवैकत्व विवर्जिता ।

सर्वैव ब्रह्मसत्तेयमित्येषा परमार्थता ” ॥

[इति योगावसिष्ठम्]

(૭૨)

દુઃખ, શોક, મોહ ઇત્યાદિ. વાસ્તે એસા સ્વાર્થી અપના મતલબકા ચાર અથવા મતલબી નાસ્તિકોસેં તો શાસ્ત્રોંભી ઉપરામકૂં પ્રાપ્ત હોતા હેં. ઇસલિયે હમકૂંભી ઉચિતહૈંકિ ઉનો મહાશયોસેં હાથ જોડકર “ નમો નારાયણાય ” પૂર્વક મૌન ધારના.

(૨) પરંતુ છતાં-નીચેકૂં એક દષ્ટાંત તથા યુક્તિ લિખકર મેં ક્ષાન્ત હોતા હું; જીસસેંકિ પરમ કૃપાલુ બ્રહ્મનિષ્ઠ શ્રી સદ્ગુરુ દેવકી કૃપા દષ્ટિસેં અપના હૃદયમેં અનુભવપ્રાપ્ત યહ હમારા બનાયા હુઆ ભજન સર્વોકૂં માનનીય હોવૈ હેં.

દૃષ્ટાંત તથા યુક્તિ.-જૈસા માનોકે કોઇ એક નાસ્તિક પુરુષ શરીરકે અન્તઃ પ્રદેશમેં સ્થિત નાડી, મર્મસ્થાન ઇત્યાદિ કોઇભી પદાર્થોકૂં જો આંખોસેં નહિ દેખનમેં આતા હૈ ઉનોકૂં નહિ માનતા હેં. પરંતુ વહી પુરુષ જબ ડોકટરી પઢતાહું તબ ચિકિત્સા ગ્રંથોસેં અથવા ડોકટરી ગ્રંથોસેં પઢકર સબ શરીરકા અંદરકા હાલ માલુમ કરતા હૈ. તબ વહ પુરુષ શરીરકે ભિતરકા સબ નાડી વિગેરે પદાર્થોકો માનને લગતા હૈ. તથા ઊસકૂં વિશ્વાસ હોતાહૈંકિ વાત સત્ય હૈંકિ શરીરકે ભિતર સબ વસ્તુ હેં. ફિર જબ વહ પુરુષ પઢકરકે બડા ડોકટર હોતાહૈ તબતો યંત્રોદ્ધારા અથવા શરીરમેં યંત્રો (instruments) ખેંઠાકર સંપૂર્ણ વસ્તુકૂં પ્રત્યક્ષ દેખતા વા અનુભવ કરતા હેં. ફેરતો છાતી ઠોકકર બે ધડક હોકર હાથમેં છૂરી લેકર કોઇ દર્દીકે અન્તઃપ્રદેશમેં મર્મસ્થાનકો કાટને કાઢને લગતા હેં.

ઇસિતરહસેં જો કોઇ નાસ્તિક પુરુષ શરીરકે ભિતર પદ્મ ચક્રાદિકોકૂં નહિ માનતા હો, તો ઉનકૂં ચાહિયેકિ પ્રથમ તો યોગ ગ્રંથોકૂં દેખે વા પઢે; પીછે જબ ધ્યાનરૂપી યંત્રોદ્ધારા દેખતા હેં, તબ

(૭૩)

ઉસકું પ્રત્યક્ષ માલૂમ પડતા હું, પ્રત્યક્ષ દીખ પડતા હું, પ્રત્યક્ષ અનુભવ હોતા હું. ઓર યદિ ઐસી શંકા કરૈંકિ, “ડોક્ટર લોકોં શરીરકે ભિતરકા ઇતના સૂક્ષ્મ અવયવો વા પદાર્થોંકું દેખતા હું, પરંતુ તુમ્હારે યોગિજનોકે દેખા હુઆ વા યોગશાસ્ત્રોમેં બતાયા હુઆ યહ ષટ્ર અક્રાદિક તથા કિતને અન્ય સૂક્ષ્મ નાડી આદિકકું વહ લોક કયું નહિ દેખતા ? ”

ઇસકા સમાધાન યહ હૈ;-કિ દુનિયામેં સખકોઇ જનતા હૈ,-એક છોટા બાલકભી જનતા હૈ-કિ-ડોક્ટર લોકોંકિ ગતિ કરતાં યોગિ જનોકિ ગતિ સૂક્ષ્મતર હૈ. ડોક્ટર લોકોં કરતાં યોગિ લોકોં સૂક્ષ્મ પ્રદેશમેં વિશેષ ઉન્નત હૈ, વિશેષ ઉડાનમેં ઉતરા હૈ અને ડોક્ટર લોકોં કરતા યોગિ લોકોંકું શરીરકા સૂક્ષ્મ પ્રદેશકા હાલ વિશેષ અવગતહૈ. ઇસિ રીતિસેં ડોક્ટરી અથો કરતાં યોગ અથોભી વિશેષ હૈ. નહિતો, બડે બડે ડોક્ટર સર્જન લોકો ટોપી ખોલ ખોલ યોગિલોકોંકે અરણ્યોમેં કાહેકું પડતા હોગે ?

પરમાનંદ

॥ અનાહત-ધ્વનિ માહાત્મ્ય ॥

૩૫. ભૈરવી—એકતાલ.

અનહદકી ધ્વન સુન લે પ્રાણી, જન્મમરણ છુટ જતા હૈ ટેક૦
જન્મમરણ છુટ જતા હૈ, ત્રિવિધી તાપ મિટિ જતા હૈ;
નાદાનું સંધાનસેં રે ભાઇ, બ્રહ્મકા ધ્યાન લગતા હૈ. જન્મ૦

દશ પ્રકારકે અનહદ બાજૈ, જપ કોટી જબ હોતા હૈ;
ઘટહોંમાંહી શુનતા શુનતા, મન મસ્તાના હોતા હૈ. જન્મ૦
નાદહિમેં મશગુલ રહકર મન, શાન્ત ઉસીમેં હોતા હૈ;
નાદહિમેં શુલતાન જે ઉસે, યમરાજકા કયા ડર હૈ. જન્મ૦

પ્રથમ નાદ તો ચિણિ ચિણિ બાજૈ, દુસર ચિંચિણિ હોતા હૈ;
ત્રીસરા નાદ (તો) ઘંટાકી બાજ, શંખ ચૌથે બજત હૈ. જન્મ૦

પંચમ નાદ હૈ તંત્રીકી બાજ, છઠા તાલ બજતા હૈ;
સાતમેં હૈ વેણુકી ધ્વની, મૃદંગ આઠમેં બજતા હૈ. જન્મ૦
નવમેં હૈ ભેરી નાદ, દશમેં મેઘ ગજતા હૈ;

સભી નાદોકું છોડકર આખર, દશમકા અભ્યાસ કરીએ હૈ. જન્મ૦

દશમ હૈ બ્રહ્મ પ્રાપ્તિકા સાધન, ઉપનિષદમેં ગાઇ હૈ;
ઉપનિષદોકું વિચારનેસેં, સખહીકા જ્ઞાન હોતા હૈ. જન્મ૦

દીર્ઘ ઐ કો ઉચ્ચારનેસેં, બાણ નાદ પ્રગટતા હૈ;
બાણનાદકું શુનતા શુનતા, અંતરમેંબી શુનતા હૈ. જન્મ૦

ઐ કે શુંજનસેંહી ભાઇ, નાદોકું શુન લિયા હૈ;
પરમાનંદ સદ્ગુરૂ કૃપાસેં, નાદોકે પાર ગયા હૈ. જન્મ૦

શબ્દ વેધી બાણુ છોડા, દશરથ રાજા;	શબ્દ૦
દશરથ રાજા છોડા, સાધકાંકા રાજા.	
હનિદ્રધ દશ વશ કરી. ચિત્તકા લેકાપ કરી;	શબ્દ૦
મનકા લક્ષ્યમેં જોડી, દશરથ રાજા.	
બારંબાર યતન કીયા, પ્રમાદસેં રહિત હુવા;	શબ્દ૦
સત્ત્વ પ્રધાન મન ભયા, વિંધ્યો યતિ રાજા.	
ઠેડે રિથર આસન કરી, દબતા મનમેં ધરી;	શબ્દ૦
શબ્દ ક્રકત લક્ષ્ય કરી, દશરથ રાજા.	
નજરસેં તો નહિ દેખ્યા, નદેખી શિકાર વિંધ્યા;	શબ્દ૦ •
શબ્દહિસેં બિધ્ય કીયા, દશરથ રાજા.	
કલ્પકેા સંબંધી ઝંઝૂ વૃત્તિકા સંબંધી અલ્લ;	
મન-બાણુ કીયા વિંધ્ય, દશરથ રાજા.	શબ્દ૦ •
શબ્દકું આશ્રય કરી, લક્ષ્ય અલ્લ વેધ કરી;	
પરમાનંદ ભયો હૈ, દશરથ રાજા.	શબ્દ૦

(७५)

शङ्खानुविभ्य सवित्य समाधि,

शङ्खवेधी राजा दशरथनु-साधकस्थयी-वर्णन,

३६, राजा, अमान्य-तासि दादरे।

થકા હે જ્યા સીડી ચડતે, કંછુ કાલ તથા વિશ્વામ કરેલે;
 હિંદય સ્થાને થોડા બૈઠકે, આસા ચક્રે તું પૌંછજા. —રે મન
 સદગુર હે આસા ચક્રે, આગાશી કે દરવાજાપૈ;
 પહોંરો હે સખત તાકી, તહાં બૈઠ તું સેવા કરજા. —રે મન
 ધણા કાલ જ્યા સેવા કરે, ગુર દેવ પ્રસન્ન હોવે;
 આજારાપી કુંચી દેવે, આગાશી મેં તું ચડજા. —રે મન
 સદગુરકી કેપા જાલ, આસા કુંચી હાથમેં આલ;
 દરવાજા તો ખુલ ગાલ, પરમાનંદ તું લે મળા. —રે મન

(૭૬)

મનરૂપી વાલકને સાધનની યુક્તિ શીખવવા વાવત:-

૩૭. રાગ જેજેવંતી-તાલ પૂનખી રૂકો.

રે મન-ખાલક મેરે, તું ચડજ, ચડજ, ચડજ,
અહિ આગાશીમેં, જા કરે તું તો સુખસેં સોજા. ૮૬૦

પ્રભુવ દોરી આશ્રય કરી, હાથોસે મજબુત ધરી;
ધારે ધારે પગલું ભરી, સીડી પર તું ચડજ, —રે મન
વદ્યકોંકી સીડી બની હૈ, આધારાદિ જાકો નામ હૈ;
જલદી જલદી ઉસ સીડીકો, રે મન તુતોંજોડતા જા —રે મન

(૭૭)

પ્રણવ શબ્દના ઉચ્ચારથી મન સત્વપ્રધાન થઈને
વૃત્તિ બ્રહ્માકાર થાય છે.

૩૮. રાગ જૈનપુરી-ત્રિતાલ.

(આવો અરે સૌ આવો ?-એ લય.)

મનુવા મેરા જગ ગયા, શુન શબ્દકી ગર્જના,
મોહ નિદ્રા તજી ઉઠી ધાવા, હોકર મસ્તાના. —ટેક૦

આ હૃદય-કંદરા માંહી, મનુવા તો નાય નચાહી;
નાભિ કમલસેં હુમ રે.....શબ્દકી ગર્જના.—મનુવા૦

ૐ શબ્દ ઉઠે પ્રાણુ વિષે, આ પહોંચ્યા હૃદય દેશે;
તમ રજસેં છોડાયા રે.....શબ્દકી ગર્જના.—મનુવા૦

સાત્વિક વાતાવરણુ, સ્થાપી મનમેં તતક્ષણુ;
દૂર કીયા તમ રજ કેરે.....શબ્દકી ગર્જના.—મનુવા૦

સત્વ પ્રધાન જળ હુવા, શબ્દ કે સાથે ગયા;
બ્રહ્માનંદ સમાયા રે.....શબ્દકી ગર્જના.—મનુવા૦

શબ્દ આકાશમેં લય હુવે, કાર્ય કારણુકે ન્યાયે;
મનતો રહા એકેલા રે.....શબ્દકી ગર્જના.—મનુવા૦

શબ્દાલંબન છુટી ગયા, મનુવાતો નિરાલંબ હુવા;
વૃત્તિ બ્રહ્માકાર હુવા રે.....શબ્દકી ગર્જના.—મનુવા૦

ૐ ૐ ઉચ્ચાર કિયે, મનતો ઉત્થાનકું પાયે;
પરમાનંદ અનુભવે રે.....શબ્દકી ગર્જના.—મનુવા૦

૩૯ રાગ ભૈરવ—તાલ ત્રિતાલ

લક્ષ્ય વિંધરે જ્ય તું શિકારી, જ્ય શિકારી રે-અતિધારી. ૨૬૦
 પ્રભુવ ધનુષમેં ખાણુ યડાવે, વારંવાર પ્રયાસ કરી. લક્ષ્ય૦
 વૃતિ ખાણુકેા ધાર બનાવે, ઉપાસના શિકારે ધરી. લક્ષ્ય૦
 ધનુષમેં ખાણુ છુટકર, લક્ષ્ય બદ્ધકેા વેંધ કરી. લક્ષ્ય૦
 વેંધત વેંધત વિક્ક ભયે જમ, તનમયતા વૃતિ ધારી. લક્ષ્ય૦
 પરમાનંદ-રિથિતિ જો (તું) ચાહિ, પ્રમાદમેં ફાણુ ફાણુ કરી, લક્ષ્ય૦

“ પ્રગવાન્ માવવરય હે. ”

૪૦ રાગ આશાવરી અથવા ધનાશી-તાલ-ત્રિતાલ.

ભાવવશ્ય ભગવાન, નારાયણ, ભાવવશ્ય ભગવાન. ૨૬૦
 ભાવવશ્ય ભગવાન, નારાયણ, ભાવવશ્ય ભગવાન. ૨૬૦

(७८)

“ ॐ द्वारा ध्यान करवानी सीती. ”

“ प्रणवो धनुः शरो ह्यात्मा, ब्रह्म तल्लक्ष्यमुच्यते ।

अप्रमत्तेन वेधव्यं, शरवत्तन्मयो भवेत् ” ॥

—इति मुण्डकोपनिषद्—

ॐ धनुष तीर आत्मानुं, लक्ष्य वनावनुं;

त्वरायी विधवाने हो तीरवत् तन्मय धनुं. ”

(૭૫)

જપ તપ સાધન કીન્હે બહુ ભારે, ભાવ વિના નિકામ. નારાયણુ. ॥
 ભાવ વિના જપ તપ જ્ઞાન ધ્યાન, સાધન ધૂર સમાન. ॥
 ભક્ત જન કાનુન ન જાને, ભાવ હીમેં મસ્તાન. ॥
 જહાં પ્રેમ તહાં નિયમ ન રહ્યો, ગાવત શાસ્ત્ર પુરાણુ. ॥
 પવન જપ બહુ બહુ વેગસેં, તોડ કરે મૈદાન. ॥
 સગુણ કહેા કે નિર્ગુણુ કહેા, ઈશ્વર એક પ્રમાણુ. ॥
 જીન્હે મિલા તિન્હે ભાવહીસેં મિલા, (તામેં) નહીં કોઇ શાસ્ત્ર જ્ઞાન.,,
 ભાવહીમેં મીરાં ગણિકા શમરી, ગોપી મસ્ત હનુમાન. ॥
 સર્વત્ર એક બ્રહ્મ ભાવમેં, પરમાનંદ ગુલતાન. ॥

મજનનો મહિમા.

૪૨ રાગ ધનાશ્રી. તાલ-ત્રિતાલ.

રામ સચ્ચિદાનંદ, ભજમન, રામ સચ્ચિદાનંદ. ટેકો
 જો સુમરે ત્રય તાપ મિટતલૈ, કટત ભવકા કંદ. ભજમન
 રામ ભજનસેં જો સુખ હિપજો, જનત નહિ મતિમંદ ॥
 જોતો વિવેકી વિષય વિરાગી, સોહિ પાવત આનંદ ॥
 રામ સુધારસ તહાં લૌ શીકો, જહાં લૌ વિષયાનંદ ॥
 રામ રામ ભજતે રામહી ભયો, પાયા પરમાનંદ ॥

(૮૦)

મૃત્યુ અવશ્યં ભાવી ।

૪૨. રાગ રામકલિ-તાલ પંજાબી ઠેકો.

આખર મરના હૈ બાધ મરના, (રે બલા) કાહેકું મગરરી કરના. ટેક.
ચાર દીનોંકે લિયેરે બાધ, (બલા) કયા ધાંધલ મચાના;
ધન દૌલત કષ્ટુ સંગ ન જાવે, (સખ તો) ધહાંહી છોડ જાના.-આખર.
બાધબંધુ મગાં સહોદર, (એસખ) ચાર દીનકે મહેમાના;
ગુણવંત સ્ત્રી પુત્ર હો તો બી, (રેબાધ) મોહ ઉતકા ન કરના. ,,
અપના શરીર જો બડો પ્યારા, (બલા) વહબી તો નહિ રહેના;
સ્મશાનમેં લાકર કુંક દેવે હૈ, (આખર) ખાકહી ખાક રહેજાના. ,,
પંડિત હોકે પંડિતાધ કરે, (રે બાધ) ગુમાનમેંહી બાત બોલના;
યતિ સન્યાસી પંડિત યોગી, (કાલતો) કોઇકોબી નહિ છોડના. ,,
બલાધ અપના ચાહોતો પ્યારે, (બાધ) બચ્યા વાકા બન જાના;
બડાધ અબિમાનકું છોડ કરકે, (રે બાધ) બજનમેં મશગુલ રહેના. ,,
સખહિકો જ્ઞાન વિચારીકે, (બાધ) પરમાનંદ આયે ઠિકાના;
ૐ, ૐ તો રટના પ્યારે, (આખર) ૐ હી ૐ હો જાના. ,,

મસ્ત-ફકીરની દશા.

૪૩ રાગ જલ્દો અથવા ભૈરવી—એકતાલ.

(લેતા જ્યોરે કાનુડા બીડી પાનનકી—એ લય.)

મેરા મન લગા ફકીરીમેં, ફકીરીમે ખુદ મસ્તી મેં. ૮૬૦
 યહ ફકીરી હૈ ખુદાકી ખ્યારી, ચિત્ત ઉસીમેં લગાને મેં;
 રાજ ન અક્ષા અમીરીમેં, અમીર બિચારા કૌન ગીનતીમેં. મેરા મન
 જો સુખ પાયા અદલ ફકીરીમેં, સો નહિ અમીરીમેં;
 જો સુખ પાયા રસુલ ધરકમેં, સો નહિ સૌ પુત્રનમે. ,,
 જો તો મઝા હૈ જુંપડીમાહી, સો નહિ હૈ બંગલેમેં;
 જો મઝા હૈ જંગલ માહી, સો નહિ શહેર બસ્તીમેં. ,,
 જો તો મઝા હૈ કાલી કફનીમેં, સો નહિ કોટ પાટલુનમેં;
 જો મઝા કંથા ગોદડીમેં, સો નહિ શાલ દોશાલોમેં ,,
 જો તો મઝા હૈ મોટા કપડેમેં, સો નહિ સર્જતી મલમલમેં;
 જો મઝા ટાટ બિછૌનામેં, સો નહિ મખમલ ગાદીમેં. ,,
 જો તો મઝા હૈ ભૂમિ શૈયામેં, સો નહિ સેજ પલંગમેં;
 જો મઝા હૈ કુદરતીમેં, સો નહિ બનાવટીમેં. ,,
 જો મઝા હૈ બાખરીમેં બાધ, સો નહિ લહુ પેડેમેં;
 જો મઝા નદી કે જલમેં, સો નહિ કોલ્ડ-વૉટરમેં ,,
 જો તો મઝા હૈ ઠીકરામેં બાધ, સો નહિ કાચન પાત્રમેં;
 જો મઝા લોટીમેં મુઝે, સો નહિ કમંડલુમેં. ,,
 મહબુબસેં ઉલ્લત લગાલે, કયા દુનિયાકી દોસ્તીમેં;
 પરમાનંદ માલિક મિલેંગે, તિશ્તે સચ્ચા ફકીરીમેં. ,,

(૮૨)

સદ્ગુરુશ્રીનું આવાહન.

૪૪. રાગ માઠ-તાલ જૈમટો.

સદ્ગુરુ રાયા આવો, આવો મેરે સ્વામી;

આવો મેરે સ્વામી, દયાળુ અંતરયામી.

ટેક.

“શ્રી” ગુરુ પૂજન નિમિત્તે, આયો ગુરુદ્વારે; (મૈ)

“સ” પ્રેમે મૂળ કરું હું, કૃપા કરી સ્વીકારે (ગુરુ) સદ્ગુરુ.

“દ” યા કરી સુનો અરજ મેરી, જો મન બહુ ચ્હાવે; (પ્રભુ)

“ગુ” ખત રૂપકો પ્રકટાવો તો, કયા તેરો ઘટ જાવે. (જ્હાલા) ,,

“રુ” પ તેરો હૈ અપરંપારા, નહિં તામેં કષ્ટુ ખામી; (પ્રભુ)

“મુ” ખ-ચંદ્રસે અમૃત ઝરે, ચક્રાર-મૈ હૈ કામી. (હા) ,,

“કુ” મુદિતી-લોચન હૈ મેરી, રૂપ-ચંદ્રકી આશ; (તેરી)

“ટ” કે ન જીવન જીવ-બ્રમરકા, ખીન ચંદ્ર-પ્રકાશ (અહા) ,,

“રા” જ હંસ-તુમ કીડા કરો હો, પવિત્ર “મંજુસરે;” (ગુરુ)

“મ” હા જલધિમે તરતા તરતા, લગા “ઓર”-કીનારે. (પ્રભુ) ,,

“કી” નહી અકારણ દયા મુજ પૈ, તેસેહી કરો આજ; (ગુરુ)

“જૈ” ઘોષ-પુષ્પ લાયા (પ્રભુ) તોડી, તેરો પૂજન કે કાજ. (જ્હાલા) ,,

“ૐ”-ગંધ સહ પુષ્પ ચઢાવું, “સોહમ” કા નમસ્કાર; (ગુરુ)

“પરમાનંદ” કૃપા-વર માગે, દે અપના દિદાર. (પ્રભુ) ,,

(૮૩)

“ શ્રી સદ્ગુરુ મુકુટરામકી જય. ”

રૂપ સ્તુતિ તથા પુણ્યથી પૂજન.

૪૫. રાગ રામકલિ અથવા કાલીંગડો-પંજાબી ઠેકો.

(જય જય દત્તરાજ યોગી-એ લય.)

જય જય સદ્ગુરુ સ્વામી, [૨]

જય જય યોગીરાજ સ્વામી. [૨]

“ મુ ” ખ્ય રૂપતો નિર્ગુણ હૈ તેરો, સગુણ ધરી કરી લીલા;
“ કુ ” હીત હોવે વાણી મેરી, વર્ણનતા વો લીલા. જય.
“ ટ ” રે સકલ સંતાપ મનકી, જો જય-ગુણ તેરો ગાવે;
“ રા ” જીવ-લોચને કમલ-આસને, શાંભરી મુદ્રા દર્શાવે. જય.
“ મ ” નકા વિક્ષેપ દૂર ભયા સખ, દેખી હાસ્ય-મુખ મુદ્રા;
“ કી ” નહો ગુરરાયા કૃતાર્થ મુઝે, બુદ્ધિ ભઇ સુભદ્રા. જય.
“ જય ” ધોખ-પ્રબ્ધ [યહ] અપુરું ચગણે તવ, નહી જાણું સ્તુતિ-પ્રભ;
“ પ્રેમ ”-“ આનંદ ”-“ પરમાનંદ ”, નહિ નહિ સાધન દૂખ. જય.

ધૂન.

જય સદ્ગુરુ જય, જય સદ્ગુરુ જય, [૨] જય સદ્ગુરુ જય-જય ગુરુ; [૨]
જય જય જય જય-જય સદ્ગુરુ જય, જય સદ્ગુરુ જય-જય ગુરુ. ૧.
ગુરુઐ, ગુરુઐ ગુરુઐ ગુરુઐ, [૨] ગુરુઐ, ગુરુઐ-ઐગુરુ. [૨]
ઐ ઐ ઐ ઐ-ઐગુરુ, ઐગુરુ, ગુરુઐ, ગુરુઐ-ઐગુરુ. ૨

મુકુટરામજી જે, સદ્ગુરુ દેવજી જે;

ખોસો અક્ષસ્વરૂપી ગુરુજી જય જય જય,

(૮૪)

॥ શ્રી સદ્ગુરુદેવકી જય ॥

૪૭ ભૈરવી-એકતાલ.

બોલો બ્રહ્મનિષ્ઠ સદ્ગુરુ શ્રી મુગુટરામજીની જય. ટેક૦
મુગુટરામજીની જય, યોગી રાજાની જય જય. બોલો૦
મુગુટરામતો નહિ મરા ભાઈ, સ્થિત્યન્તરકું પાયાહૈં:
સ્થિત્યન્તરકું પાયાહૈં, ઇશ્વર ગતિકું પાયા હૈં. બોલો૦
વ્યક્ત સ્વરૂપકું છોડી કરી કે, અવ્યક્તમેં રહા હૈ;
અવ્યક્તમેં રહા હૈ, નિજ સ્વરૂપમેં રહા હૈ, બોલો૦
યોગી જનોઈં એક કલ્પાન્ત, પુર્યષ્ટક રહૈં હૈ;
પુર્યષ્ટક રહૈં હૈ, જીવન્મુક્ત વિચરેં હૈ. બોલો૦
મુગુટરામ વિચરતા હુવા, બોડેલીમેં આયા હૈં;
બોડેલીમેં આયા હૈં, દર્શન મુજે દિયા હૈં. બોલો૦
“ ઓર ” નદી કિનારે આકર, ઐ શબ્દ શુનાયા હૈ;
ઐ શબ્દ શુનાયા હૈ, મુજે તો શુનાયા હૈ. બોલો૦
હમ સામાન્ય ચૈતન્ય શિવાય, વિશેષકું ધ્યાવતા નહિ હૈ;
વિશેષકું ધ્યાવતા નહિં હૈ, ચિન્તનભી કરતા નહિ હૈ. બોલો૦
(પણ) અહેતુક-કૃપામેં વિશેષ, દર્શન મુજકું દિયા હૈ;
દર્શન મુજકું દિયા હૈ, ઐશ્વર્ય શુનાયા હૈ. બોલો૦
પરમાનંદ બલિહારી ઉસ, ઇશ્વર સ્વરૂપકું હૈ;
ઇશ્વર સ્વરૂપકું હૈ, મુગુટરામજીકું હૈ. બોલો૦

ਗੁਮਛੀ ਫਿਰਲੁਘਗਲੰ ਝਛਲਾਧੇ, ਸਾਰੇ ਅਵਸਾਦ ਰਾਧਾਧੇ;
 ਤਾਲੁ ਕਰੇ ਸਾਝੇ ਸੁਮਾਰ... ...
 ਗੁਮਛੀ ਬਿਝ੍ਯੁ ਰੁਪ ਧਰਾਧੇ, ਸੰਥਾ ਜਗਾਤਲੀ ਨਿਬਾਨਿ ਕਰਾਧੇ;
 ਗੁਮਛੀ ਕਰੇਤ ਸੰਛਾਰ... ...
 ਹੋ। ਜਗਾਤ ਤੇ ਘਾਹਿ ਝਾਰਲੁ, ਗੁਮਛੀ ਝੀਧੇ ਛੁੱਧੇ ਹੋ। ਖਾਰਲੁ;
 ਗੁਮਛੀ ਕਰੇਤ ਸੰਛਾਰ... ...
 ਸਾਧ ਅਵੇਸੇ ਗੁਮਛੀ ਘਲ ਹੋ।, ਸਾਧ ਘਲ ਹੋ ਗੁਮਛੀ ਅਧਾਧ ਹੋ।;
 ਗੁਮਛੀ ਸੁਧ ਤੇ ਅੰਤਾਰ... ...
 ਪਰਘਾਨੰਦ ਧੁੰ ਗਾਤ। ਹੈ, ਯੇ ਸਾਰਲੁ ਧੇਰੀ ਘਾਤ। ਹੈ;
 ਮਿਥੇ ਸੁਭਾਤਕਾ ਕਾਰ... ...

(૯૫)

॥ પ્રમુ મહિમા ॥

૪૯ રંગ-આશાવરી-ચિત્રાલ.

પ્રભુ તેરી મહિમા અપરંપારે ટેકે
અદ્ભુત હૈ તુમારી માયા, નહિ પાર કીસીને પાયા;
અધિમુનિ ગયે સખ હારે પ્રભુ
ભૂમંડળ આરે તારે, તારાપર જગ જડ સારે;
તુમહીકા રહે મુકારે ”

॥ રામ બોલો માર્દ રામ ॥

૪૯ ભૈરવી-એકતાલ.

- રામ બોલો ભાઈ રામ બોલો. (૨)
- રામ બોલો ભાઈ રામ બોલો. (૨) ટૂંક૦
- દુનીયા કહે મરતે બખત, રામ બોલો ભાઈ રામ બોલો;
સાધુ કહે જબલગ જીવો, રામ બોલો ભાઈ રામ બોલો. ૧. રામ૦
રામ રામ રટતે રહો, જબલગ ઘટમેં પ્રાણ;
કબલું દીનાનાથકી, ભનક પડેગો કાન. ૨. રામ૦
- રામ નામકી લૂંટ હૈ, લૂંટ સકે તો લૂંટ;
પીછેસેં પસ્તાયગા, (જબ) પ્રાણ જાયગા છુટ. ૩. રામ૦
- રામ ઝરોખે બૈઠ કર, સબકા મજરા લેત:
જૈસી જીનકી ચાકરી, તૈસા તીનકો દેત. ૪. રામ૦
- તીન નામ હૈં બ્રહ્મકા, ઐં, સોઽહમ્, રામ;
છષ્ટ ભેદસે જપતે હૈં, ન્યારે ન્યારે નામ ૫. રામ૦
- જ્ઞાની સોઽહમ્ કહતે હૈં, યોગીહું ઐંકાર,
ભક્ત રામ રટતે હૈં, કહે કબીર ખીચાર. ૬. રામ૦
- ગમ કહેા ઐં કહેા, દૃષ્ટ આનંદ કંદ
જામે ઉપજે આનંદ, મોઘ “ પરમાનંદ ” ૭. રામ૦

સત્ત્રિહ આનંદ ધન, સ્વરૂપે હું તો, સત્ત્રિહ આનંદ ધન ટકો
દેશ અબાધિત, કાલ અબાધિત, વરતુ અબાધિત સન.—સ્વરૂપે
સર્વ પ્રકાશક સર્વ નિયામક, અનપેક્ષિત યોતન.”

પ્રિય હું પ્રિયતર, પ્રિયતમ પેતે, પ્રેમારૂપે હું પ્રસન્ન.”
આદિ રહિત હું, અંત રહિત હું, નાશ રહિત ત્રિહ ધન ”
રથાવર જંગમ માણી પદારથ, માધિક મમ દર્શન ... ”

વિશ્વ સમસ્ત છે કલિપત સુજમાં, જેમ રંજરજુમાં ભુજંગ ”
અગમ અગોચર, ગુરુગમ ગાચર, સાધન સાધિક મન. ”

કલેશ રહિત હું કેવળ સુખમય, જાણે અનુભવિ જન....”
પુરુમાનંદ દેવ ગુરૂ કૃપાથી, લીધો લક્ષ કથન... ..”

(૮૭)

“તત્ત્વમસિ” કે વિચાર, મહાવાક્ય વિચાર. ત્રિપદમયિ

‘તત્’ પદ હશ્વર, ‘ત્વ’ પદ જગહી

“અસિ” પદ અહિ નિહાર..... ત્રિપદમયિ

તું સપમેં, સપહી ગુજ ભીતર;

આપક એક અપાર.... ત્રિપદમયિ

.

નિજહીમેં નિજકે ભૂલી રહ્યા છે;

નિજહીમેં નિજકે સમાર.... ત્રિપદમયિ

ગુરૂકૃપા પરમાર્નવં ખતાવે;

તપ ભવજલ હોય પાર.... ત્રિપદમયિ

પર રાગ કુનાશી-વિતાલ

રામ-શૂન

૫૩ રાગ ઝીઝાદી-પંચમી ટુંકા.

ભજો રામ ભજો રામ ભજો રામનેરે. (૨)

ભજો રામનેરે, મૂકી સ્વમાનનેરે. ભજો રામ

ભજો રામ રામ રામ, ભજો રામ રામ રામ; (૪)

રામ રામ રામ રામ, રામ રામ રામ રામ. (૬)

પર રાગ. ધનાશ્રી-ત્રિતાલ.

બ્રહ્મ વિચારે મન, વિરાગ્યું જેનું, બ્રહ્મ વિચારે મન, ટેકું
 તાપ ત્રિવિધ નહિ તેને તપવે, શક્તી સમ શીતળા અંગ. વિરાગ્યું
 ઇંદ્રાદિકથા અતિ સુખ એને, નિશદિન આનંદ ધન. વિરાગ્યું
 રવર્ગ અને અપવર્ગ અધિક નહિ, ન્યુન નિરંજન વન વિરાગ્યું
 પુત્ર કલત્ર અધિક નહિ લેશે, સમળે સમ દર્શન. વિરાગ્યું
 જગદાકાર ન થતિ જેની, સ્વરૂપમાહિ મગન. વિરાગ્યું
 આપ ફેતાર્થે હતી અન્યાર્થે, અર્પે તન મન ધન. વિરાગ્યું
 જન્મ મરણ તેણે નકિક કાપ્યા, જવન ચુકત સદન વિરાગ્યું
 સત્ય સંકર્ય જીતે દ્રિય ત્યાગી, નિર્વાસન દૃઢ મન. વિરાગ્યું
 સાધન બોધની અવધિ હતી, ધણુ, મંત સેવાનુ વ્યસન. વિરાગ્યું
 પરમાનંદ ભવ તારક ગુરૂં, નિત્ય રહે હું હું પ્રસન્ન વિરાગ્યું

શ્રી બાલકૃષ્ણના ગુણાનુ વર્ણન

૫૪. “લાલ વારે આવે તો વહેલો આવજો રે” એ લય.

ચાલો જમએ ગોકુળ રૂપ ગામમાં રે,
ઝહારો વહાલો વસે છે નંદ ધામમાં રે. ટેકો

ભાર જૂનો! હિતારવાને આવીયા રે,
ગોપ રૂપે દેવોને સાથે લાવીયા રે. ચાલો

ધન્ય ધન્ય મશેદાજી માત છે રે,
બાળરૂપે શ્રીવર સાક્ષાત છે રે. ચાલો

ચરણ કમળ દીસે છે રઘિયામણ રે,
નેપુર સુંદર મહેરાવ્યાં મોહામણ રે. ચાલો

(૮૯)

રામ રામ-રામ, રામ રામ-રામ; (૪)

રામ રામ રામ રામ, રામ રામ રામ રામ. (૪)—

—(સૌ સાથે, અનેકવાર) ભજો રામ

વાદિમક શબ્દોની બીજ જાતિ, રામ ભજનથી થઇ પડ્યાની.

નાત જાત પર બાવ નથી, હો ભક્તિ વ્હાણી રામનેરે. ”

રામનામે પર્યટ તાર્યા, અનેક ભક્તોને ઝોખાર્યા,

જાણો હો, પણ મોહ્યા આમ દામને રે ... ”

મરત ખનો સૌ રામ ભજનમાં, જરૂં પડે ના યમ સદનમાં;

મેલ શાનુ જંગળ, નિસ્ય ભજ રામનેરે... ”

(પ્રથમની છ લીટીનું પૂનરાવર્તન)

કટિયે કિંકણી કનક તણી છે ધરી રે, અતિ સુંદર કીધી છે કારીગરી રે.	ચાલો૦
બાહે બાળુબંધ બાંધ્યા રત્નો તણા રે, શોભે કૌમુદી હૃદય વિષે નાહ મણા રે.	ચાલો૦
વનમાળા વિશાળ કંઠમાં ધરી રે, અધિક શોભે શૃંગાર એથી કરી રે.	ચાલો૦
શોભે મોરલી નાળુક હરિ હાથમાં રે; દીદી વિશ્વની સુંદરતા મારા નાથમાં રે.	ચાલો૦
શ્યામ નીરખે છે મુખ મલકતું કરી રે; દાત સુંદર દીસે છે દાડમ કળી રે.	ચાલો૦
કાને કુંડળ મકાદૂત પહેરીઆ રે; નકવંસરના તેજે મન હેરીઆં રે.	ચાલો૦
ભાલં તિલક વિશાળ કેસર તણુ રે; અંજે અત્તર ઉત્તમ બહેકે ધણું રે.	ચાલો૦
વાળ વાંકડીઆ શિર પર ફરફરે રે; મયુર મુકુટ શ્રીજીનો મન હરે રે.	ચાલો૦
શ્યામ સર્વાંજે સુંદાર શોભતા રે; નરનારી નીરખી મોહ પામતા રે.	ચાલો૦
ગોપીવૃંદ પૂજન માટે આવતા રે; કુંકુમ અક્ષત ને પુષ્પથી વધાવતાં રે.	ચાલો૦
છાઠ રહ્યો આનંદ નંદ આંગણે રે; જશ બોલે બંદી જન બારણે રે.	ચાલો૦
મંતો એકવાર કૃષ્ણ જય બોલજો રે; શ્યામ શનુ હૃદયપદ બોલજો રે.	

૫૬. રાખ. ધનાશ્વી-ત્રિતાલ

ગોવિંદ કુંભલુ હરિ, ગ્રેમે બજો. ગોવિંદ કુંભલુ હરિ. ૮૬૦
નહિ મળે અ-સર કરી, ગ્રેમે બજો ગોવિંદ કુંભલુ હરિ.
કાયા કાયા કુંભના જેવી, તે શુ મમતા ધરી.....ગ્રેમે બજો
સગાં સખંધી મિત્રો ગયા જે, તે નવ દીસ કરી.....”
અપાયુષ હે દેહ અપણો, જાણો સગર લહરી. ”
જે જન મોહ્યા તે સહુ રોયા, લક્ષ યોગ્યસી દેહ ધરી. ”
કરી લે સાર્થક સમુ આ દેહનું, હૃદયે પ્રણનું આન ધરી. ”

(૫૨)

૫૫. રાગ ધનાશી-ત્રિતાલ

રામકૃષ્ણ ગોવિંદ, અજ્ઞે રામકૃષ્ણ ગોવિંદ. ૨૬૦

તજ જગતના કંદ, અજ્ઞે રામકૃષ્ણ ગોવિંદ.

જે જે જ્યેએ હો સૃષ્ટિ વિષે તું, સર્વ માયાના બંધ. અજ્ઞે.

માત પિતા સ્ત્રી સુતને બાધવ, મળ્યા ફલુનુંબંધ. ”

જનું પડશે સર્વને મૂકી, પ્રેરે થતા સંબંધ. અજ્ઞે૦

માટે ચેત ઝડ સમય વિચારી, બુદ્ધીશ મા રહુનંદ, ”

પ્રભુ સમરણી ઉરમા મકટે, આનંદાનંદ આનંદ. ”

શાવુ સજર થા હરદમ રટવા, રાધાવર ધુજર્યંદ ”

(૯૨)

પા૭. રાગ ધનાશ્રી—ત્રિતાલ.

ગુર વિણુ ગમ નવ પડે, ગ્રાણીઆ ગુર વિણુ ગમ નવ પં
ભલે જગત આથડે... .. પ્રા
પરંપરા ગુર તણી પૃથા છે, એ વિણુ કાજ બગડે;
ગુર વિનાના ભવસાગરમાં, દુઃખી થઇ રડવડે.
બાલપણે માબાપ ગુરથી, ઉચરતાં આવડે;
યુવાનીમાંએ વિદ્યાગુરથી, સુવિદ્યા સાપડે.
વૃદ્ધ પણે ધર્મગુર બોધેથી, સહેજે સમજણ પડે;
પણ મનડું દરે એવી શાન્તિ, વિના મન તરફડે.
શ્રવણ અધ્યયન મેં કર્યું બહુ પણ, શાન્તિ નામ નવ જડે
પૃથક પૃથક સર્વે બતાલાવે, મન સંશયમાં પડે.
બ્રહ્મનિષ્ઠ સદ્ગુર મળેતો, ભવનો ફેરો ટળે;
બ્રહ્મ સાથે તદ્દરૂપ બનાવે, શ્રી સદ્ગુર જ્ઞાન વડે.
એવા ગુર શ્રી મળ્યા શત્રુને, પૂર્વ પુન્યની વડે;
તરવાનું શ્રીગુરએ બતાવ્યું, બ્રહ્મ નામ નાવડે.

પા૮. રાગ ધનાશ્રી—ત્રિતાલ.

૫૯. રાગ સોરઠ—ત્રિતાલ.

હરિૐ અંતરયામી અમને સુખુદિ આપજો રે
કુખુદિ કાપજો રે.

૨૬૦

અસાર અા સંસારે લોભાઇ, જાણી ખરી સ્ત્રી પુત્ર સગાઇ;
મમતા વધતી દિન દિન એવી દબાવજો રે. હરિૐ
અકળિત માયા પ્રભુ તમારી, મુક બહાદિ ગયા જ્યાં હારી;
એવી અટપટી માયાથી છોડાવજો રે. હરિૐ
યોગી ભક્તો! જે અનુભવે કહિ છે, સ્વરૂપ એવું ચિત્ત યહો છે;
દર્શન દહ તે રૂપે શરણે રાખજો રે. હરિૐ
રટના નિશદીન નાથ તમારી, કરવા બળ આપો ગિરિવારી;
અરણ સેવક શાગુની પ્રભુ ઉર ધારજો રે. હરિૐ

૬૦. રાગ ઝીઝઝી—તાલ દાદરૌ.

“ દીનન દુઃખ હરેન દેવ ” એ લખ.

દયાળુ રામ રાજ ભરોસો આપ ભારી.

ભરોસે આપ ભારી, ભવસિંધુ લો ઉતારી.

દયાળુ

(૫૩)

અમોઘ ઉપાય આ કલિયુગમાં, બજન સમો ન મળે. ”
દામ ન ખેસે મલુન। બજનમાં, બજન ભાવુ કાં ન રળે. ”
આયુષ્ય એળે ચાલ્યું જાયે, બજન વિના પળે પળે. ”
જન્મ મરણ દવ સંચરોચરમાં, બજન વિના મંજળે. ”
હિરણ્ય વિરલા મીનુ એ દવથી, મલુ બજનના બળે. ”

૬૧. રાગ ઝીઝાડી—એકતાલ.

“હૈયાના યુદ્ધા હરિ” એ લય.

અા દુનિયા જરૂરી, મનહું લ્હાં કેમ મોલું.

અહાં અહાં કરતા આપુ, જીવતર એજે ખેલુંદે. અા દુનિયા

અા કાયામાં શું લાભાયે, વિચારી જે મન લ્હારા;

હાડ માસને રૂધીર તણા અા, બની રહ્યા મિનારાદે.

સગા સુંબંધા સૌ સ્વારથના, અંતે અળગાં રહેશે;

જમના મારે નહિ મૂકાવે, હશે તે વીણી લેશેદે.

ગાડીવોડા માલ બજના, નહિ આવે ગુજ સાથે;

યાપ પુણ્યના હિસાબ લેશે, જે કીધા તે લાથેદે.

જાદુગરની બાજી જેવા, ખેલ જગતના ખેલડા;

(૯૪)

ગૌતમના શ્રાપે અહરિયા બનીતી શક્યા;
બનાવી દીધી અહરિજે, ગૌતમ સુનારી.
”
ચાટ નિસ જોતી રામ રટતી સ્થાપરી નારી;
પ્રેમે એંદા બેર ખાઇ, લીધા એને તારી.
”
અતર્વાણી ગજની દુણી, અંત વેળા જાણી;
ધાયા તે સમય પ્રભુ, આપ હડી રવારી.
”
રીઝયા મુલિ તાડુલે, મારિદ દીધું ટાળી;
કંચનના મહેલ પ્રીધા, બ્રહ્માનું હીત ધારી.
”
ભાવે બજે શ્રીવર દેશે, આવાગમન વિદારી;
શ્રીરામ રવામિ શાવુ તણા, ભવ રોગ દા નિવારી.
”

“ તારો નેડો લાગ્યો મુજને ” એ રાગ.

ધન્ય ધડી મુખ દિવસ આજનો, સંત પધાર્યા ખારણિ;
સંત પધાર્યા ખારણિ, મંગળ કરવા કાગણિ. ધન્ય

સંત રૂપે શ્રી ગુરુ પધાર્યા, ધર પાવન મુજ કીધું રે;

સંત તણા મંગળમય રૂપે, મન માફ હરી લીધું રે. ”

અરણ્ય પખાળી અરણ્યમૃત લઈ, તનના તાપ સમાવું રે;

પાવનકર્તા સંત મહુન, અરણિ શીશ નમાવું રે. ”

સર્વે તિર્થ મ્હારા સંત અરણ્યમા, ગગા યમુના કાશી રે;

સંત અરણ્યના રમણ વડે, મુજ પાપ ગયા સૌ નાશી રે. ”

સંત કલપતરૂ શીતળ છાયા, જે જન આશ્રય કરશે રે;

શાન્તિ દાતા સંત કૃપાથી, સર્વે કાર્ય સુધરશે રે. ”

સંત સમાગમ ફલભાષા, અહોભાગ્ય તે પામે રે;

સંત તણા વચનામૃતથી શાન્ત, જનમરણ્ય દુઃખ વામે રે. ”

(૯૫)

” વાણીસલાં કંઈ વાર ન લાગે, પાણીના પરપોટારે.
જંગળ જંગલી મરતાં સુધી, ધડીક ધુરંમદ લેજે;
” ઝાણુઓ જે આપ્યું તેમાંથી, દાન સુપાત્રે દેજે.
” મનુષ્ય દેહ દેવો માગે છે, સાર્થક જોનું કરજે;
” પરકાજે આ જૂદી કાપા, પડે તો પડવા દેજે.
” મૃકીને પંચાત જગતની, સદ્ગુરૂ શરણે જાને;
” શાન્ત થશે ત્રિતાપ શત્રુ ગુજ, શ્રીહરિના ગુણ ગાને.

૬૨. રાગ. બહુલ-સ-એક તાલ.

૬૪ રાગ જલ્દો-એકતાલ.

“ તમે હજીવે હોયો છાંકારે ” એ રાગ

પ્રાણી માત્ર, પ્રાણી સંસ્કૃતિ, અવગણના કાઠની ન કરજો. ૨૬.

હિંમત નીચ પોતિયા જન્મ લે, સૌ પોતાના કર્મ;

તેથી તેમને નિંદવાં એવો, નથી આપણો ધર્મ રે. અવ.

(૯૬)

૬૩. રાગ ખજસ—ઝોકતાલ

“ તારો તોડા લાગ્યો મુજને ” એ રાગ.
 લહારે શરણે અપ્યો પારા, ગોવિંદ ગોપાળરે,
 ગોવિંદ ગોપાળરે, દીનના દયાળરે. ટેકો
લહારેં

અધમાત્યરણી હું છું રવાણિ, મદાધને વળી કામીરે;
 ક્રાધ લોભને લાલચથી મુજ, પાપવૃત્તિ દીલ જામીરે. ”

અનોક પાપો મેં ક્રીધાં છે, શિક્ષા તે શી થાશેરે;
 ઝોકાતે હું કર્યો ખજારા, સંભાંડે જીવ જાસેરે. ”

નથી કર્યું મેં કિર્તન દર્શન, વળી ન ક્રીધું દાનરે;
 આખર ખજારી શી ગતિ થાશે, વિસાપાઈ જગવાનરે. ”

ક્ષમા કરો સેવકને વહાલા, ગુન્હા થયા બહુ બારેરે;
 અધમેાદધારણુ ભિરદ તમારું, આપ વિના કૃપણ તારેરે ”

કયા જરૂં ને હવે શું કરવું, મતિ મુઝાણી ખજારીરે;
 દયાનિધિ હું શરણુ તમારે, લેજો શનુને તારીરે. ”

દ્રુપ રાજા. હૃદ્દા.-એક તાલ. ‘‘ ખાણીખાવ મળુના’’ એલય.

તમે હળવે હોડી છાંકા રે, તમે ધીમે હોડી છાંકા રે;

બવસાગર ધણો તોફાનીતમે

બવસાગરમા હોડી તરતી, ફરતી અનંદ લેવા;

માહિ વસે છે મહાન જળચરો, કામ કાધાદિ નેવારે. તમે

સંભાળ હવડા હોડી તારી, રખે અરાખે ચડતી;

સાવધ રહેજો તુંબુ અરાખે, નહિતો ઘાશે ફળેતીરે. તમે

સતસંગનો જ્યાં સદ અદાવ્યો, હોડી આવી પુરમાં;

વૈરાગ્યનો. ત્યાં વાપરો વાયો, આનંદ ઉલટ્યો ઉરમાંરે. તમે

બવસાગરમાં કિંચ ખાણી, વિચારી મઅહ અરુનો;

નિમિદ્યસ્તી. રાષ્ટ્ર એવાય અહીનો, મન નિમહિ ત્યાં ફરજોરે. તમે

જા.પ્ર.પ્ર.
૧૫૨

(૯૭)

પ્રથક્ પ્રથક્ મણિકા માળાના, ઝોક દોરે પડેવેલા;
સર્વ જીવોના ધટમાંહિ તેમ, શ્રી હરિ હજર વસેલારે. અવન

પહેરણ ટાપીને પાપજનમે, ધાટ જુજવા જાણો;
પહેરનાર સર્વેનો ઝોક છે, પ્રભુને એમ પિછાણોરે. અવન

સમદૃષ્ટિ રાખે સર્વે પર, પૂર્ણ જ્ઞાની એ કહીએ;
એક બતાવે ઝોક બીજામાં, તેથી દૂરજ રહીએરે. અવન

સમ વિષમનો એક ટાળજો, પ્રભુને લાગશે ખારા;
ઝોક તાતનાં શાનુ છે સૌએ, ગણશે ન મનથી ન્યારારે. અવન

૬૭. રામ જલસા-તાલ પંજાબી રેકા.

“ રામે રામ રોતે ” એ રાહ.

સંતો! રામ ઝેશી જગમાં નહિ મરવું અવતરવું, રેકાં
નહિ મરવું અવતરવું, નહિ યોધાશીમા ધરવું. સંતો!
રામ નામનો અહિમા મહોટો, પતીત પાવન થાયે રામ;
કરેણી રૂચી અજમેળાની, નામે વૈકુંઠ જાયે. સંતો!
ન્હોતી જાણતી વૃત નિયમેતે, વનમાં શબરી નારી રામ;

૬૬. રાગ શુદ્ધા પહાડી—તાલ એમદા.

“ ધન્ય જેણે હરિગુણ ગાયા ” એ લય.

નાથ તમે સાથ પહાડી રહેજો, સંકટ સમે, નાથ તમે સાથ પહાડી રહેજો. ટક
વિનતિ એ પહાડી ઉર ધરજો. સંકટ સમે

અપ્રુધ અસાન બાળ હું આ સંસારનો;
નાથ નિર્ભાવી મને લેજો. સંકટ સમે

કામ, ક્રોધ, લોભ, મોહ, અત્સર ને માયા;
બાળને અધ્યાત્મી એથી લેજો. સંકટ સમે

જ્ઞાન, દાન, બકિત તણા ઉત્તમ વિચારો;
હરજી હમેશા મને દેજો. સંકટ સમે

ભકતોના બારા મણુ માગે શત્રુ એટલું;
મરણાન્તે સાનિધ્યે રે'જો. સંકટ સમે

રામ દંટણથી મહાપદ પામી, નામતણી બલિહારી. મંતો૦
 વનચર જાતી હનુમાનજી, દેવ થઈ પૂજ્યા નામ;
 જીવનણી કયા વાનો કરવી, જડ જલમા તરાયા. મંતો૦
 નિશદીન જંતું ધ્યાન ધરે શીવ, મરત બની દલાશે રામ;
 વિસરીશમાં એ રામ હૃદયથી, શનુ બજાવશે શ્વાસે. મંતો૦

૬૮. રાગ જોનપુરી—ત્રિતાલ.

“ આવો અરે સૌ આવોરે ” એ રાગ.

જોયું નહિ સુખ જગમાંરે, દુઃખીઓ છે સૌ સંસાર.
 મસાર દુઃખથી તરવાને, પ્રભુ વિના નહિ આધાર ટેક૦
 સંસાર છે દુઃખ દેનારો, સુખ બિ દુતણો ઉમારો;
 ઇન્દ્રવરણા જેવો ધારોરે. દુઃખીઓ૦
 દુઃખ આકતણું છે ધોળું, થાય મૃત્યુ ભસે પીએ થોડું;
 સમજો થયુ નથી મોડુંરે. દુઃખીઓ૦
 ધન ધામ સહુ અલિંગ રહેશે, ખાલી લાયે નિકળું પડશે;
 કાલ સગુ નાંદ મંત્રોરે દુઃખીઓ૦
 જાણે ભાવે શ્રીધનશ્યામ, એ પરમાનંદનું ધામ;
 છે છેવટનો વિશામરે. દુઃખીઓ૦
 કહે વેદ પુરાણ પોકારી, જો દ્રઢતા હોય તમારી;
 સંસાર તારો મન મારીરે. દુઃખીઓ૦
 શનુ સદગુર પાસે જાઓ, શુદ્ધી જ્ઞાન કૃતારથ થાઓ;
 પછી આનંદે હરિ ગાઓરે. દુઃખીઓ૦

७०. २।१-भा६-श्रु३वा६.

ક્રાપ મને ફેલાય અતારે, એ મુરલી વાજે, ક્રાપ મને ફેલાય અતારે.
 રંગી મુરલીએ મેહું, અપિલ અક્ષાંડ ભાપ;
 લેહું ક્યું ગોદંડિયું, વધુ ના અતારે. એ મુરલી●

આવરી બનેલી નિકળા, ધરમાળી જે પાએરિ;
નાદે નાદે નાશે, ઝુબે બોલે રૂપામ અવો.

મથા મહા તરવરને એ, મૂંછે મહોડ સાહેર;
કાલ તો ખતાવો દયા લાવી, મહારો મારો.

(૧૦૦)

૬૯. રાગ-કાલીગરો-એકતાલિ.

“કેહાલ એમી અંશ અવતરે” એ લખ.

અન તું શીદે અનસુખા કરે, પ્રભુએ ધાયુ' હિમ્મ તે બરે-ટેક
ધરી પગની તને બબર નથીને, મનથી મેહલખ અણિ;
મુળમાં પાલ મજે નહિને, લાખે લેખા ગણિ.....પ્રભુ
આ કરુ' મેં, તે કરુ' મેં, મિથ્યા બકવા કરે;
ધાયુ' ધરણીપતિનું થાગે, હુંપદે મરડાલ મરે.....પ્રભુ
ધરીમાં છાંયડો ધરીમાં તડકો, વાદળ ભૂ પર કરે;
સુખદુઃખ તેમ આવે તે જાગે, રેંદ તક જોમ કરે.....પ્રભુ
ઉદય તેનો અસ્ત થવો છે, વિશ્વ નિયમ એ બરે;
ખિલ્યું તે નિશ્ચે કરમાશે, કેા કાળે નવ કરે.....પ્રભુ
કાળ તણી અતિ પ્રચંડ શક્તિ, ખાણી માત્ર પર કરે;
પ્રભુ શરણે જાશે તે બચશે, શત્રુ શાને તું રહે.....પ્રભુ

(૧૦૧)

પગલે પગલે કૃષ્ણને જોતું, જાય ગોપીવૃન્દરે;
બેઠ થઈ યમુના તીરે, લઈ લ્યોને લહાવે. ”
રાસ રમાડી સહુના, મનોરથ પૂર્ણ કરીઆ;
હવે વારી શનુની તાપ, ત્રિવિધી સમાવે. ”

૭૧. રાગ-ગોડી-તાલ દીપચંદી.

“ નાથ કેસેં ગજકે બંધ ” એ રાગ.

ભજો સંતો ભાવ થઈ યદુરાય, જેથી જનમ મરણુ ટળી જાય. —ટેક૦
બાળપણમા ધ્રુવે ભજ્યા, કષ્ટ વેડી રતનાય;
દર્શન સાથે અચળ પદ પામ્યા, સફળ કરી નિજ કાય...ભજો
પ્રભાદ નિજ તાત વિરહ થઈ. ભજના શ્રી જગરાય;
સ્થંભે પ્રકટી ભક્ત ઉગાર્યો, રહાય થયા નૃસિંહરાય. ”
હુંડી, મામેર, શામળશાનો વિવાહ, એવાં કંઈ કામે સદાય;
પૂર્ણ કર્તા ભક્તાધિન થઈ, નરસીના રણુછોડરાય. ”
ભાવ થઈ સર્વે અર્પણ કીધું, રાજ્યસહિત નિજ કાય;
થઈ છડીદાર રૂપે શ્રી નાથે, રક્ષણુ કર્યું બળિરાય. ”
ભક્ત તમારો કહીને વિભિષણ, શરણુ આવ્યો રઘુરાય;
લંકેશ મારી રાજ બતાવ્યો, શરણુગત કરી રહાય. ”
લગ્ન લેવા દ્રુપદ સુતાની, કૌરવો મન હરખાય;
વિનતિ શુણી વિકૃતે ચીર પૂર્વા, ઢાંકી દ્રૌપદીની કાય: ”
આધાર છે અવિનાશી તમારો, આ જૂદા જગતી માંલ્ય;
દસ શનુ ઉરની ઉલટથી, ભક્તિ ચરણુની ચાલ. ”

૭૩. રોગ અરવો-તાલ ખેમટો.

“મોડો પીડયો આગ્યો, ખાવાનું કંઈ ના લાગ્યો.” એ લખ
મળતે પ્રેમે લગશે, તે રહેજે લગભગ તરશે;
મોટો થોતો મળુ લગ્યામાં સાર છે. ... ૨૬૦
જે જે દીન જશે, તે પાડા ન દેખાશે...મોટો થોતો
પુત્રને પરિચાર, આવે ન કામ લગાર
સ્વાસ્થ્યના સૌ ખેલી, અતે મેલે છે રક્ષી... ૨૬૧

(૧૦૨)

હરે, રાગ-કાફી-લાલ પંજાબી રહેા.

“આપામાં મનહું મોહ્યુરે, પામર ખાણી. ” એ લખ.

દાર્વા કહેં શું તુજથીરે, નંદના લાલા;

તુજ ગતિ કળાય ન મુજથીરે, નંદના લાલા.

દાર્વા૦

ગુણ ગણતામા થાકયા, અજ નાંદ શારદ શીવ;
તો વહે શું પામર જીવરે, નંદના લાલા.

”

હીમલ હું સવે હાયેઈ, ના પહોચ્યો પુલ્કિ ખારી;

શીદ કરવી વ્યર્થ લવાગરે, નંદના લાલા.

”

રાહ ખતાવો મુજને, એ અરર ખારી રવાખી;

હું જરૂ પુલ્કિનો મામીરે, નંદના લાલા.

”

અંતરમાં પ્રભુચો પ્રેમ, જા સદગુરજને સરણિ;

હરશે મયા આતરણેરે. નંદના લાલા.

”

સંકલ્પ થયો જ્યાં મનમાં, મળીયા પરમાનંદ રવાખી;

વૃત્તિઓ શાનુની વિરામીરે. નંદના લાલા. ”

પ્રભુને બળ લેને મારણી, વૃથા શીઃ ખુવે જાંદગાની. ૮૬૦

કરી યરી નહિ મળે આ માનવ તન, કરી લે કણક કમાણી,
રંગી પગી રલ્લેા શું જોઇ માયામાં, મિથ્યા વલોવ માં પાણી;
થશે ભવ આ ધુળધાણી. પ્રભુ

માનવ જન્મ છે હરિ બજવાને, નહિ બનવાને સેવાણી,
યાદ કરું કાલ ગભવાસને, વાત જો કેમ વીસરાણી;
બજશે તું સાર ગપાણી. ”

ત્રિતામણી આખો ગુજ હાથે, ઝવેરી ગુજને પ્રમાણી,
થઇ ન પરિક્ષા તેની ગુજથી, ફેંકી દીધો કાચ જાણી,
બલે પૂરે રૂવે રાગ તાણી. ”

સમજ હજ પણ જઇ ગુરે શરણે, પ્રભુને લે તું પિછાણી,
શિખ શાનુની ધરીને હ્રદયમાં, હરદય રટ વજરદાણી,
પરેપરી ગોજ કમણી. ”

(૧૦૩)

અહાં અહાં કરતાં, દીકાં વહાલાં કંઈ મરતાં ...માટે એતો॥
કાઠાધિપતિ કહાવે, પણ સાથે પાછ ન આવે ... ”
અહીંનું અહીં સહિ રહેશે, એકલું જાણું પડશે ... ”
આવ્યારત! મૂંઝીવાળા, જમણું મૂંઝી ઉઘાડી ... ”
પાપ પુન્ય હાથે, કીધેલા આવે સાથે ... ”
શાનુ કહું પોકારી, હો ગતિ કાળની ન્યારી... ”

૭૪. રાગ. હિંદી-તાલ દીપચંદી.

(૧૦૪)

૭૫. રાગ ગઝલ-તાલ પંજાબી ડોકો.

મહારે તો એક રામ સ્વામિ, ખીજનું શું કામ છે. ટેક૦
ખીજનું શું કામ છે, સ્વામી રામથીજ તમામ છે. મહારે૦
જર જમીન ને જોર એ સૌ, જગના જૂઠા દમામ છે. ”
કથીરને કેમ કંચન કહીએ, મૂલ્ય જેનુંજ બદામ છે. ”
ખોટાં ને ખરાં જાણુ માં એ, અંત વેળાએ નકામ છે ”
પ્રિત બંધાઇ પ્રેમી સાથે, પ્રેમી મહારે શ્રીરામ છે. ”
અજરામર શ્રીસ્વામી મળ્યાથી, સદા શત્રુને આરામ છે. ”

૭૬. રાગ ભૈરવ—એકતાલ.

મળ્યુ માનવ તન ભક્તિ કરવા, ભક્તિ કરવા, હરિને સ્મરવા. ટેક૦
ગર્ભ વિષે તેં કોલ કર્યો છે, ભજન કરી ભવ જળ તરવા. મળ્યું૦
વાત વિસારી ગર્ભ તણીને, બની ગયો તું બેપરવા. ”
સ્ત્રી ધન પુત્રના સ્નેહે કરીને, ગર્વ થકી લાગ્યો ફરવા. ”
દાન ધર્મ શુભ કર્મ કયું નહિ, સમજ્યો ધન બેગું કરવા. ”
પસ્તાવો થાશે બહુ તુજને, જ્યારે પડીશ તું તો મરવા. ”
મેલી જંજાળને સજ થા શત્રુ તું, પ્રભુ ચરણે મસ્તક ધરવા. ”

(૧૦૫)

૭૭. ભૈરવી—ત્રિતાલ.

પ્યારે 'હરિઐ' 'હરિઐ' ભજને, તારી વૃથા લવારી તજને. ટેક૦
જાણ પ્રવાહ સમ આયુષ્ય તારું, જાય વહી તું સમજને;
ચેત હજુ પણ વખત હાથ છે, ગોવિંદ ગોવિંદ રટને. પ્યારે૦
કૃષ્ણ કૃપાએ મળ્યો માનવ દેહ, અપ્તર ભક્તિનં સજને;
ભૂલ્યો તો ચોર્યાશી કરતાં, પડશે દુઃખ અહુ તુજને. ”
શક્તિ શરીરમાં છે ત્યાં સુધી, નાથ નિરંજન રટને;
વૃદ્ધપણે તુજ હાડ ધ્રુજસે, થશે નહિ રજ ભજને. ”
શીશ નમાવી પ્રભુ ચરણનું, ધ્યાન હૃદયમાં ધરને;
ચિન્તિ શાનુની શ્રીવર આપો, ભક્તિ ચરણુની મુજને. ”

૭૮. ભૈરવી—એકતાલ.

તું રામ સુમર કયો સોતા હૈ,
ફિર મનુષ્ય જન્મ નહિ આતા હૈ. તું રામ૦
પૂર્વ પુન્યસેં તન ધન પાયા, ખાયા ન કોઇકું ખીલાતા હૈ;
એક દીન ચોર ઉઠા જાયગા, પતા ન ઉતકા મિલતા હૈ—તું રામ૦
સ્વાસ્થ્યમેં દિન રેત ગવાંવે, પરમાસ્થ્યમેં અંધા હૈ;
આખર તેરી ક્યા ઘતિ હોગી, ગયા અખત નહિ આત્મ હૈ. ”

(૧૦૬)

સંસાર સમુદ્ર અપરંપારા, પાર કેન હંદા સજ્જા હૈ;
શરણુ લિયા જીને રામ નામકા, સો નર પાર ઉતરતા હૈ. ”
ઝટપટ કરકે પાજ બાંધ લે, પાની સગ બહે જાતા હૈ;
પ્રમાદમે પડકે મૂર્ખા કયું, પ્યાસે જન ગવાંતા હૈ. ”
કબી જાયગા વો નહિ માલુમ, ફિર કયું ગાફિલ રહતા હૈ;
સુકૃત કરલે રામ સુમર લે, વાહિ સાથ શનુ ચલતા હૈ. ”

૭૯ રાગ-ધનાશ્રી.

પ્રભુ સમ કોણુ દયાળ, જગતમાં, પ્રભુ સમ કોણુ દયાળ. ટેક૦
ભક્તને કારણુ કરે દેહ ધારણુ, સ્વામી શ્રી ગોપાળ. જગતમાં૦
મનોરથ પૂરણુ કરવા માતના, થયા અદિતિ 'માળ. ”
બળિ પાતાળે આપી વામનજી, બની ગયા રખવાળ. ”
પ્રહ્લાદ મારવા ખડ્ગ તાણીયું, હિરણ્યકશ્યપ ભૂપાળ. ”
સ્થંભમાહે પ્રભુ પ્રગટ થયા ધરી, નૃસિંહ રૂપ વિકાળ. ”
હુંડી સ્વીકારવા મહેતાજીની, દારકેશ કરણાળ. ”
શેઠ શામળશા બની રૂપૈયા, ગણી આપ્યા તત્કાળ. ”
વિવિધ રૂપે સંકટ સમયે, રાખે પ્રભુ સંભાળ. ”
સનુબાલ પ્રભુ સુખના સાગર, સદા ભક્ત પ્રતિપાળ. ”

(૧૦૭)

૮૦ માતાજીના સાતવાર.

“ પાવા તે ગઢથી ઉતર્યા ” એ રાહ.

આદિત્યે અન્નપુરણા, આશ તમારી રે;
કરજો સર્વે પર મેહો, વિનતિ એ મારી રે.
સોમવાર શુભ દીન, મા બહુ સારો રે;
થયો દર્શનથી અમ આજ, સદ્રળ જન્મારો રે.
મંગળવારે મંગળ સૌનું કરજો રે;
કરી અમૃત દષ્ટિ માત, દુઃખડાં હરજો રે.
બુધવારે સુખદિ અમને આપો રે;
સંસાર તણા સૌ કલેશ, અમારા કાપો રે.
ગુરવારે અમ ગર્વ માજી હરજો રે;
શુદ્ધ નિર્મળ સાત્ત્વિક ભાવ, હૃદય અમ ભરજો રે.
શુક્રવારે સંકલ્પ અમારા મનના રે;
કરી પૂર્ણ હરો ત્રિતાપ, અમારા તનના રે.
શનિવારે શત્રુ માગે કૃપા મહાકાળી રે;
સંકટ સમયે લેજો, સદા સંભાળી રે.
આ સાત વાર જે કોઈ પ્રેમે ગાશે રે,
તેનાં મન વાંચિત સૌ કાર્ય, પૂરણ થાશે રે.

૮૨ ઐ “ ગુરુદેવ ”

સાખીઓ. (દરેક રાગમાં ગાય સ્ત્રી :)

શ્રી ગુરુ દીવો! ગુરુ દેવતા, ગુરુ ત્રિલુ ધોર અધાર;
જે ગુરુવાણીમાં વેગળા, તે રવડયા સંસાર.
શ્રી હરિદેવ! તમ જાન્યો, દે માનવ અવતાર;

(૧૦૮)

૮૧ મંત્રમ્

“ યેં તો મળા મોહનની સીધી મર વિષે ” એ વય

હું તો એવો અન્યો! હું હરિના ગાનમાં, (૨)

લાન ભૂલ્યો! (હું) ત્રિફમજના તાનમાં. (૨) હું તો

જગની જંગળ છેડી, સુરતા શ્રી-હરિમાં જોડી; (૨)

લગની લાગી છે સુંદીર સ્થામમાં, સ્થામમાં, સ્થામમાં રે હું તો

ખાવા પીવા ન ભાવે, નિદ્રા ન સુજનો ઝાવે; (૨)

તક્ષીન રહું છું; ત્રિભુવન દ્યાનમાં, દ્યાનમાં, દ્યાનમાં રે. હું તો

તાલાવેલી લાગી તનમાં, મળવા મોહને મનમાં; (૨)

જાદુ ભરેલું ગિરિધર નામમાં, નામમાં, નામમાં રે. હું તો

બાકુળ થય વહાલા માટે, ફરતો હું વાટે બાટે; (૨)

વહાલા દીસા, શાનુએ શ્રી રામમાં, રામમાં, રામમાં રે. હું તો

(૧૦૯)

ગુરૂપા તખ 'જાનિયે, જાણ' છોડાવે સંસાર.
સદગુરુ ઘોખી જ્ઞાન જલ, સાધુ સર્જનહાર;
સુરત શીલાપર ઘોયકર, પ્રગટે જ્યોત અપાર.
'ગુરુ ખીન જ્ઞાન ન ઉપજે, ગુરુ ખીન મીટે ન ભેદ;
'ગુરુ ખીન સંશય નાં મીટે, જય જય શ્રી ગુરુદેવ.
શ્રી ગુરુ ગોવિંદ દોનું ખડે; કીનકું લાગું પાય;
ખલિહારી ગુરુદેવકી, જીસને ગોવિંદ દીયા બતાય.
મન મારનકી ઔષધી, સદગુરુ દેત બતાય;
ધ્વજ પરમાર્નદકો, સો ગુરુ શરણે જાય,

પ્રાર્થના.

૮૩ રાગ કલ્યાણ-ત્રિતાલ.

પ્રિયતમ પ્રભુ કરીએ વંદના, જય ઘોષ સહિત આનંદના. ટેક૦
આપ પ્રભો અમ ત્યાલક પાલક, સાધુ ધન અમ રંકના. પ્રિયતમ
ક્ષણ ક્ષણના હો આપજ સ્થાયક, હો સાથી બવ અંતના. „
શુભ જોનારા આપ ન જોશો, દોષો આ મતિ મંદના. „
સત્તા રૂપે વિશ્વ સકલમાં, વ્યાપક આપ નિરંજના. „
અમ સત્તા ધન અમને આપો, બાળક અમે શ્રીમંતના. „
નિજ સત્તા બલ અધિક પ્રકાશો, કરવું રહે આકંદના. „
નરહરિ સત્તા સ્વરૂપે પ્રકટો, હૃદયે સાધક સંતના. „

(૧૧૦)

૮૪. રાગ રામકલી-એકતાલ.

જય જય ગુર મહારાજ ગુર, જય જય પરબ્રહ્મ સદ્ગુર. ટેક૦
ચારી મુક્તિ દાયક દાતા, ઉદાર કંપતર. (૨) (ગુર) જય જય
અલક્ષ્ય અરૂપ અનામ અદ્ય, અંશે પરાતપર. (૨) (ગુર) જય જય
સદ્ગુર નારાયણ શરણાંગત, રાધવ કરુણાકર. (૨) (ગુર) જય જય

૮૫. અભંગ-એકતાલ,

ત્રીન શીરે સહા હાથ, તયા માઝા દંડવત. ટેક૦
કાખે ઝોળી પુઢે શ્વાન, નિલ જનહવીયે સ્નાન.—ત્રીન૦
માયા શોભે જટાભાર, અગિ વિશુતિ સુંદર.—ત્રીન૦
શંખ ચક્ર ત્રિશુળ હાતી, પાથી ખડાવા ગજતી.—ત્રીન૦
તુકા મહણે દત્તનાથ, તુમચે ચરણી માઝા માથ.—ત્રીન૦

(૧૧૧)

૮૬. રાગ રામકલી-એકતાલ લાવણી.

“ જય જય દત્તરાજ યોગી ” એ લય.

ગુરને ખાત સુનાયા એ, (૨) મુજકું ફરીર બનાયા એ. - ટેક૦
નિરાકાર શિરતાજ બનાયા, નિર્ગુણ કિજલી રૈલી; (૨)
ચિદાકાસકી કદની ડાલી, હાથમે ચિન્મય ઝોલી. ગુરને૦
આત્મજ્ઞાનકા લીયા કટોરા, ઘર ઘર દુકડા માંગે; (૨)
કામ ક્રોધકી ધૂની જલાઇ, અનહદ લંગર ખાજે, ગુરને૦
ઑટ હાટકા માનવ પિંજરા, સોડહમ પોપટ ખોલે; (૨)
નિરંજન રઘુનાથ હુકમસેં, અંદરકા પટ ખોલે. ગુરને૦

૮૭ રાગ રામકલી-એકતાલ.

બજ લે રામ દયાધનકું, સમજલે જૂહી માયાકું. - ટેક૦
ચાર દિનકા રહેના બાબા, શોચ કરે કયા હોવે; (૨)
બડે બડે કે હવાલ દેખે, ચંદ્ર સુરજ દો જાવે. બજ લે૦
સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાલ રહે નહિ, પંચભૂત ધુલ ધાની; (૨)
જીસ માયા કે ઘટા ટોપસેં, આખર ગર્હ નિશાની ”
જહાં હોય તહાં મીટ જાવેગા, એક કહે એ બાની; (૨)
કહત કબીરા એક રામ ખીન, ઔર નહિ મન માની ”

(૧૧૨)

૮૮. રાગ રામકલી-એકતાલ.

જય જય દત્તરાજ યોગી, જય જય મહારાજ યોગી. - ટેક૦
શૈલી શૃંગી કંથા ઝોલી, બહુત લગાયો તનમેં; (૨)
કોટી ચંદ્રકા તેજ ઝુલત હૈ, ચક્ષે અપની ગતમેં. જય જય૦
શંખ ચક્ર અર ત્રિશુળ બિરાજે, ગણે બડી બનમાલા; (૨)
યોગ-દંડ અબધૂત દિગંજર, બનારસ રહેતે વાલા. ”
કૃપા કરે હમ દીન રંક હૈ, લે જાઓ અપની માયા; (૨)
મહાદેવ સુત ધ્યાન ધરત જાપ, તબહી દરશન પાયા. ”

૮૯. રાગ રામકલી-એકતાલ.

બંગલા ખૂબ બનાચા બે, અંદર નારાયણ સોચા. ટેક૦
પચ તત્ત્વકી ભીંત બનાઇ, ત્રીન ગુનકા ગારા;
ઓમ્ સોડહમ્કી છાન ચત્રાઇ, ચેતન કરતે હારા. બંગલા૦
ઉસ બગલેકું દશ દરવાજે, ખીચ પત્રનકા ખંખા;
આવત જાવત કોઇ નહિ દેખે, એહી બડા અચંબા. ”
પાચ પચીસા પાત્ર નાચે, મનવા તાલ બજાવે;
સુરત નુરતકા મૃદંગ બાજે, રાગ છત્તીસા ગાવે. ”
અપર પાર ભરાહે ચારે, સદ્ગુર બેઠ બતાયા;
કહત કબીરા સુનો બાઇ સાધુ, જીતે પાયા ઉત્તે હુપાયા. ”

(૧૧૩)

૯૦ રાગ રામકલી—એકતાલ.

હરિકા ભજન કરંગા જે, જમસેં ખુશ લહંગા જે. ટેક૦
અહંતા માર, મમતા માર, ખાન જાનમેં કહાઉં;
મન મેરા અજ ચોક્સ રાખું ચિત્ત ચેતનમેં મિત્રાઉં હરિકા૦
રામ નામકા ઘોડા મેરા, મેદાન ખીચ દવડાઉં;
ભજન પ્રતાપકી હાથમાં બર્છી, સન્મુખ લે કર જાઉં ”
ઔર લોક તો સમકે ચાકર, મૈં હજુરકા કાજ;
કામ કોધકી ગરદન માર, સાહેબ રાખું રાજ. ”
મૈં સાહેબકા સચ્ચા ચાકર, મેરા નામ કુખીરા:
સખ સંતનકું શીશ નમાઉં, જો હરિ પારખે હીરા. ”

૯૧. રાગ રામકલી—એકતાલ.

જમકા અજખ તડાકા જે, તું કયા જાને લડકા જે. ટેક૦
બડે મીજાસી કહડે બેડે, તપીઆ ગિછાઇત સાજ;
માર અપટ કર જમ લે જાવે, જ્યો કમુતર ભુજ. જમકા૦
નવ બી મરગયે દશ બી મરગયે, મરગયે સહસ્ત્ર અઠ્ઠાસી;
તેત્રીસ કાટી દેવ બી મરગયે. પડે કાત્રકી ફાસી ”
પીર મરે પયગંબર મરગયે, મરગયે જુદા જોગી;
જપી તપી સન્યાસી મરગયે, મરગયે હકીમ રોગી. ”
તીન લોક પર છત્ર બિરાજે, લૂંટે કુંજબિહારી;
કહત કુખીરા પાપુર લૂંટા, રૈયત કૌન બિચારી. ”

(૧૧૪)

૯૨. રાગ રામકલી—એકતાલ.

ગુરદત્ત નિરંજન બનમો, કયા જુલ રહે નિરગુનમો. ૨૬૦
જટા મુગુટ શિર લટા બિરાજે, ધ્યાન દિગંબર મંદ્રા: (૨)
બાલ ચંદ્ર ઝળકે મુખ મંડળ, કુંડળ જ્યોત કરનમો. ગુરદત્ત૦
બલુત બદન બિચ ઢાય કડાસન, આધામ્બર મૃગછાલા; (૨)
કંઠમાળ ત્રિશુળ કમંડલુ, સુમરન ફેરા સનમો. ”
ચાર બેદ કુત્તન રૂપ હાડે, જોડે કર નિશદિનમો;
માયા નંદી કામધેતુ ચોવીસ નામ દરશનમો. ”
રંગ રૂપ નહિ કહ્યું બ્રહ્મકું, સખ મનાવટ ગબીરી;
હાહુહાસ શ્રી ગુરદત્તકે, ચરન સ્મરે મહા સુનમો. ”

૯૩. રાગ રામકલી—એકતાલ.

ગુરકી અજબ કલા બાધ, મુમુક્ષુ સમજો મનમાંહિ. ૨૬૦
ચાર વેદ પદ શાસ્ત્ર અઢારા, પુરાન કંઠ કર ગાવે;
ગુર કલા કેા ગુરકૃપા બીન, અનુભવ લેશ ન આવે. ગુરકી૦
આપ મતિસેં પ્રયત્ન અપનો, જ્યું જ્યું બહોત ચલાવે;
ગર્વ ગદમેં ત્યું ત્યું પ્રાણી, બહુત કુળતા જાવે. ”
મંત્ર યંત્ર અર તંત્ર જાદુ સખ, જૂઠા હાઠ કહાવે;
બેદ મંત્ર ગુર મુખસેં સુનલે, સત્ય અર્થ સમજાવે. ”
ગુર શરણુ રહી શ્રવણુ મનન કરી, નિદિધ્યાસકું ધાવે;

(૧૧૫)

બિના પ્રયાસે સો નર સરેજે, સતચિદ્ સુખ હો જાવે ગુરૂકીં
કહે ડાસો ગુરુ વિશ્વનાથસે, જીવન મુક્તિ પાવે. ”

૯૪ રાગ રામકલી-ત્રિતાલ.

નાવમેં નદીઆં હુમ્મી જાવ, બજારે તુમ દેખોરે લોકો, નાવમેં
કાડી ચાલી સાંવરે, નવ મન કાજલ સાર;
હાથી ઘોડા લીયા જગતમેં, હંટ લીયે લટકાય. બહારેં
એ કાડીકે મૂતનેસેં, નદી નાવ બહે જાવ;
અંમન આવે ઘોતી ઘોવે, સાધુ જાવ કર જાવ ”
ઘડા ન ડૂબે ધડુલી ન ડૂબે, હાથી મત્રમત્ર નાલ્ય;
કાચ પાની જત્ર ગયા સમ, મગ્રીઆ રહે ગમ અપ. ,,
કહત કમીરા સુનો ભાષ સાધુ. એ પદ હે નિર્વાણ;
એ પદકા જો અર્થ બતાવે, સોધ સંત સમાન. ,,

૯૫ રાગ પીલુ અગર ધનામી-ત્રીન તાલ.

રઘુવીર તુમકો મેરી લાજ.

સદા સદા મૈં સરન તિહારી, તુમ બડે ગરીબ નિવાજ. રઘુવરં
પ્રતિત ઊધારન બિરહ તિહારો, શ્રવનન સુની અવાજ, ”

(૧૧૬)

હોં તો પતિત પુરાતન કહિયે, પાર કિતારો જહોજ. ”
અદ્વ-ખંડન દુઃખ-ભંજન જનકે, યહી તિહારો કાજ. ”
તુલસીદાસ પર કિરપા કરયે, ભક્તિ-દાન દેહુ આજ. ”

96. Prayer.

My honour, O ! God, is in Thy keeping;
Thou art ever My Refuse,
For Thou art Protector of the weak,
It is Thy promise to listen to the wail of sinners;
I am a sinner of old, help me
Thou to cross this ocean of darkness.
It is Thine to remove the sin
And the misery of mankind.
Be gracious to Tulsidas
And make him Thy devotee.

૬૭. રાગ ધનાશ્રી-ત્રિતાલ.

રામ રામ ભજલે, પલ પલ રામ રામ ભજલે. ટેક૦
પલની પલકમાં અશ્વ આયુષ્ય હે, મનની કલ્પના તોજરે. પૈલ૦

(૧૧૭)

વેદ વિચારે ને તું શું હારે, મૂરખ સમજ સમજારે. પલ્લ ૦
ભજતે નિરંતર અંતરમાંથી, એ મહા મત્ર ગપલે. ”
રામહાસના સ્વામીને ભજતાં, લોક લાજ સખ તજરે. ”

૯૮. રાગ ધનાશ્રી-ત્રિતાલ.

સખ મતલબકે યાર, જગતમેં, સખ મતવળકે યાર.- ટેક ૦
માત, પિતા, બ્રાતા, ભગિની, સુત ઓર નીજ નાર. જગતમેં
સ્વજન કટુંબી મિત્ર પ્રાણુ પ્રિય, દાસ દાસી પરિવાર. ”
રાજ પ્રજ ગરીબ તવંગર, ચોર અર શાહુકાર. ”
ભોગી ભોગી અર વૈરાગી, પંડિત ઓર ગુમાર. ”
પતિવ્રતા અર ફૂલટા નારી, વર્ણાશ્રમ શુભ આચાર. ”
પશુ પંખી જલજંતુ કીટ મૃગ, જીવયોનિ અપાર. ”
સ્વાગ્ય બિન કોઇ પાસ ન આવે, કરે ન કછુ ઉપકાર. ”
નિઃસ્વારથ કોઇ હરિ કે પ્યારે, જિનકે હૃદય ઉદાર. ”
જિનકો પરઉપકાર સદા પ્રિય,તિન પર મૈં બલિહાર. ”

૯૯. રાગ ધનાશ્રી-ત્રિતાલ.

ગોવિંદ કૃષ્ણ હરિ, બોલોને લૈયા, ગોવિંદ કૃષ્ણ હરિ. ટેક ૦
માલ, દામ, કછુ નહિ બેડત, છુટત ના ગહરી. બોલોને
એ કાયા કાગઢી પુતરી, સો છીનમે જાત જરી. ”
જા. મુખ મુરે પ્રભુ, નાહીં ઉચારત, તા મુખ ધૂર પરી. ”

(૧૧૮)

૧૦૯ રાગ ધનાશ્રી—ત્રિતાલ.

અળ તુમ કળ સુમરોગે રામ, જીવડા, દો દિનકા મિજમાન અં
ગરભાપનેમેં હાથ જીડાયા, નિકલ હુવા બેઠમાન. અળં
બાલપનેમેં બેલ ગુમાયા, તારનપનમેં કામ. અળં
બુડાપનમેં કાપન લાગા, નિકલ ગયા અવસાન. અળં
જૂડી કાયા જૂડી માયા, આખર મોત નિદાન અળં
કહત કપીરા સુનો ભાઇ સાધુ. યહી થોડા મેદાન. અળં

૦૧. રાગ ધનાશ્રી—ત્રિતાલ.

રામ કૃષ્ણ હરિ, જય જય, રામ કૃષ્ણ હરિ. ટેકં
રામ કૃષ્ણના, નામ સ્મરણથી, જન્મ મરણ નહિ કરી. જય જયં
અધમોદ્ધારણ, પતિત પાવન, સેવક જન સુખકારી. ”
અન્નમિલ ગજ, ગણિકા તાર્યાં, નામે શમરી તારી ”
ગોવરધન ધર, ગો પાલન કર, રાધા કુન્જ વિહારી. ”

“ રટણ ”

૦૨. રાગ ધનાશ્રી—ત્રિતાલ.

, તૂંહિ તૂંહિ ’ રટ દિલ્લાર, હે મન, ‘ તૂંહિ તૂંહિ ’ રટ દિલ્લાર. ટેકં
જળ લગ ધસમેં પ્રણ વસત હૈ, તળ લગ વૂટે ન તાર. હે મનં

(૧૧૯)

લિંગ ઉલ્લેખકો ગુરુને ઉવેખ્યો, દીઓ અલિંગ વિચાર. ”
શિરત શિરત તોહો પાયા પિયાકો, કહાન કુંવર ઐકાર. ”
તન વૃન્દાવન, મન અજવાસી, નાયત થેઘ થેઘ કાર. ”
આતમ સાગર મહાજલ મથ કે. દેખત દિલમેં દીદાર. ”

૦૩. રાગ ધનાશ્રી-ત્રિતાલ.

માયા મર્મ કો કળે, પ્રભુ વિણ, માયા મર્મ કો કળે.
અધટીત ઘટના અટપટી રચના, પલટાયે પળે પળે. પ્રભુ
અહા જ્ઞાનમાં મમ થઈને, રમણુ ધ્યાનમાં કરે;
એવા મહા મુનિવર ભૂલ્યા, ભાન માયાના બળે. ”
ક્યાં સુત શ્રંગી, ક્યાં માત હગણી, નામ નિશાન ન મળે;
નિજ માયાને નિમિત્ત કરીને, હરિ ચાહે તે કરે. ”

૧૦૪. રાગ ધનાશ્રી-ત્રિતાલ.

ક્યું ગફલતમેં પડા, દીવાના, ક્યું ગફલતમેં પડા. ટેકો
હરિસેં કોઈ નહિ બડા, પ્રભુસેં, કોઈ નહિ બડા. દીવાના
મલ્લાદ બેટા હરિસે લપટા, જખી થંભ કડકડા. (૨) ”
પુંડરિકને સેવા કીની, વીફલ ઇંટ પર બડા. (૨) ”

(૧૨૦)

હનુમાનને રેવા કીતી, લે નેણાગિગિ જડા. (૧) ”
ગોપીચંદા બચન સુનકર, મહાલ મુલકે સખ છોડા. (૨) ”
કહત કેળીરા સુનો ભાઈ સાધુ, હરિ ચરણ ચિત્ત જડા (૨) ”

૧૦૫. રાગ પીલુ—એકતાલ.

ઝટપટરે, તજ ખટપટ, તુ મન મારા;
ચટપટરે, ભજ ભગવત, નામજ પ્યારા. ટેક૦

ધન ધામ ધરા સુત નારી, પિતુ બાધવને સહચારી;
કોઈ સાથ ન રહેશે તારી, લટપટરે, શા સાર કરે મન મારા. ચટ૦

સાખી:—મનસુખા મોટા કરે, પણ શીર ધુમે કાળ;
ઓચિંતો ઝડપી જશે, તેનો કર જરી ખ્યાલ.
ચટ પટરે, જગદીશ સદા મન મારા. ”
છે જૂઠી જગની બાળ, તે દેખી નવ થા રાળ;
નહિ નિત્ય સમજરે પાળ, નટખટરે, બન જાનગૃહી મન મારા. ”

સાખી:—શમ દમ મંયમ નીયમમાં, રોજ રહે તણીન;
તો તેથી થાશે નક્કી, મુક્તિ વધુ આધીન,
ગટપટરે, કર તે સાથે મન મારા. ”

૧૦૭ રામ. પીલ્લુ—નાલ દીપચંદી-

હરી ખોલો હરી ખોલો હરી ખોલો બાલ,
હરી ના ખોલો વાકુ રામ દુહાલ... ...ટેકો •

હરી હરી બજરે કયા ફલ પાયા,
હરી હરી બજરે નિરુખ્યુ માયા... ...હરી ખોલો૦
કાયદું સીનતે પદ પદ ગીતા,
હરી હરી બજરે સખ કલુ હોતા... ...”
ઠહત કચ્છીરો હરી ગુલુ ગાવે,
માવત નાચત વૈકુંઠ જાવે... ...”

(੧੨੧)

ੴ ਸਾਗ ਘੀਉ-ਜਿਗਰ ਅਭਾਵ ਦੀ ਪਥਰੀ

ਲੁਭ ਘੀਗਰੇ ਤੇ ਘੀਗਰੇ ਗਏ,

ਗੁਭ ਘੀਗਰੇ ਨੇ। ਰਾਮ ਫੁਲਾਰੀ...

ਭੰਗਾਫੇ ਸੰਗ ਸਰਿਤਾ ਘੀਬਲੀ;

ਬੇ। ਸਰਿਤਾ ਭੰਗਾ। ਹੁ। ਨੀਘਰੀ...

ਘੰਨੇ ਤੇ ਸੰਗ ਟਰੇਵਰ ਘੀਗਰੇ,

ਬੇ। ਟਰੇਵਰ ਘੰਨੇ। ਹੁ। ਨੀਘਰੇ...

ਘਰੀਸੇ ਤੇ ਸੰਗ ਬੋਛਾ ਘੀਗਰੇ,

ਬੇ। ਬੋਛਾ। ਤੰਘਨੇ। ਹੁ। ਨੀਘਰੇ...

ਸੰਤਨੇਕ ਸੰਗ ਤੁਘਰੇ। ਘੀਗਰੇ,

ਬੇ। ਤੁਘਰੇ। ਸੰਤਨੇ। ਹੁ। ਨੀਘਰੇ...

૬૦૯ રાગ પીઠિ—તાલ દીપચંદી.

જય જય જય જય, ત્રિભોવન ગાતા,

સુર મુનિવર જેના ગુણ ગાતા... ..જય જય

યદુપતિ જગજીવન સુંદર,

ભકત જનોને દયો સુખ દાતા... ”

નટવર સુખકર નામ તમારું,

સેવક જન પંકજ સુખ આપતા... ”

પરમાનંદ પુરેણ પુરુષોત્તમ,

ભવભય ભંજન નરહરિ ગાતા... ”

શ્રીવર ભૂધર જગાધર નટવર,

પાયે પહું દયો ગાનિ દાતા... ”

(૧૨૨)

૧૦૮ રામ. ગીલુ—દીપચંદી.

ગુરૂ કૃપાંજન પાયો મેરે ભાઈ,
રામ બીના કષ્ટ સારહી નહિ...

...૮૬૦

ભગત રામ સેવત રામ,
સપનેમેં દેખે રામહી રામ...

...૨૬૦

ચાંદરે રામ ખાહિરે રામ,
જહાં દેખું તહા પૂરેત કામ...

...૨૬૦

એક જન દેની નામહિ જોકે,
જહાં દેખું તહા રામ સરીખો...

...૨૬૦

“सत्त्वसुं नाम”

१११. राजा पीडित्त-तात्त येमटे। अथवा गदपी।

(आवले आवले आवलेदे-ये एव)

नाम छे नाम छे नाम छे रे, मारी सनमनुं ऊं ऊं नामछे-१५०
लेना देमदल्लामां छे मुजने छुछुं छुं, भुद्धे ये यामनुं धामछेरे. मारी०

૧૧૦ ગરબો. રાગ પીલુ-પંજાબી ટૂંકો.

“ મહેતાણ રે, શુ નહિ મલ જતાવું ” એ રાગ :

મરવું છે રે, એ નવ ભૂલી જાવું, શરણું શ્રી વરનું સ્થાવું. ટકો
આ શરીર ખાળા ફેરો રે, અગોનું સહિ અહીંજ રહેશે રે;
નહિ અન્ય કોઈ શુદ્ધ લેશે રે, તે ટાણે રે, પડે નહિ મુઝાવું શરણું
ન પ્રમાણ વડા નાનાનું રે, નથી નકમી રોગી સાજાનું રે;
આવતુ અધ્યાનક ઝાનું રે, તે માટે રે, જાદી સજ શબ જાવું, ”
જન નિરપ જાપ છે આલ્યાં રે, બહુ ગયાં આપણાં વહાલા રે:
જેમણે વૃથા વય ગાળ્યાં રે, તે સહુને રે, પડ્યુ હશે પસ્તાવું ”
સહુ સમથાન માની થાતાં રે, પણ ક્ષણમાં ભૂલી જાતાં રે,
એ મુરખમાં લેખાતાં રે, નવ એવાં રે, કદી અપણે થાવું; ”
મરવાથી જો જન કરતા રે, તે એ ભય વધતો કરતા રે;
દીઠ ઉપાય નથી આપ્યારતા રે, બકિતથી રે, નહિ પડે ગભરાવું.”
મરવા માટે સજ રહેવું રે, જગ ક્ષણિક સમજ લેવું રે;
પણુ ભજન બણી મન દેવું રે અનું સાચુ રે, જગમાં એજ કમાવું”

(૧૨૪)

તૂંહીં તૂંહીં ગટતાં તલ્લીન થાકેં પ્રેમમાં, બીજા પ્રભુનું શું કામછેરે; ”
ૐ ૐ ગટતાં તલ્લીન થાકેં પ્રેમમાં, બીજા પ્રભુનું શું કામછેરે. ”
પ્રીતિએજ ભક્તિ અંત પ્રીતિએજ જ્યેષ્ઠિ, પ્રીતિમાં મુક્તિનો મુકામછેરે ”
મીઠડી મઝાએને મીઠડું દગ્દ બસ, એમાં પ્રેમીને તમામ છેરે. ”
સાગર સુખી સુર ગુર પ્રસાદે, ભજનની ધૂનમાં આરામ છે રે. ”
પરમાનંદ પામ્યા ગુર પ્રતાપે, ૐ ની ધૂનમાં આરામ છે રે. ”

૧૧૨ રાગ પીલુ-ગાલ-દીપચંદ.

ભાગ બડે જા ધર સંત પધારે
કર સુમરણુ ભવ સાગર તારે. ટેક૦
આયે સંતકા આદર કીજે,
ચરણ પખારી ચરણામૃત લીજે. ભાગ૦
યેહી સંત હે પર ઉપકારી,
શરણુ આયેકો લેત કિખારી. ”
જનકે મુખકી સુનીયો બાની,
સુનતે મેટેહી ચાડ બાની. ”
ભવસાગરતેં હુખત કાઢે,
સાહેબસેં અતિ પ્રીતિ બાઢે. ”
સાહેબકા ધર સંતનમાંપ્રી,

સંત પધાર્યા સજનીરે, તું થાને વે'લી
 અમૃતના ધન વરબ્યા રે. આનંદની એ'લી. ૧
 સંત ચરણની રજઆરે, સજની જમ લોટો;
 અડસટ તીરથ આગ્યાં રે, અવસર હે મોટો. ૨
 કેાપ કામ નહિ આવે રે, કાચી હે કાચા.
 ધંધો કરતાં ઢલશો રે, મૂંધી દોને માયા. ૩
 શબ્દ ગુરના સાચા રે જમ ઉરમાં લાગ્યા;
 મોહ નિદ્રાથી ખાણી રે, ઝળકીને જાગ્યા. ૪
 જાગ્યો મૈરઝોસ નં દોસરે, લે'ના સંશય બાગ્યા;
 તનના પડદા તૂટયા રે, અનુભવ થય લાગ્યા. ૫
 અગમ એમજોગરે જાગારે, કેાપ એકજ જાણે;
 અલિખ્ય અગીશાનના પદનેરે, કેાપ તિરસા જાણે. ૬

(૧૨૫)

સાહિબ મંત ક્રમ અંતર બાંહિ. ”

કહે કુબીર મંત બેલેલી પધારે,

બૃ-મ બૃ-મ કે કારજ સારે. ”

૧૧૬ દાબ—સુર—સારંગ-બોધસાલ.

૧૬૫ રાગ પઢાડી-તાલ કેરળો.

મધુ સુનલે બીનતીપા હમારીરે. —૨૬૦

બલનાગરમેં દૂમ રહાહિ, લીજ્યે બેગા હિઅ.રીરે. —મધુ.
કામ કામ અદ દુરમન આરે, નિચાદિન કરેલ બુચારીરે. —

આટલો સંદેશો મારા ગુરૂજીને રૂ'જો,

સેવકના હૃદયામાં રહીજોરે—માર।૦ ૮૬૦

કાયાનું દેવળ અમને લાગે છે કાચું,

તેની બલમણ અમને દેજો રે—માર।૦

કાયા પડશે ને હંસા ક્યાં જમ સમાસે,

તે ધર બતલાવી અમને દેજો રે—માર।૦

અમને ને તમને તમને ને અમને,

જન્મે જન્મ પ્રીતિ રહીજો રે—માર।૦

ક્ષત સ્વરૂપ મારી નજરે ન આવે,

દર્શન દીદાર અમને દેજો રે—માર।૦

બે કર જોડી દાસ અંબારામ બોલ્યા,

મુકિતનો મારગ અમને રૂ'જો રે—માર।૦

(૧૨૭)

સ્વારથકે સખ 'અંધુ જગતમે', કેવલ તુમ હિનકારીરે.— ”
બ્રહ્માનંદ આશા તજે સખડી, આપે શરણુ તુમારીરે.— ”

૧૧૬ રાગ પહાડી-તાલ કેરબા.

મત સોના મુસાફિર નીંદ ભરી (૨) ટેક૦
તુમ પરદેશી ભૂલે પડે હો, યહ સખ ચોરનકી નગરી. મત૦
પલ પલ છિન છિન તાક લગાવેં, ચંપત માલ ચુકાનજરી. ”
લોક લુટાઇ ગયે બહુતેરે, વિરલા જાય બચા ગઠરી ”
બ્રહ્માનંદ કરે અખ ત્યાગી, રેન ગિતાય ગઇ સગરી. ”

૧૧૭ રાગ હોરી-તાલ દીપચંદી.

અમે તો આજ તમારા, બે દિનના મહેમાન. ટેક૦
સશલ કરો આ સહજ સમાગમ, સુખનું એજ નિદાન. અમે૦
આવ્યા જેમ જશું તે રીતે, સર્વે એમ સમાન;
પાછા કોઇ દીન નહી મળીએ, ક્યાં કરશો સન્માન. ”

(૧૨૮)

સાચવળે સંબંધ પરસ્પર, ધર્મે રાખી ધ્યાન;
સંપી સહયુષ્ય લેળે દેળે, દૂર કરી અભિમાન. ”
લેશ નથી અમને અંતરમા, માન અને અપમાન;
હોય કશી કડવાસ અમારી. તો પ્રિય કરળે પાન, ”
કેશવ હરિએ કરણા કીવી, ન ભમે ભુલી જાન;
તત્ત્વે તાન રહે છે તેને, થાય ન જરીએ જાન. ”

૧૧૮ રાગ. હોરી-કાફી-તાલ-દીપચંદી.

હરિ ખીન તેગે કોન સહાઇ. ટેક૦

ધન ધરતી ઔર સંપત સગરી, લપટ ક્યાં ઇનમાંહિ. હરિ
તન છૂટે કહુ સંગ ન જાને, તામેં ક્યોં લપટાઇ. ”
દીન દયાધન સગ દુઃખખંજન, ક્યોં રૂપી ન બદાઇ. ”
ના કંકલ અસાર જગતમેં, મત ઉરુઓ અતિ બાઇ. ”

૧૨૦ રાગ રામકલી-ફરબો.

મણિ મું લાજ લેખી ધારી, (૨) થાએ અમતણી ખુવારી. ૨૬૦

જનમ્યા મનુષ્ય દેહ ધારી, આપની કૃપા અતી બારી;

દત્તિ જતાં રહે વિઝારી.

મણી

પુણ્ય કર્મ ન પૂર્વે કરેલું, પ્રતિકૂળતાથી જીવન બરેલું;

રહે અંતર ન લેધા રહેલું.

”

(૧૨૯)

૧૧૯ રામ જંગલો ઝીંઝોટા-ત્રાલ દાદરો.

(અહીંથી છંદની ચાલ.)

દોડમાં ગમર દૂર, ઇશ્વર છે આંહી, પૂર્ણને પ્રકાશમાન સર્વમાંહિ. ૨૬૦
દૂર દૂર જાય નેમ, દૂર વિશ્વઅંધુ, રામમા ન મલે યોમ કદી કૃપા સિંધુ દોડ૦
અંતર છે યોધ ધામ, શ્રી નિવાસ ફેરું, અહિંદ્રિ રૂપ પડ્યો, મધ્યમાંહિ મેર. ”
જનનીને જોમ અંધ, ખાલરા ન જને, યોમ જગનાથ પહી જાયછે અજને. ”
દેશ કાલ વસ્તુનો ન ભેદ બાહ નેને, જાયન કે સ્વપ્ન કે. સુષુપ્તિ ભ્રૂપ ફને. ”
નામ રૂપ સર્વએ વિના ન દેશ બાગે, જ્ઞાનરૂપ થઇ રંછી સદૈવ સર્વ પાસે. ”
જપ્ત સર્વ છે વિવર્ત દુઃકરૂપ પોને, એ અનાદિ દેવને ખહાર કેમ ગોતે. ”
સાધનશુભર્મર્મ, શુદ્ધ ભક્તિ માત્રે, રામ, રમ, નિયમાનિરેસ સ્વજલ્પ અચાત્રે. ”
અંતરુ ખલિદ્યો કરી, વિચારવહાલા, કુશલહરિ અખતેમ, મળેકેમકાલા. ૧”

(૧૩૦)

આ જન્મમાં પૂણ્ય ન કરીએ, તૃણવત્ અમે જ્યાં ત્યાં ફરીએ,
પણ શાંતિ ન મળતી જરીએ. ”
ચિંતાતુર મન સદા રહે છે, તેથી શરીર અશક્તિ ગ્રહે છે;
છતાં વૈરાગ્ય મન ન ચહેરે. ”
સત્વગુણ ન ઉરમાં પ્રકટે, પરિશ્રમ કરીએ પણ અટકે;
આનંદ ન રહે તેથી ખટકે. ”
આપ ઉપર પ્રેમ ન થાતો, વિષયો વિષે રહે ઉભરાતો;
સ્ત્રો કંઈ ન મને ભળાતો. ”
નથી સુખ મળ્યું સંસારે, મન જેથી ન સ્નેહ વિસારે,
પ્રતિબંધ કરતું કોણુ સારે. ”
વિનવીએ પ્રભુ શું આપી, અજ્ઞાન ન કશું આપનાથી;
કૃપા કરી ગ્રહે કશ્ચાથી. ”

૧૨૧ રાગ માંડ-તાલ કેરબો.

મન તું ગોવિંદ ગોવિંદ બોલરે, તુજે ક્યા લગેગા મોલ. ૨૬૦
દશ પાંચ કેસ નહિ ચલતા, તેરે હાથ પાઉં નહિ હીલતા;
તેરે ગાંઠકા દામ નહિ ખુલતા, તેરી અખીઆં બોલરે. મન તું
કડી બોલ જગતમેં આયા, માયા કે સંગ લપટાયા;
એ માયા હૈ જગ દગની, એ દગનીકા સંગ છોડરે. મન તું

(૧૩૧)

મન તું બહુ રંગી હૈ ઘોડા, તેરેકું પાંચ બછેરા;

કાયામેં કયા હૈ તેરા, કયું કરતા મેરા મેરા.

તું અબ નિકાલ મરોડરે.

મન તું

મન તું ગોવિંદ ગોવિંદ ગાવે, તો કેર જન્મ નહિ પાવે;

કહતા હૈ દાસ કબીરા, તું ભવ સાગરકું છોડરે.

મન તું

૧૨૨ રાગ માંડ-એકતાલ.

રામ રસ ખાલા હૈ બરપૂર, પીયોને ઘટક. ઘટક. ઘટક. ટેક૦

લાગી મુઝ બચતસેં ચોટ, કલેજે ખટક. ખટક ખટક. રામ૦

સાહેબ તુમેં તું માડેગ મેં, જ્યો બીજમેં ખટક ખટક ખટક.

ઉલટા સુતરી સાન ગુઝી, મીટગઇ મનડી ભટક. ભટક. ભટક. ”

આપન ખોવે દીલકું ઘોવે, ચટે ગમરંગ ચટક. ચટક. ચટક.

પકડ સુતરડી દોર ગગનમેં, ચઠખ સટક. સટક. સટક. ”

આતમ મંગે ચોર પીઠાનો, મારોને પટક. પટક. પટક.

ઉગ્યા અનુભવ સુર સો ઘટમેં, હુરા ઉખલા ફટક. ફટક. ફટક. ”

સાહે સીધે સાહેબ હોવે, એ માયાડી અટક. અટક. અટક.

તીરથ વન કરતેહી મરગયે, મરગયે લટકું લટક. લટક. ”

અગમ પંથકા ખેત્ર અટપટા, ખેત્રે સાધુકો નટક નટક. નટક.

સાન ગોહડી ગુલાબ પુરીડી, બીજાવો ઝટક. ઝટક. ઝટક. ”

(૧૩૨)

ૐ રટને.

૧૨૩ રાગ માંહ-એકતાલ.

“ મારી સજની તું રજની ક્યાં ” એ લય.

ૐ રટને, તારો અવસર જાય અભાગી;

રટ તું, ૐ ૐ ૐ.

ૐ રટને૦

વળી લજને, આ સ્થળ દેહના લ્હાવા,

રટ તું, : ૐ ૐ ૐ,

ૐ રટને૦

હમણા ફૂલો ફાલ્યો ફરે છે, મંસારિક સુખ માટે; (૨)

એક દિન એવો આવશે વીરા, (૨) પડશે જવું વસમી વાટે;

રટ તું, ૐ ૐ ૐ.

ૐ રટને૦

નાશવંતમાં સુખ હોય ક્યાંથી, સુખ અખડે મળતું;

માટે જગ જંજળ લજને, (૨) ૐ રનેહે ઉચ્ચર તું;

રટ તું ૐ ૐ ૐ.

ૐ રટને૦

ૐ રટને આ જગમાંહે, સાત્ત્વિક કાર્યો કરજો;

અહંભાવ લજને ભાષ, (૨) કર્મનિષ્ઠ થઈ ફરજો;

રટ તું, ૐ ૐ ૐ.

ૐ રટને૦

(દાસપરે દયા લાવો રે) એ રાગ.

ઘરણુ કમળે ચિત્ત જોડો રે, સદગુરુ દેવા, ઘરણુ કમળે ચિત્ત જોડો.
નિરંકુશ વૃત્તિ ધારી, હયોં ક્યોં પૃથ્વી સારી; (૨)
મળી નહિ શાન્તિ, આન્તિ તોડો રે. સદગુરુ દેવા.

જીવાની દીવાની આવી, અનેક ઉપાંતિ લાવી; (૨)
ભમાની દમાની કાઢ્યો ખોડો રે.

કીધાં બહુ માપ મીતે, રાખ્યું નહિ માપ ચિત્તે; (૨)
વિસ્મયી ત્રિંબાયો ના કંઈ થોડો રે.

તનહું તપાવી નાખ્યું, મનહું ભમાની નાખ્યું; (૨)
અંતરના પડદા આપ મરોડો રે.

વિષયોપબોગ લોગી, બન્યો ફેવે ફેવે રોગી; (૨)
યોગીજન તાપ તનના તોડો રે.

દહિયા દીઠા જ્યારે, વહિ થઇ અમૃત લારે; (૨)
વૃત્તિનો સોપ્યો નાથ અછોડો રે.

મનને વચ્ચન કર્મ, સોંપ્યા તવ હાથ ધર્મ; (૨)
મર્યો સમજાવી જાળ વઝોડો રે.

જીવ-શિવ રૂપે થાયે, બેઠ-અબેઠ જણાયે; (૨)
સોડહમ-સોડહમની ધૂન છોડો રે.

(१३३)

“ श्री सहगुरु-देवना चरण कमळों प्रार्थना, ”

६२४. २।७। भां.३-अध्या.६।

૧૨૬. રાગ આંડ—એકતાલ,

કાયા માયા કાલકી ના બલ સખ કહિતે અપની અપની. ૨૬૦
કાયા કાલકી ના બલ, માયા કાલકી ના બલ. સખ ૦

સતયુગમેં બયો। હિરશંદ રાજ, સતકી કાસ ધરી;
સતક કારણે હેં બીકાયો, પણ સતસેં ના જળી.

(૧૩૪)

૧૨૫. રાગ મિંડ—એકતાલ.

(દાસ પદે દયા લાવેાદે.)

જય જય જય જગરાધારે, વંદન વંદન, જય જય જય જગરાધા.
અજ્ઞાન દષ્ટિનીમાંહિ, ઐમ-વશતાથી દેખાએ;

પ્રતિજન આ આપની ભાષા, ભાષાદે. વંદન વંદન.

અદ્ય જ્ઞાન દષ્ટિમાંહિ, રહે છે સદા જણાઇ;

પ્રતિજન આ આપની જાણા, જાણાદે. ”

જ્ઞાન દષ્ટિનીમાંહિ, સૌને જાસે છે આંહિ;

પ્રતિજન આ આપની કાયા, કાયાદે. ”

ધ્યાન દષ્ટિનીમાંહિ, જે અનુભવ દષ્ટિ ગણાઇ;

આપજ પ્રતિજન રૂપ જય , જયારે. ”

એ અનુભવ દષ્ટિ થાવા, આપમાં આપ સમાવા;

આજે આપનેજ રહ્યાયા, રહ્યાયાદે. ”

(૧૩૫)

ત્રેતામેં ભગો રાવણ રાજ, ચૌકડી રાજ્ય કરી;-
સૂરેળાચળપે દેહ પડી તબ, આખર ધૂળ મળી. ”

દ્વાપરમેં દુર્યોધન રાજ, અખંડ રાજ્ય કરી;
એક દીન બારતકે રણ ઉપર, આખર દેહ પડી. ”

કલીયુગમેં પ્રભુ ભક્તન ખાતર, અખંડ મૌન ધરી;
સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ રહત કાશીમાં, ભવજલ પાર કરી. ”

૧૨૭. રાગ માઠ—તાલ રૂપક.

શામ સેવીએરે, ગોવિંદ ગાઇએરે, કેરી કથનીથી શું થાય. ટેક૦
વિષ તણું વખાણુ કરે, ક્રોધ કહે ન મરાય;
તેલ છોટું, ધૂત મોટુ કહેથી, પિંડ પુષ્ટિ ન પમાયરે. શામ૦
ત્હાં લગી લાભ શો મ્હોત્રી, મીઠી વસ્તુ મુખે ગાય;
ગુણ ને સ્વાદતો ત્યારે પામે, જ્યારે ખણસે ખાયરે. ”

૧૨૯ રાગ ખીઝાદી અથવા અમાસા-તાલ દાદરો.

પંકજ-દલગતજલમિવ, ચંચલમિહ જ્વનમ્ ।

સ્થાસ્યતિ ન હિ, યાસ્યતિ કિલ, કુરે હરિપદચિન્તનમ્ ॥

કુસુમોપમમહિ સંદર્ભત, તવ સુન્દર્યૌવનમ્ ।

ગર્વે જહિ અર્વે કુરે, સર્વે ભવઅન્ધનમ્ ॥

સ્વપ્નોપમ ધન જન ગૃહ, દારાદિક આન્ધવમ્ ।

સંગં લજ ભજરે ભજ, હરિં પ્રાણુવલ્લભમ્ ॥

પરિહરે રે પાપં જન ભોગં રોગાસપદમ્ ।

શેષં ક્ષુભેભે ન હિ, પ્રાણ્યસિ વિસર્ગપદમ્ ॥

(૩૩૬)

૧૨૮ રાગ આઠની ગાલ-તાલ રૂપક.

તું ધીમે ગાંડો છાંકરે, સુન લડકે ગાડીયાન. ટકો
ગાડી તેરી રંગા બેરંગી, બેલ દીસે ગુલબર;
છાંકનેવાલા હેલ જખાલા, ખડેનેવાલા લાલ. તું ધીમે

સુનેકા તેરી કાટડી, રૂપે જરૂ કંગડ;

દસ દરવાજે બંધ કરે જખ, નીકલ ગયા અસ્વાર. ”

મારગ બાપમે ગાડી અટકી, મજલ પડી અબ દર;

સદગુરકા હુમ્મ હુવા જખ, કયા જાના કયા દર. ”

કહત કબીરા સુનો બાપ સાધુ, રૂ પદ હૈ નિરવાણુ;
રૂ પદકા જો અર્થ લગાવે, સોપ ગુર ધર માન. ”

(૧૩૭)

૧૩૦ રાગ ઝીંઝાટી-તાલ-ખેમટો.

“ વારો જશોદા માવડી ” એ લય.

ખેશીએ હરિગુણ ગાવા, એવાં થઇ, ખેશીએ હરિગુણ ગાવા. ટેક૦
ગુણ ગાવા તે નાથને ચ્હાવા, ત્હેના જેવાં ગુણી થાવા એવાં થઇ
કૃતિ કહી તે રાખી સ્મૃતિમાં, સાર હૃદયમાં ભગવા. ”
૩૫ વણીએ તે સંભારી, લાગ મળે ત્યારે ધ્યાવા. ”
ભૂલ કહીએ તેવાં નવ રહીએ, પૂરે પૂરા પસ્તાવા. ”
ભક્તિ માગીએ તે કરવા લાગીએ, જાગીએ છુટી જાવા. ”
કરગરીએ હરિનો ભય ધરીને, પાપને પડામે ન જાવા. ”
કહીએ તે જાગડી નવ જઇએ, સાચા મને સંભળાવા, ”
ઉપકારો સ્મરીએ તે ધડીએ, ઉર પ્રેમે ઉમરાવા. ”
૩૫૩માં તો અનુ રહી ૩૫૩, એમાંજ લગતી લગાવા. ”

ઇષ્ટ મંત્રનો જપ કરવા મનને ઉપદેશ.

૧૩૧ રાગ ઝીંઝાટો-એકતાલ.

અરખો. “ તુહિ રામ તુહિ રામ તુહિ રે ” એ લય.

ગુરુ ઐ ગુરુ ઐ ગુરુ ઐ, (૨)

હુતો જપી લે મનવા ઐ મંત્ર, જપ ગુરુ ઐ, ઐ ગુરુ ઐ ગુરુ.

(૧૩૮)

સાર તણા છે સાર સદ્ગુર, પ્રણવ મંત્ર લક્ષ્યાર્થ;
જપીને સત્વર સારી હવે લે, શાસ્ત્ર વિહિત પુરુષાર્થ;
હૃદયે વૃત્તિ સ્થાપીરે, તું તો જપી લે.
વાચકથી વહી ઉપાશુમાંહિ, મનોમયે ચઢ વીર;
ધ્યાન તથા શુન્યે વધી ગુરવર, જોજો અંતર બહીર; હૃદયે.
સાર રહિત સંસાર નીરખવા, સાર તણા આગાર;
જાત્રત સ્વપ્ન સુષુપ્તિમાં રટ, ગુર સુખ પારાવાર. હૃદયે.
જપે બલે કે તન ધન દારા, સુત ગૃહ ગ્રામ ગરાસ;
સકેતું મૂળ શ્રીગુરૐ જપી તું, ગુરત્વમાં કર વાસ; હૃદયે.
ગુરથી ગુર નથી અન્ય કશું અહિં, લધુ આ વિશ્વ સમગ્ર,
નરહરિ ગુર રટી ગુરમય થાતાં, પુનઃ ન રહેવું વ્યગ્ર; હૃદયે.

અલખની વીણા.

૧૩૨ રાગ. માંડ-એકતાલ. રાહ-એક તારાનો.

કોઇ વીરલા વીણા અલખ નામની વગાડે. ટેક.
અલખ નામની વગાડે-અભેદને જગાડે. કોઇ વીરલા.
રુની વેણુ વાઇ ધુની, પ્રેમની ધગાવે બહાલા;
હૃદય મિલાવી હૃદે લગાડે. ”
એરે વીણામા સમ, સુર મળી સાથે બહાલા;
નાદ બૈકારનો કહાડે. ”

સોનાનું કુન્દન,

૧૩૩ રાગ. માંડ-એકતાલ. રાહ એક તારાનો.

કાષ વીરલા સોની સોનાનું કુન્દન અનાવે. ૮૬૦

સોનાનું કુન્દન અનાવે-સોનાને ખુબ લાવે. ૮૬૧૦

કુન્દન હવું તે કાળે, કંચન વદાયું વહાલા;

પ્રકૃતિ ચોખ્ખો રમરાવે.

”

ખુંડીઓ! ચડાવી બમરી, બેસતી ફરીને વહાલા;
તારને તાનમાં રમાડે. ”

તાર સાથેજે એક, તાર થાય ત્યારે વહાલા;
અલબત્તી એળખાણ પાડે. ”

તાર દુટકે સંઘળું, દુટકું સમજવું વહાલા;
ખાસેલી બાજને બગાડે. ”

તારને ફળત્રવામાં, સાર સૌ ભરો છો વહાલા;
હું તું ના બેઠને બગાડે. ”

આવી મધુરી વીણા, જાણે તે જાણે વહાલા;
અવર ન આવે તેની આડે. ”

કુંબજ એ વીણા શોધે::સર્વદા મુમુક્ષુ વહાલા;
મળા રહે તેને ફાલ દહાડે. ”

૧૩૪. આશા માંડ—એકતાલ.

“ જીનું તો થયુંરે, દેવળ જીનું તો થયું ” એ રાગ
સૂનું હો થયુંરે, દેવળ સૂનું હો થયું,
દેવળ મજીને રમરીને, દેવળ સૂનું હો થયું. ૮૬૦

(૧૪૦)

લોદ માળાને જ્યારે, અબોદને શીસે વ્હાલા;
અલખના ઉભરા શું લાવે.

સોનાને ડીપી ડીપી, જતરડે બેંચી વ્હાલા;
ધીમે ધીમે તારને લંબાવે.

તારનું ગુંધાળું ચાળી, કુલડીમાં મૂકે વ્હાલા;
ભરૂંમાં કુલડી ભરાવે.

છાણા અગાધાં કેરી, આંધ દેરી નેચેડાળે વ્હાલા;
સોનીના પ્રયાસને શોભાવે

તપ્પમલિની જ્યારે, કુંક મારે છે વ્હાલા;
ધકટલા દેવતા પ્રભાવ.

અનળ અને સેતુ બંને, એક રૂપ શ્રાતાં વ્હાલા;
અઠૈતાભાસ ઉપજાવે.

કુંદન છતું તે ફૂણી, કુંદન બને છે વ્હાલા;
સ્વરૂપની એકપતામાં આવે.

(૧૪૧)

ભકિત રસ ભાવે જાગે, ભારે ભવ ભીતિ ભાગે;
અજ્ઞ પ્રકાશમાંથી પંખીડું રહ્યું ! કેવળ૦
માટીના મોહ જૂઠા, પાડે તે સૌને ભુંદા;
ધન્ય જીવન જો કંઈ ચહ્યું ને સહ્યું ! કેવળ૦
નયનોના અંધ તૂટે, જુઠડા મંઅંધ છૂટે;
અખંડાનંદ પામે બાકી શું રહ્યું ? કેવળ૦
સુખ દુઃખ હર્ષ હાનિ, તૃષ્ણા ભૂખ કલેશ ગત્તાનિ;
બધુંએ સમ્માન બાળું જાયે ના કહ્યું ! કેવળ૦
કટુ વિષ જામ જાતાં, સુધારમ પાન થાતાં;
નિશો બહુ લાગે “ હૃદય-યોગી ” આ થયું ! કેવળ૦

૧૩૫ રાગ આસા માંડ-ત્રિતાલ.

“ જૂનું તો થયું રે દેવળ ” એ લય.

મોતિ ચરેરે, હંસા મોતિ ચરે, સુખરે સાગરમાં હંસા, મોતિ ચરે;
એરે મોતિનું કાણુ મૂલ્ય કરે, સુખરે સાગર૦
અમુલ્ય મોતિ કેરું, અતિ અજવાળુરે, (૨)
અવેશી જુવે તો લેનું મનહું હરે. સુખરે સાગર૦

લેવાને કારણ-હંસા સાગર ઉતરે.

સુખરે સાગરં

૧૩૬ રાગ ભીમપદ્માસ તાલ-દાદરો.

મણુ ભાવના બૂબ્યા, મણુ ભાવના બૂબ્યા, મણુ ભાવના બૂબ્યા. ૨૬૦
બકતને સુખે સુખી, બકતને દુઃખે દુઃખી, હૃદયમાં તમે વસ્યા. મણું

(૧૪૨)

એરે મોતિમાં ચૌદ, શેક સમયારિ, (૨)

અક્ષા-વિષ્ણુ ને શંકર શોધ કરે. સુખરે સાગરં

જતન કરી એને, રાખે કાલ જાળનીરે, (૨)

શૂરા વિણ ના કાલ સંભાળ કરે. સુખરે સાગરં

ખરીદ કરે લહેને, ખોટ ન આવેરે, (૨)

નિર્ભાંગી દેખી, તેથી દૂર ભાગે. સુખરે સાગરં

સદગુરુ સાહિબ કરી, હિંમત મહેરબાનીરે, (૨)

તેરે મોતિંગે સાચો, વલ્લુજ કરે. સુખરે સાગરં

ત્રિફળ કરૂંરે મોતિ દેખી મન મહિરૂંરે, (૨)

વિનયું કૃપાળુ મણુ, તાર્યા તમે બકત બહુ;

જેણે બાવણી બજયા

રૂવડીએ અમે બધે, હૃદયે ના બાવ વધે;

સંસાર સાગર સડયા.

ન્યાત બત કર્મ ધર્મ, રાખ્યો ન તેં કાંઈ અર્મ;

એવાં બિરદ આપનાં બર્મા.

જેવે તેવે તોય તમારે, ભુલવણીમા હું ભમનારે;

નાથ કરે હવે દયા.

(૧૪૩)

શબરીનાં એકાં ઘોર, વિદૂર કેરી બાજ;

દયાળુ આપશી જરયા.

”

અર્જુન કેરા સારથી, દામાજી ઘેર મહારાથી;

બહારે કેવાં કેવાં રૂપ ધર્માં.

”

નરસિંહના કામ ધર્માં, દ્રૌપદીનાં ઘીર પૂર્માં.

તુકાને સ્વપ્ને સોંપડયા.

”

(૧૪૪)

૧૩૭ રાગ અધો (કુમરી) તાલ—ખિહાર.

“ભજ ગોવિન્દમ્” એ લય.

મન અમનરક થયા વિણ જગમાં, શકન કોણુ ભવ જલ તગ્વા. ટેક૦
શબ્દ શાસ્ત્ર કે ન્યાય ભણે એ, બુદ્ધિને કર્કશ કરવા;
તર્ક વિતર્ક બણી અતિશય સૌ, દર્પ ઘણો માંડો કરવા. મન૦
કરી ભોયરાં વસા ભોયમાં, ત્યાં એસો નિત્ય સ્વર ભરવા.
ધ્યાન કરી સિદ્ધ સમાધિ, ભલે મયો જપ તપ કરવા. ”
ભલે મૂત્ર મલ ભક્ષ કરીને, મયો અમર તનને કરવા;
કરી ભોગ યુવતિ ભગમાંયા, ઉર્ધ્વ રેત માંડો ભરવા. ”
વિવિધ યોગ મુદ્રાઓ સાધી, ખાંધ ધાતુ રહો નરવા;
નદી તલાવો પહાડ દેવજો, તીર્થ તીર્થ માંડો ફરવા. ”
મંત્ર તંત્ર ને જંત્ર બણીને, ભલે મયો પુંઢાં કરવા;
નાચી ફૂદી ગાઇ બજાવી, ભકત થઇ માંડો ફરવા. ”
છાપાં તિલક વિભૂતી જુસી, માલા માંડો ફેરવવા;
દંડ કમંડલ સેલી સીંગી, ઓઢીને ભગવાં ધરવા. ”
તમ્મ રહો યા મમ્મ રહો, ગલમ્મ રહો સૌથી નરવા;
હો નન્સીદ સીંહણા કોઇ, મન મતંગ દો મા ફરવા. ”

કપાદે બાહ્ય અમણુધી ગાસી, બહિરંતર પ્રણીતે ધાસી;
ગમતે જોવા પ્રભુને નેમ ફટાડશે કે- મારાં

સાગી કરવાં વડાં વાતનાં, દદ થાઇ સાધી મુઠ્ઠ સાધનાં;
જુખ હરનારાં ભોજન કપાદે જમાડશે કે- મારાં

દુર્ગુણ પડે ના રોળાઇ, દેવી સદગુણ શ્રેત્રે ધાઇ;
નિર્મળ તત્ત્વ નદીમાં કપાદે નવાડશે કે- મારાં

દશ્ય ત્રિશે દશ્યત્ત્વ ન બાળી, સુખમાં વિતર્ક ગાળી;
સૌમાં જુહારિ કપાદે પ્રિય દેખાડશે કે- મારાં

(૧૪૫)

૧૩૬. ગામ સોરઠ—ઝિલાલ.

“ કામણુ દીસે છે અલખેલા તારી આંખમાં રે ” એ દેશ.

મારા મન તું ક્યારે પ્રિય મણુને બેઠાડશે રે,

ક્યારે દર્શન અમૃતનો। સુરવાદ થયાડશે રે. ૮૬૦

કપિસભ ટુઝ ચાંચળ નજીને, સર્વેશ્વરમાં પ્રેમ સજીને;

ક્યારે મણુ ચિન્તનની ધુન જગાડશે રે— મારાં

સાધનમાં કાયગત। સોદી, મતિપ્રણ વધી કમમાંહી અગાડી;

હૃન્મંદિરનો ક્યારે ધંડ વગાડશે રે— મારાં

સાની ગુરુ ભગવાન મહારામા, પ્રપંચરૂપ જગાં પરમાત્મા;
નિજ મહિમામાં રમતાં હૃદ મૂકે નહિ રે. સાની૦

૧૩૮. રાગ સોરઠ—ત્રિતાલ.

ગુરુજી સુકત થવાનો। અપૂર્વે માર્ગે ખતાવતો રે. (૨) ૮૬૦
ગાંડુ થયે મહુ કાળ ગુમાગો, અશ્વનામણી। પાર ન આગો;
નાલાયકમાં લાયકતા હવે લાવતો રે. ગુરુજી૦
તિમિર તમામ રથળે જવરાણું, હિત અહિત જરા ન જણાણું;

(૧૪૬)

૧૩૭. રાગ સોરઠ-ત્રિતાલ.

સાની સાન દશાની દોર કદી ચૂકે નહિ રે. (૨) ટેકો
વિધ વિધ બહુવારો સૌ કરતા, સંધ્યું કરતાં હતાં અકર્તા;
દોર ઉપર જોમ નટ સુરતા ચૂકે નહિ રે. સાની૦

જળામાં કમજો નિશદિન નહાતાં, જળ સાથે તે જળમય થાતાં;
અમંગતા જોમ સંગ હતા ચૂકે નહિ રે. સાની૦

હાવબાવ વિધવિધના કરતી, આડી અવળા દહિડે ધનતી;
હેલ નજરથી યુવતિ જોમ ચૂકે નહિ રે. સાની૦

રસના રસમાં રસમય બનતી, રવાદે રવાદે ત-મય થાતી;
અલેખતા જોમ લેખ હતા ચૂકે નહિ રે સાની૦

૧૩૯. રાગ સોરઠ—ત્રિતાલ.

તન્મય થાવું રે, મહુરતના પેળી દય નમા રે. ૮૬૦
સત્ ચિત્ આનંદ જ્યોતિર્મયિ હો,
સમગ્ર ભૂતનમાં વ્યાપ શ્રયા જો;
રામકૃષ્ણ રૂપ ધારી શાન્તિ પ્રસારતા રે. તન્મય
અનંત શક્તિ મલો આપ શરણમાં,
અનંત જ્યોતિ તવ નામ રટણમાં;
ધડ ધડ માણુ જગાવો લીલા ખેલતા રે. ”
ઘૂં સ્વરૂપે મલો આપ . પ્રકાસો,

(૧૪૭)

અંધકારમાં પ્રકાશને પ્રકટિવળે રે. ગુરુજી

દરદીના હે અનેક દોષો, જડતા સાચું કદી નવ જોશો;

વિશાળ દર્ષિટ કરીને અખી વરસાવળે રે. ગુરુજી

ઉચ્ચ સ્થાન શુભ વૃત્તિ તરે છે, અનેક વિદ્યો આવી નરે છિ;

અા અગત્યની સરસ દયા સમજાવળે રે. ગુરુજી

અંજન નેત્ર અજગ્ન લગાવો, સસ રક્તસ્ય મુને સમજાવો;

દયા કરી (ગુરે) જોતી ત્યાંય દયાવળે રે. ગુરુજી

જગમ મરુત્યુ જાગે ગુરે મારાં, નીડળા દોષ રહે સહુ ન્યારાં;

સંત, શિષ્યને સસ કરી સમજાવળે રે. ગુરુજી

ભજ મન રામ રામ રામ. (૨)

આહં આહં કરતાં નાહં, જીવિત નક્કી મધ્યે જનાહં;

અતે તાહં સર્વ જનાહં, દામ, ધામ, ગામ, ... ભજમનં

સગાં સહોદર સહુ છે ખે ટાં, એ માયાના ગોઠમગોઠા;

સંમજ સંમજ ભજ ખીને, સુનીર ક્યામ ક્યામ ક્યામ. ”

લક્ષ ટોપાંસી ફેરા ફરીને, પાગો! નરતનુ કબે ફરીને;

મોઢે ભજશી હરિને, સુખના ધામ ધામ ધામ. ”

રંગજુમાં જેમ સર્પ બાસે, એ માયાનો ખેલ વિકાસે;

ભક્તયા ખલુ સત્ય જણાશે, સર્વે દામ દામ દામ. ”

હોડ અહંતા જૂઠી બમતા, સમયરાયગમાં ધરનેસમ તા;

મલુ ચરણના રોપાં લુલચાં રોચ રામ-રામ. ”

(૧૪૮)

શ્રૌં શકિતધી વિશ્વ જગાવો;
હૌં શકિતધી આનંદ મગા આપતા રે.
”
હોર તિમિર ખઞ્ઞ વાપી રહ્યું છે,
તામસનું વિષ વ્યાપી ગયું છે;
સત્ત્વ રૂપે જગીને જ્યોતિ મહાશત્રે રે.

૧૪૦. રાગ સોરઠ-ત્રિતાલ.

શિખા અં વેદની ઋચા, બધું બ્રહ્માંડ સાક્ષીમાં;
અસલ એ શબ્દ બ્રહ્માનો, મહુચાલિ હમે કહીએ. ”

નિરાકારે રહે અન્દર, મગર દર્શન ન દે દિલખર;
કહીએ એ નકર જીવતર, અગર મુરચુ હમે કહીએ. ”

ઘરણુ ચૂમતા કપાચું શિર, સનમના પ્રેમની ખાતિર;
સમર્પણુ એ હમે કહીએ, પરામકિર્તિજ એ કહીએ. ”

પીધું જે જ્યોતિ પ્રીતિનું, નિરંજન નેતિ નેતિનું;
ખરેખર વેદના સોગમ, મહુ એ એ હમે કહીએ. ”

દીવાનું ચોલું ઘુઝ પ્રેમી, ત્વદર્ષિત પ્રાણ તન મન ધન;
ગુલામી કંથમાં હારી, સનમનો રાહુ એ કહીએ. ”

(૧૪૯)

૧૪૧. રાગ ગાઝલ-તાલ કવાલી

અપી જવું પ્રેમમાં લહારા, સમર્પણ એ હમે કહીએ.
દક્ષ ન થવું શેરીમાં લહારી, હમારું રત્નગર્ એ કહીએ. અપીં

દરેસ લહારું, અતણ લહારું, અને પુંખાજ ગુમ થાણું;
પરમ પ્રમાન ન મુક્તિ, ધરમ એને હમે કહીએ. ”

સફર લહારી ગાત્રીમાં તે, શહેનશાહી હમે કહીએ;
રહેવું ચિન્તને લહારા, પરાઅફિન હમે કહીએ. ”

તું માં છે ને-તું છે નેમાં, પત્રી શું શોધવું નેતે ?
અમર નથી એજ ગફલત છે, અગર અપ્રમાન એ કહીએ; ”

૬૪૩. રાગ ગાઝલ-તાલ કંવાલી.

બસ રાહમેં ચલતેહિ હમ, તુમ વહાં ન આ સરેગે,
તુમ વહાં ન આ સરેગે, તુમ વહાં ન આ સરેગે.

(૧૫૦)

॥ તત્ત્વજ્ઞાનીની હત્તિક. ॥

૧૪૨. રાગ ગાઝલ-તાલ-કવાલી.

અમે તો સ્થાનના યોગી, જગતનું સહ અમે છોડ્યું,
નિરંતર તત્ત્વની સાથે, અખંડિત ચિત્તને જોડ્યું.
ક્ષણે યોગી, ક્ષણે લાગી, ક્ષણે લોગી થઇ ફરીએ;
અમારૂં રૂપ છે ન્યાહં, અહં નિર્મલ ફરી મોડ્યું.-અમે
નથી જગની હવે પડવા, ભક્ષે પ્રરીએ જગે નિત્યે;
ન હજીજા કાર્ય કે પ્રલની, સકલ આ કર્મબલ નોડ્યું.-અમે
અમે ઉપદેશની છલએ, સજ્જન આકૃતિ વિશ્વે;
ઉપરથી દેખવા પૂરતું, અવિચ્છા અર્મ છે યોદ્યું.-અમે
પરંતુ જ્ઞાન દૃષ્ટિને, અમારૂં રૂપ નથી છુપું;
જ્ઞાની (એક) જાણી શકતા શું, અમે પ્રભું ને શું તરજોડ્યું; „
નિજનદે અમે છલએ, સદાએ મસ્ત અહિરંતર;
મઝાછે સર્વમાં મન આ, રહે જ્યા અહમમાં યોદ્યું. „

૧૪૪ રાગ ગાજલ-તાલ કપાલી.

“ પીરસેલ થાળા ફેલી ” એ લય.

ભજ (અન) ફૂલો અંસી-ગાલ, ભક્તનંદ રાપવાલા. ૨૬-
સદા જાંડકે અભિમાન. રાપના અભુમે' હય,તં;

(૧૫૧)

વહાં યંદ્ર સૂર્ય મકાશ નહિ, વહાં અન્ય જગોતિ ઉજાશ નહિ;
ઘીન માત્ર નિત્ય વિકાસ હે, તુમ વહાં ન આ મકોગો.
વહાં પૂત્ર નહિ, ખારા નહિ, નહિ મિત્ર નહિ દાશ નહિ;
મન કન્દ્રિકા મારા નહિ, તુમ વહાં ન આ સંકોગો.
જીન આશ ખાસ તુમારીડે, અમતાકી ભૂખ ન ટારીહિ;
અહંતાકું વહાં ભય ભારી હે, તુમ વહાં ન આ સંકોગો.
વહાં ક્રીસીસે નહિ દેખના, નહિ બુદ્ધિસે કંછુ પેખના;
નિરાલખ તત્ત્વ ક્ષેપના, તુમ વહા ન આ સંકોગો.
વિકાન વહાં ભરમાતહે, વહાં ભક્તજન ભય ખાતહે;
રાગી અધમ તન પાત હે, તુમ વહા ન આ સંકોગો.
ખહ રાહ ખાડાધાર હે, યલગોકા દુનિયા પાર હે;
નટદોરવત્ વહવાર હે, તુમ વહાં ન આ સંકોગો.
વહા દ્રશ્ય દાહક ચાગ હે, કરેતા ખડા ખતી ભાગ હે;
સ્વપ્રકાશ બિહ ધન ખાગ હે, તુમ વહાં ન આ સંકોગો.
વહા અહિ રસકા પાન હે, પાને ગુરે ભગવાન હે;
રંગીન શીરકા દાન હે, તુમ વહાં ન આ સંકોગો.

૧૪૫. રાગ ગાઝલ-તાલ કવચી

હિમાકે કંઠ મતવાલા. ગણે બિચ ફેરકી મલા ટકાં
કિની નંદીપે અસવારી, યગેમેં પાવર્તિ નારી;
લિયા બગલોમેં ફંડાલા.ગણે
ચલે યુલ્હ બિયુરારી, જટા બિચ ગંગા હે ખારી;
કમંડલુ હાત મુગાજાલા.ગણે
હમકે હમરે તુરહિ બાજે, યનકે થકે હો તની ગાજે;
અગાડખં બં બજે તાલા.ગણે
ગિરિ ફેલાસકે ખાસી, બિટહો કાલકી કાંસી;
શોવકશી લાગર રખેવાલા.ગણે

(૧૫૨)

દેના દીનનકે દાન, બજ ફેબ્લુ બંસીયાલા.
પરવસુ કે મત યાહાના, ઝંતોણમેં રહાના;
ઝેહી ભકતકે નિશાના, બજ ફેબ્લુ બંસીયાલા.
સદા ફેબ્લુ ફેબ્લુ જાપના, કેહા વિશ્વમેં ન આપના;
સખ જાનના ઝો સખના, બજ ફેબ્લુ બંસીયાલા.
હોના સદા નિષકામ, રખના હૃદમેં રામ;
ઝો યહાલા તુલસીરામ, બજ ફેબ્લુ બંસીયાલા.

(૧૫૩)

૧૪૬. રાગ ગઝલ તાલ કવાલી.

જો મરણ એ જીંદગીની, છે, અરે ! છેલ્લી દશા;
તો પરાર્થે અર્પવામાં, આ જીવનના મોહ શા ! જો મરણ
ખિલી કળી કરમાય છે, પુષ્પો મૂકે પણ વાસના;
અમર તર તો તે ખરા જે, અમર કરતા વાસના. ”
મહારા તમે પરમાત્મા, ને હું તમારો આત્મા;
પરમાત્માને શરણે જતાં, કૃતકૃત્ય થાતો આત્મા. ”
જ્યાં સૂર્ય સશી નથી ભ્રમસતા, જ્યાં નાદ પ્રાણ સમી જતા;
ત્યાં સર્વનું જીવન રહ્યું છે, મિષ્ટ આત્મ સમાધિમાં. ’
ત્યાં ઇશ નહિ, નહિ માનવી, ત્યાં વિશ્વ કે દૃષ્ટા નહિ;
ત્યા દિવ્ય ધન શાન્તિ અને, જ્યોતિ વિના ખીજું નહિ. ”
આત્મા સદા છે મુક્તને, તૂં તેજ આત્મ સ્વરૂપ છે;
એ જાણી વદ તૂં ઐ તત્સત્, ઐ તે તદ્રૂપ છે. ”

૧૪૭. રાગ ગઝલ-તાલ કવાલી.

“ શું કહું સર્વજ સ્વામિ ” એ લય. .

નાથ કહું કે તાત કહું હું, જાત કહું શું શું કહું;
જે કહું તે પડે આણું, સર્વ તું શું શું કહું. —નાથ૦

૧૪૯. રાગ ગઝલ-તાલ ક્વાલ્લી.

શીખીસે પાઠ પોતાનો, મહ્યા સંજોગમાંથી તું;
વહી જાશે પછી તો એ, નહિ ઉપયોગમાં આવે.

ઘણી લે પ્રેમથી સઘળું, બનીશ નહિ સ્વાર્થી અંધો;
અંતર પડદા ઉઘાડીને, મજબુતે પારખી લેજે.

સમાવી સ્વાર્થીની વૃત્તિ, અઅંધાને તું શોધી લે.

ગણીને સ્વખની ખાજી, ન ધર તું દીલમાં દુઃખને.

મરેજ દેવના જોવી, બનાવો તો બને તેવી;

(૧૫૪)

રહારે એ લહારે કહું કે, લહારે તે મારે કહું:

હું છઉં એવું કહું કે, હુંને પણ તું તું કહું. —નાથ૦

હું રહું તુમાં કહું, કે તું રહે હુમાં કહું:

હુંમા પણ તું, તુમાં પણ તું, સર્વમાં તું તું કહું.—નાથ૦

હું કહું કે તું કહે ન, હું કહું તે એ છ તું:

તું કહે ને કરાવે એ, તેથી હું શું શું કહું. —નાથ૦

એના ન હું એ રીતે તું જોગાવે ના જોગાવે;

જોગાવેજ યથેચ્છ તું, યોગ આવે તે શું શું કહું—નાથ૦

જોગ લાગ્યા જોગ જોગ્યા, તેથી જોગ નથી થતા;

યોગને કર યોગ અનુપતિ અવર કહે શું શું કહું—નાથ૦

અમજણ સારને ગ્રહીને, થજે સુખીએ। હવે જગમાં;
અનુભવી જ્ઞાન પ્રગટાવી. બેગબજે આત્મ-મસ્તીને.

હઠાવી હુંપણને દૂર, ખીલાવી સમતા સધજે;
પવિત્રતા પાળીને પેાતે, ગુરુપ્રાપ્ત જ્ઞાન ગોળી લે.

અપ્પલને અધે ઉરોડી, સમાવી દે બધી વૃત્તિ:
અહંતા ગાંઠને ગાળી, અરૂપી તું બની જાજે.

સરળતા સાધજે સીધી, અખંડાનંદમાં રહેજે;
ટકાવી આત્મ દૃષ્ટિને, અભયને અંગણે રહેજે.

જગતની જાણી લે રચના, કરીના થાય એ જ્ઞાન્તિ;
શોધી લે શરણ સદગુરુનું, મળી જાયે અચળ શાન્તિ.

જગતીને ખરી શાન્તિ, બદકણ બાગાને ભવનું;
કૃપા પામી ગુરુ શરણે, ખરે। શિષ્ય બની જાજે.

(૧૫૫)

ન તારી કાંઈ સ્થાં સત્તા, અદ્વત્તવા સું કરે અકવા.
ધણીનું ધાધુ તે થાશે, માંહીનો મર્મ સમજી લે;
શુભાવી દંડશ ના પળને, જીવનમાં જગૃતિ ધરજે.
બનીને શિષ્ય સદ્ગુરુનો, કૃપાનું પાત્ર નીવડજે;
તજી અસાન પોતાનું, અલૌકિક લાભ મેળવજે.

૧૪૯ રાગ ગાઝલ તાલ કચાલી.

(१५६)

१५०. राग गजस—ताल क्वाली.

क्या क्या न कर रहा है, दुनिया में नाम तेरा;
छोटा मगर बड़ा है, दुनिया में नाम तेरा.
दुष्टों का नाश करता, दुष्टियों का दुःख हरता;
दिनों पे हाथ धरता, दुनिया में नाम तेरा.
भानी का है जिजाता^१, धनिकां है रखाता.
रोतो का है हसाता, दुनिया में नाम तेरा.
जो जो-यूके हैं सब कुछ, सब कुछ वो, दे रहे हैं;
क्या पूछ है अपना, दुनिया में नाम तेरा.
अशानकी अंधेरी, भूला है पथ मुमाकिर;
रहियासा टिम टिमाता,^२ दुनिया में नाम तेरा,
करता है बड़का चेतन, चेतनका बड़ बनाता;
है भौत भौतकीली, दुनिया में नाम तेरा.

१५१. राग गजस—ताल क्वाली.

छतना नो करना स्वामि, जग-प्राणु तनसें निकसे;
गोविन्द नाम कह कर, मेरे प्राणु तनसें निकसे. छतना०

१ नमावता.- २ छिपकनी भाँक. ३ प्रकाशक.

અંતરિક્ષ સગવળો પ્રમુ પ્રાર્થના.

૧૫૨. (વાણી જાહેરેઃભાલા. લગભગ મામનેરે , એ રાંગ.

અંતરિક્ષ વાલમ વહેલા આવળેરે,

૧૬ અંતરિક્ષવલમને લાખને પુખ્તવળેરે.—અંતરિક્ષ.

(૧૫૭)

શ્રી ગંગાજીકા ત. હો, મા. મમુનાજીકા બટ હો;
 ઔર માંવરા નિકડે હો, કિરે માણુ તનસેં નિકસે. ઇતના।૦
 શ્રી વૃન્દાવનકા રથલ હો. મેરે મુખમેં વૃન્દસી ફલહો;
 વિષ્ણુ ચરણકા જલ હો, ફિરે માણુ તનસેં નિકસે ઇતના।૦
 સં-મુખ માંવરા ખડા હો, ખંસીકા સુર ભા । હો;
 તિરજા ચરણુ ધરો હો, કિરે માણુ તનસેં નિકસે. ઇતના।૦
 શિર સોહના મુકુટ હો. મુખ પૈ કાલી લટ હો;
 યહી દયાન મેરે ઘટ હો, કિરે માણુ તનસેં બિકસે. ઇતના।૦
 હિસ વકત જલ્દી આના, નહિ કાલકે। જૂલજના;
 નમુરખી ધૂમ સુનાના, કિરે માણુ તનસેં નિકસે ઇતના।૦
 મેરે માણુ નિકસે મુખમેં તોરા નામ નિકસે મુખમેં;
 બસ તાઉં ઘોર દુઃખમેં, કિરે માણુ તનસેં નિકસે. ઇતના।૦
 જગત કંઈ માણુ આમેં, કેહા રોગ ના સ્વતામેં;
 તું દર્શા દિખામે, ફિરે માણુ તનસેં નિકસે. ઇતના।૦
 મહ નોકસી આરજ હૈ, માતો તો કયા લગજ હૈ;
 કુલ તેરીની ફરજ હે, ફિરે માણુ તનસેં નિકસે ઇતના।૦

તન તજવા ટાણે જે જમ ઝાલશેરે,
 આખા જગમાં હાંસી આપની થશેરે.—અંતઃ
 જમ હાથે જતો તો સુત વેળનેરે,
 આપે લીધો હિલારી અજમેળનેરે.—અંતઃ
 વિના વાહને ગયા કૂકણ કાજનેરે,
 ગાહ પસંચા સુકાગ્યો ગજરાજનેરે—અંતઃ
 લાગ્યો નેંચા ચોરેશ હિની ઝાળનેરે,
 ભાંધી બચાવ્યાં મંઝારી બાળનેરે.—અંતઃ
 તારી નામકા એ નાથ અર્ધિ નામનેરે,
 દ્યો દેશોભા પુલ્કળનામનેરે.—અંતઃ

(૧૫૮)

સગાં વ્હાણાં જુદાં સંસારનારે,
કાણુ દુઃખ મુકાવે જમ આરનારે—અંતઃ
અંતકાળનું ટાણું છે પ્રભુ તાસનુરે,
દુઃખ જાણી પધારજો સાં દાસનુરે.—અંતઃ
ગુણ અવગુણ તમામ મારા ટાળજોરે,
એક દલગુગારની લાજને મંબાળજોરે.—અંતઃ
કંડનાળા જો રૂંધારો કંક જાળથીરે,
સા છે તરવાનું આપની સંબાળથીરે.—અંતઃ
તુટે નાડીએાને થ.પ દુકી જીભડીરે,
ઝણાં આવજો સાં ગરૂં અઢીરે.—અંતઃ

(૧૫૨)

૧૫૩. રાગ કાલીંગડો અથવા કેદાર-ત્રિતાલ.

“ તું તો રામ સુમર ” એ લય.

કીન્ને દેખા કનૈયા, (૨) બંસી વાલારે, મુરલી વાલારે ટેક૦
મોરમુગુટ પીતાંબર શોભે, કુંડળ ઝળકત કાનારે - કીન્ને૦
એલી તીર ગંગા પેલી તીર જમના, બીચમેં કનૈયા કાળારે. ”
જમુનાકે નીર તીર ધેનુ ચરાવે, બંસી બજાવત પ્યારારે. ”
મીરાં કહે પ્રભુ ગિધિર નાગર, ચગણુ કમલ બલિકારારે. ”

૧૫૪. રાગ કાલીંગડો અથવા કેદાર-ત્રિતાલ.

તું તો રામ સુમર, જગ લડવા દે. ટેક૦
કેરા કાગજ માત્રી સ્યાહી, લિખત પદત વાકો પઢવાદે. તું તો૦
હાથી ચલત હૈ અપને ગતમે, કુતર લુકત વાકો લુકવાદે. ”
ચંદિ જૈશ્વ શીતલા દેવી, પથ્થર પૂજત વાકો પૂજવાદે. ”
કહત કબીર સુનો ભાષ સાધુ, નરકં પચત વાકો પચવાદે. ”

(૧૬૦)

૧૫૫. રાગ કાલીંગઝે—ત્રિતાલ.

- હમ મગન બયે ગુર નામમેં. (૨) ટેક૦
ગુર નામમેં, ગુર પ્રેમમેં. (૨) હમ૦
સતચિત્ આનંદ મંગલ મૂર્તિ, જ્યોતિર્મય અક્ષ ધ્યાનમેં. હમ૦
ૐ સ્વરૂપે દિગંત વ્યાપે. શ્રી શક્તિકે ધ્યાનમેં. હમ૦
ઠ્ઠી રૂપે હરિ ૐ જગાવે ક્કી રૂપે શ્રી કૃષ્ણ જપાવે;
ઘટ ઘટ રમતા રામમેં હમ૦
અહ્માનંદ પરમ સુખદાતા, જ્ઞાન અરૂપ વિવેક પ્રદાતા;
પ્રેમ સ્વરૂપકે ધ્યાનમેં હમ૦

૧૫૬. રાગ કાલીંગઝે ત્રિતાલ.

- જય રામ કૃષ્ણ ધૂન લાગી રહી (૨) ટેક૦
લાગી રહી, લય લાગી રહી. (૨) જય રામ૦
પ્રેમ ભક્તિ આનંદ જગાવી (૨), અક્ષનાદ ગજગી રહી. જય૦
પ્રેમ ભરી મંગળમય મૂર્તિ (૨), જીવન જ્યોત જગાવી રહી. જય૦
વિશ્વ વિષે આનંદ જખાવી (૨), સાંતિ સદૈવ પ્રસારી રહી. જય૦

૧૫૮. રાગ કાલીઝાડા-ત્રિતાલ.

જય રાગ કૃષ્ણ ગોવિંદ હરિ. (૨)

૨૬૦

ગોવિંદ હરિ, ગોપાલ હરિ. (૨)

જય રામ

પરમ પ્રેમ પરબલ પરાપર, (૨) પુરુષોત્તમ પરમેશ હરિ. જય
મધવ મનમોહન મુરલીધર, (૨) ગોવર્ધન ગિરિધારી હરિ. જય
આનંદકંદ મુકુંદ મુરારિ, (૨) શ્રી યદુનન્દન રાધેપતિ. જય

સ્વામ મુંદરે જય ગોર મુકુટધર, (૨) બાલ તિલક મુખ અંસી ધરી. જય
મંગલમય જય કુંજવલ્લારા, (૨) તોરી નજરીઆં જાકુ ભરી. જય

(૧૬૧)

૧૫૭. રાગ કાશીંગાઉ અથવા ભૈરવ-ઝિતાલ

મને લા દર્શન હવે ગિરિધારી,
ગિરિધારી રે, મુરલીધારી. —મને

જન્મ મરણથી થાક્યો હવે તો,
કરજો કરણા મોરારી. —મને

કામ ક્રોધ મદ લોભ સતાવે,
ફાલુ ફાલુમાં દુઃખ દે બારી. —મને

દાન ધર્મ દીનતા નહિ ઇપજે,
મમતામાં મલકાઉ હરિ. —મને

૧૬૦. રાગ કાફી-તાલ લીપચાંદી.

હે ભોળાનાથ દિગંબર, મે દુઃખ મેરા હરે।

૨૬૦

ચંદન ચાવલ બેલમી પતિયા, શિવજી કે માગે ધરે। હે ભોળા.

અર્ધાંગે પાર્વતિ ગળાન શોભે, મસ્તકે ગંગા ધરે। ”

આમ કહાસેન આસન બેઠે, ગણે રૂઢમાલ ધરે। ”

મીરાં કહે મણુ ગિરિધર નાગર, શિવજી કે પાડે પરે। ”

(૧૬૨)

૧૫૮. રાગ કાશી-ઐકતાલ

“ માયામાં મનહું મોહ્યું રે. ” એ લય.

ભગવાન ભક્તિ અને આપો રે, દીન દયાળા. રેક૦

હરી હવે હું હાથો છું, જન્મ મરણથી;

મારાં દુઃખડા સર્વે કર્યો રે. દીનદયાળા. ભગવાન૦

મધિવ માયા ને મમતા અને માર મારે;

હું શરણુ પડ્યો છું તમારે રે...દીનદયાળા ભગવાન૦

દામોદરે દુઃખના દરિયામાં, હું રહ્યો હુબી;

મને ચરણુ કમળમાં રથાયો રે...દીનદયાળા. ભગવાન૦

૧૬૨. રાગ ખમાવ—તાલ હ્રિમાલી.

નારાયણનું નામજ લેનાં તારે તેને તજ્યોરે;

૮૬૦

મનસા વાચા કમંષ્ણા કરીને, લક્ષ્મિવરને જાણ્યોરે. નારાયણ
કુળને તજ્યો કુટુંબને તજ્યો, તજ્યો મા ને બાપરે;

જાગી સુત દારાને તજ્યો, જંમ તને કંચુકી સાપરે. ”

(૧૬૩)

૧૬૧ રાગ ખમાવ અથવા અશાવરી,

ખલાલ, હુમરી—તાલ હુમાળી.

વૈભવ જન તે। તેને કહીયે, જે ખીડ પરાધ જણિરે;
પરદુઃખે હિયકાર કરે તેણે, મન અભિમાન ન અણિરે.
સકળ લોકમાં સહુને વંદે, નિંદા ન કરે કનીરે;
વાચ કાલ મન નિશ્ચળ રાખે, ધન ધન જનની તેનીરે.
સમદહિને તુલ્યા ત્યાગી, પરસ્તી જેને માતરે;
જન્મ થકી અસત્ય ન બોલે, પરધન તપ ઝાલે હાથરે.
ગોહ માયા વ્યાપે નહિ જેને, દહ વૈરાગ્ય જેના મનમાંરે;
રામ નામ શું તાજા લાગી, સકળ નીરથ તેના તનમાંરે.
વલ્લુ લોભીને કપટ રહિત છે, કામ ક્રોધ નિવર્ધરે;
બણે નરસૈયો। તેનું દરશન કરતાં, કુળ ધિકાનેર તાર્થરે.

ગુરૂબિન કૌન સકાલ નરકમેં, ગુરૂબિન કૌન સલાનરે, ૮૬૦
 માતપિતા સુત બાધવ નારી, સ્વારથકે સખ બાહરે;
 પરમારથકા બંધુ જગતમેં, સદગુરૂ બંધ હુડાહરે.—ગુરૂ૦
 બવસાગરે જલ દુસ્તરે બારી, આહ બસેં દુઃખદાહરે;
 ગુરૂ બેવડીઆ પાર લગાવે, જ્ઞાન જહાજ બિડાહરે.—ગુરૂ૦
 જન્મ જન્મકા મેડ અંધારા, અંશય સકલ નસાહરે;
 પરબ્રહ્મ પરમેશ્વરે પ્રરણ, ધડમેં દે દરશાહરે.—ગુરૂ૦
 ગુરૂકે બચન ધાર હિરદમેં, બાવ બકિત મન લાહરે;
 બ્રહ્માનંદ કરે। નિન સેવા, મોક્ષ પદારથ પાહરે

(૧૬૪)

પ્રથમ પિતા પ્રદક્ષાદે તણ્યો, નવ તણ્યુ હરિ નામરે;
ભરત શત્રુધને તણ જનેતા, નવ તણ્યા શ્રી રામરે. ”

રૂપી પત્ની શ્રી હરિને કાજે, તણ્યા નિજ ભરથારરે;
તેમાં તેનું કાંઈયે ન ગયું, પામી પદારથ ચારરે ”

વૃજત્વનિતા વિદૂલને કાજે, સર્વતણ વન ચાલીરે;
ભણિ નરસૈયો જુદાવનમાં, મોહન સાથે મહાલીરે. ”

૬૬૩. રાગ આશામાંડ સપથવા મંગલ ત્રિતામ.

(૧૬૫)

૧૬૪. રાગ ખમાચ-ત્રિતાલ.

જીવન સાર બિચારા, ક્યોં મન જીવન. ટેક૦
પ્રભુ પદ સેવા ત્યાગ મૂઠ તું, ફિરે અંધ મતવારા. ક્યોં૦
વિષય પરાયણ હોય જગતમે, ધર્મસેં કીયો કિનારા. ”
કામ ક્રોધ મદ વશ તું હો કર, હિત અપના ન બિચારા. ”
ધન દારા સુત કામ ન આવે, જીન પર ક્રિયા સહારા. ”
જીસ જગમે તું ભૂલ રહા હૈ, દો દિનકા હૈ ગુન્નરા. ”
પાપ તાપ સંતાપ દુઃખસેં, જો તું ચાહે નિવારા. ”
કર અનુતાપ શરણ હરિલે તું, જો જગ પ્રાણ આધારા. ”

૧૬૫. રાગ હુમરી ને ભેરવી મિશ્ર—એકતાલ.

ગોવર્ધન ધારી (૨) તુજ બીન મોરી કેન ખખર લે ગોવર્ધન ધારી.
મોર મુગટ પીતાખર સોહત, (૨) કુંડલકી જખી ન્યારી. તુજ૦
ભરી સમામા દ્રૌપદી દાડી, (૨) રાખી લાજ હમારી ”
મીરાં કહે પ્રભુ ગિરિધર નાગર, ચરણ કમલ ખલિહારી. ”

૧૬૬. રાગ હુમરી ને ભેરવી મિશ્ર—એકતાલ.

ભજ મન ત્રિપુરારી, (૨) સોમનાથ દાદા શિવશંકર, ભજ મન૦
વામાંગે સતિ ઉમા બિરાજે, (૨) જટા ગંગધારી, શિવ (૨) સોમનાથ૦
કાશી નિવાસી દુઃખ વિનાશી, (૨) વાધાખર ધારી, શિવ (૨) સોમનાથ૦
કહે તુલસી, નિજ ભક્તજનેના, (૨) સદા દુઃખ હારી, શિવ (૨) સોમનાથ૦

૧૬૮ રાગ અહલંસની ડુમરી—એકંતાસ.

તારે નેડા લાગ્યો મુગને, રાજ રલુઝેડરે, ૮૫૫

રાજ રલુછેડરે, રંગાલા રલુઝેડરે;

રાજ રલુઝેડરે, અરે! ચિતખાના યોડરે. તારિા

(૧૬૬)

૧૬૭. રાગ બરવાની હૂમરી—ત્રિતાલ.

મૂંધી જગ જાળ હરિ સમરી લે તું, જો ચાહિ બવ તરવારે. ૮।
જમ્દી માયા જમ્દી કાયા, મોહ ધરે તું શેમાંરે;
માથે મારે જમનો પડશે, નેશી થા તું ન્યારેરે મૂંધી
ક્રાંધ લોભ મોહ મત્સર ભારે, રામ સમરણ રૂપ નાચેરે;
તે જીતવાનું કામ કરી લે, રામ સમરણ રૂપ નાચેરે. ”
રાવણ સરખા તો મરી યાગ્યા, હતી સાહિબી મારેરે;
તેવું જો નશી તારે તો તું, કેમ ન જીતને વારેરે. ”
શાન હજ કેમ નાવી ગુજને. શાસ્ત્ર યંતો કહીછેરે;
બવ યકની બાણી ફેરવી, ફેરાડ ફેરે મરેછેરે. ”
એત હજ તું એત સંગેળા, વાર નશી શબ ઝાઝીરે;
રામફળ ગોવિંદ સમરી લે. રામ નામને બાઝીરે. ”